

Riksdagens protokoll

2007/08:72

Tisdagen den 4 mars

Kl. 13.30 – 15.57
18.00 – 22.00

Protokoll
2007/08:72

1 § Avsägelse

Förste vice talmannen meddelade att f.d. riksdagsledamoten *Catharina Elmsäter-Svärd* anhängit om entledigande från uppdraget som suppleant i riksbanksfullmäktige från och med den 4 mars.

Kammaren biföll denna anhållan.

2 § Anmälan om val av vice ordförande i finansutskottet

Förste vice talmannen meddelade att *Thomas Östros* (s) valts till vice ordförande i finansutskottet från och med den 12 februari.

3 § Information från regeringen om regeringens handelspolitik

*Information från
regeringen*

Anf. 1 Statsrådet EWA BJÖRLING (m):

Herr talman! ”Världen behöver mer frihandel, inte mindre.”

Så löd inledningsmeningen på frihandelskapitlet i Allians för Sveriges utrikespolitiska rapport inför 2006 års val. Denna övertygelse är också grunden för den handelspolitik som regeringen för.

Vi står i dag inför ett vägval. Samtidigt som svensk ekonomi fortfarande står stark präglas den internationella ekonomin av större osäkerhet. Det blåser allt starkare protektionistiska vindar – i och utanför Europa. Under året kommer vi att möta ett antal stora utmaningar. Därför är det angeläget för regeringen, och för mig som handelsminister, att presentera en handelspolitisk deklaration.

Herr talman! Handel med vår omvärld har byggt och bygger fortfarande det svenska välbefindandet. Sveriges utveckling under de senaste 150 åren, från fattigdom till välfärdssamhälle, är avregleringarnas och frihandels historia. Med hjälp av kapital, idéer och entreprenörer från utlandet kunde Sveriges råvaror utvinna och förädlas samtidigt som transportvägar byggdes ut. Frihandel gjorde det möjligt för svenska innovatörer att utvecklas till entreprenörer och bygga grunden för många av dagens svenska storföretag.

I dag är globaliseringen en självklarhet, och den internationella handeln ökar. Allt fler länder finns med på den handelspolitiska kartan, som

ändras i allt snabbare takt. Tack vare en ökad handel har många länder rest sig ur fattigdom, eller är på väg att göra det. Detta innebär att helt nya marknader och möjligheter öppnar sig för svenska företag. En ökande handel leder till fler arbetstillfällen och ett ökande välbefinnande. Utländska investeringar i Sverige skapar nya affärsmöjligheter, tillför ny kompetens och ökar utbytet av teknik och tekniskt kunnande.

Att underlätta för små och medelstora företag att handla med omvärlden är en viktig uppgift för regeringen. De flesta länder bedriver handel i första hand i sitt närområde och med sina grannar. Sverige är inget undantag. Vår viktigaste handelspartner är Tyskland. De nordiska ländernas marknader är ofta det första steget i en internationell expansion för de mindre företagen. Regeringen fördjupar samarbetet med våra nordiska grannar på det ekonomiska området. Under det svenska ordförandeskapet i Nordiska ministerrådet 2008 kommer konkurrenskraftsfrågorna att betonas. Östersjöregionens dynamiska tillväxt ger stora möjligheter för svenska exportörer. Ett fördjupat Östersjösamarbete kommer att vara av högsta prioritet inför och under det svenska ordförandeskapet i EU 2009. Jag noterar med stor tillfredsställelse ministerrådets beslut att ta fram en Östersjöstrategi som syftar till att stimulera handel och tillväxt i vårt närområde.

Tre fjärdedelar av Sveriges handel sker på EU:s inre marknad. EU-medlemskapet innebär att de svenska företagen har fri tillgång till världens största gemensamma marknad som omfattar 30 länder, 20 miljoner företag och en halv miljard människor. Regeringens absoluta ambition är att Sverige ska tillhöra EU:s kärna och vara en aktiv och konstruktiv kraft i samarbetet. Vi ska värna och vässa EU:s inre marknad så att den på bästa möjliga sätt tillgodoser de behov som vårt näringsliv har för att kunna konkurrera och växa. Den inre marknaden utgör en språngbräda för våra företag och innebär fördelar för konsumenterna i form av bättre, säkrare och mer prisvärda produkter och tjänster. Den pågående översynen av den inre marknaden är ett utmärkt tillfälle att undanröja återstående svagheter, ta bort handelshinder och frigöra den inre marknadens fulla potential.

Helt nyligen kom Europaparlamentet och rådet överens om det så kallade varupaketet som kommer att förbättra den del av EU:s inre marknad som rör den fria rörligheten för varor. Sverige har varit pådrivande i förhandlingarna. Överenskommelsen kommer att vara till nytta för både konsumenter och företag och dessutom främja handel, tillväxt och sysselsättning i hela Europa.

Den inre marknaden måste ständigt förändras och förbättras genom en allt friare handel. Tjänstesektorn är i dag den viktigaste tillväxtsektorn, och just nu arbetar vi med att genomföra EU:s tjänstedirektiv. Tjänsteföretag är oftast små och medelstora företag som i första hand söker sig till sitt närområde när de vill exportera. För dem kan det vara avgörande att formaliteter och kontakter med myndigheter fungerar enkelt och så likartat som möjligt i hela regionen. Ett effektivt genomförande av tjänstedirektivet är därför en prioriterad uppgift. Exportmarknaden för tjänster växer allt snabbare, och här finns en stor potential för svenska företag. Jag avser att under året ta initiativ till särskilda insatser för att stödja exporten av tjänster och stimulera tjänstesektorn i Sverige.

EU:s inre marknad handlar ytterst om att varje land tar sitt ansvar och anammar principerna om den fria rörligheten för varor och tjänster. Eftersom vi ska vara trovärdiga i vår röst för en stark inre marknad måste vi leva upp till dessa åtaganden. Av det skälet, och som ett bidrag till att förenkla lagar och regler, fattar regeringen inom kort ett beslut om att tillsätta en utredning som ska kartlägga lagstiftningen i Sverige rörande handel med varor och tjänster. Utredningen presenterar sin rapport i maj 2009.

Valutan euro utgör en viktig del av den inre marknadens funktion. Euron har bidragit till att ge EU:s medborgare och företag ett enklare och effektivare betalningsmedel på den inre marknaden. Samtidigt utgör den en symbol för ett enat Europa.

EU:s Lissabonstrategi syftar till hållbar tillväxt och ökad sysselsättning, men framför allt till att göra EU till världens mest konkurrenskraftiga ekonomi. Ända sedan Lissabonstrategin antogs har Sverige hävdat att en viktig pusselbit saknas för att den ska bli framgångsrik. Den tar inte tillräcklig hänsyn till EU:s handelsrelationer med resten av världen. Regeringen arbetar för att ändra på detta.

Vår målsättning är att EU ska bli världens mest öppna ekonomi. Redan i dag är EU en av världens mest öppna marknader för industrivaror, men det hörs allt oftare röster inom EU som kräver att vi ska skydda vår marknad och att vi ska stänga ute handel, investeringar, företag och även människor. De kräver att handelspolitiken ska användas för att stoppa import snarare än att främja handel. Vi stöter allt oftare på den här typen av argument, särskilt när Sverige driver på för reformer av EU:s handelspolitiska skyddsinstrument, som alltför ofta används i protektionistiska syften. Vi stöter på dem när Sverige vill se reformer av EU:s ursprungsregler, som i dag skapar problem för mängder av företag inom EU som har tillverkning i många delar av världen och är beroende av att importera komponenter för sin egen produktion.

Herr talman! Protektionism leder till att resurser låses i verksamheter som saknar långsiktig bärkraft och att konsumenterna drabbas av dyrare varor och färre valmöjligheter. Ofta är det dessutom varor och investeringar från utvecklingsländer som stängs ute. Om vi stänger dörren till våra marknader stänger vi ofta dörren för utveckling och för miljoner människors möjlighet att lyfta sig ur fattigdom. Att vara frihandels främsta försvarare är därför en av Sveriges viktigaste uppgifter i EU.

Det bästa sättet att öppna handeln globalt är genom multilaterala överenskommelser. Det är också det enda sättet att säkra ett rättvist, stabilt och förutsägbart internationellt handelssystem. Därför är slutförandet av den pågående handelsrundan i WTO, Doharundan, en av regeringens viktigaste handelspolitiska prioriteringar.

Doharundan har pågått sedan 2001 och har dödförklarats i medierna flera gånger. Men det finns i dag stöd hos alla WTO:s medlemmar för att kraftsamla och försöka slutföra rundan i år. Första steget är att få till stånd ett genombrott i förhandlingarna nu under våren. Det oroliga läget i världsekonomin har gjort många länder medvetna om behovet av att få till stånd en uppgörelse snarast. Om vi misslyckas är risken stor för att det kommer dröja flera år innan vi får nästa chans.

Herr talman! EU:s grannlandspolitik syftar till att fördjupa EU:s relation med närområdet. En av utgångspunkterna för grannlandspolitiken är

att EU har ett starkt intresse av att främja fördjupad demokrati, ekonomisk utveckling och stabilitet i sitt grannskap. Här är ekonomisk integration och ökad frihandel avgörande.

Bilaterala och regionala frihandelsavtal kan aldrig ersätta multilaterala avtal men däremot fungera som ett viktigt komplement. Mervärdet ligger i möjligheten att uppnå mer långtgående liberaliseringar av handeln, att på allvar tackla handelshinder som finns inbyggda i olika nationella regelverk och att hantera de konkreta problem som våra företag möter på dessa marknader. Sverige är därför en tydlig röst i EU för så ambitiösa, heltäckande och förmånliga frihandelsavtal som möjligt med beaktande av partnerländernas utvecklingsnivå.

Nyligen välkomnades Ukraina som ny medlem i WTO. Vi har också förhoppningar om att Ryssland ska kunna följa efter inom en nära framtid. Vår handel med flertalet länder i Central- och Östeuropa ökar sedan flera år mycket snabbt, också för våra små och medelstora företag.

Polen och Ryssland tillhör redan i dag våra största exportmarknader. Ett återkommande problem är dock bristen på förutsägbara, transparenta och stabila regelverk. Detta har nyligen drabbat svenska importörer av massaved från Ryssland. Medlemskap i WTO innebär ökad stabilitet. EU har redan tagit nästa steg och inlett förhandlingar om ett bilateralt handelsavtal med Ukraina. Vår förhoppning är att EU snart ska kunna inleda förhandlingar även med Ryssland.

Handel skapar band som minskar risken för väpnad konflikt. Sverige är starkt engagerat i västra Balkan där arbetet fokuserar på ländernas EU-anpassning, utveckling av demokrati och marknadsekonomi. Ett ökat handelsutbyte med EU kan bidra till stabilitet i västra Balkan, samtidigt som nya öppningar ges för företag att exportera, importera och investera.

Den ekonomiska balansen i världen har skiftat mot det snabbväxande Asien, och det är av central betydelse att svenska företag inte halkar efter när det gäller att etablera sig i denna dynamiska del av världen. Jag kommer själv att besöka Indien, Kina och Japan under våren för att ytterligare stärka våra ekonomiska relationer. Sedan länge har våra ekonomiska förbindelser med Japan varit centrala. Det är vår näst största exportmarknad i Asien och världens näst största ekonomi.

Det är naturligt för EU att knyta starkare band med denna region, och flera viktiga frihandelsavtal förhandlas nu fram. Ett bilateralt avtal med Sydkorea, världens elfte största ekonomi, bör kunna vara på plats inom kort. Jag hoppas också att ett avtal med Indien kan realiseras inom de närmaste åren eftersom såväl svenska som indiska företag ser en stor potential i ökat handelsutbyte. Bättre villkor för svenska företag på en marknad med över en miljard människor bidrar till fler jobb och ökad tillväxt i Sverige. Förhandlingar har också inletts med handelsorganisationen Asean, och även om ett avtal med Kina inte är aktuellt tas andra initiativ för att fördjupa vårt handelsutbyte.

Kina är i dag världens tredje största handelsnation, världens fjärde största ekonomi, och näst störst efter USA i köpkraftsanpassade termer. Landet beskrivs ofta som världens verkstad och gör också egna breda strategiska satsningar på bilar, telekom och bioteknologi i konkurrens med länder som Sverige. Vi ser stort intresse från kinesiskt håll för svensk miljöteknik, och ett särskilt miljöteknikkontor har därför upprättats vid vår ambassad i Peking.

Jag har goda förhoppningar om att EU:s förhandlingar med GCC, Gulfstaternas samarbetsråd, snart ska kunna vara i hamn. Givet GCC-ländernas ekonomiska styrka och nyckelroll i framtidsfrågor som energi och klimat är det ett avtal som kan få stor betydelse. Dessutom är Gulfstaterna allt aktivare när det gäller investeringar i Sverige. Men jag vill också lyfta fram vikten av att EU och Sverige ökar sin handel med och investeringar i Mellanöstern och Nordafrika. Här finns både en viktig politisk dimension och en ömsesidig ekonomisk potential. En ökad svensk närvaro i Irak kommer att öppna nya möjligheter för svenska företag. En annan positiv faktor är att EU och länderna i denna viktiga region har enats om att upprätta ett frihandelsområde runt hela Medelhavet till år 2010. De flesta länder i denna viktiga region visar i dag god tillväxt. Jag arbetar för att fler svenska företag ska engagera sig och bli framgångsrika i regionen. Sverige har en stor fördel i all den kompetens som invandrare från denna region besitter.

Regeringen fäster stor vikt vid den transatlantiska relationen. Målet är att ytterligare stärka samarbetet med Nordamerika. USA är Sveriges tredje största exportmarknad och det ledande landet i vårt investeringsutbyte. Efter toppmötet mellan EU och USA förra året har det ekonomiska samarbetet intensifierats på gemenskapsnivå. Ett mötesforum på hög nivå har etablerats för att lösa problem som finns i handeln mellan EU och USA. Det är oerhört viktigt att handelshinder mellan USA och EU minskas för att slutligen avskaffas, det tjänar vi båda på.

EU stärker också banden med Latinamerika. Förhandlingar om ett regionalt handelsavtal pågår med Latinamerikas Mercosur. Med Andinska gemenskapen i Centralamerika förhandlas associerings- och frihandelsavtal. Starkare ekonomiska band och nya möjligheter för svenska företag är en naturlig del också i dessa förhandlingar, men självklart är det också centralt att avtalen bidrar till de latinamerikanska ländernas utveckling.

Det finns en bred enighet här i riksdagen om vikten av att Sverige driver en samstämmig politik för hållbar och rättvis global utveckling. Handelspolitiken kan och bör utformas så att den stärker utvecklingsländernas förmåga att i högre grad integreras i världsekonomin och dra nytta av en ökande handel.

I förhandlingarna mellan EU och länder i Afrika, Karibien, Västindien och Stilla havet – AVS-länderna – om ekonomiska partnerskapsavtal, EPA, driver Sverige en konsekvent linje. Handelsreformer är viktiga för ökad tillväxt och fattigdomsbekämpning. Sverige har i EU-kretsen varit pådrivande för att avtalen ska utformas i utvecklingsfrämjande anda. De absolut flesta AVS-länderna har genom interimsavtal fått fullt tillträde till EU:s marknad, samtidigt som de har möjlighet att undanta särskilt känsliga produkter från marknadsöppningar under långa övergångstider. Jag ser nu fram emot de fortsatta förhandlingarna för breda avtal.

Den största utvecklingspotentialen av de ekonomiska partnerskapsavtalen ligger inom områden som konkurrens, tjänster, investeringar och handelsprocedurer. En viktig kraft finns också i att stärka det regionala samarbetet och vidga lokala marknader. Jag vill i detta sammanhang lyfta fram att i förhandlingar som dessa kan formen vara väl så viktig som innehållet. Ledordet stavas respekt. Under våren kommer jag att träffa de

afrikanska AVS-ländernas ambassadörer för att diskutera hur vi gemensamt driver processen vidare.

Trots framstegen möter dock många utvecklingsländer fortfarande svårigheter i det internationella handelssystemet. De saknar resurser för att identifiera och driva sina förhandlingsintressen och att genomföra avtal. Möjliga vinster av handel uteblir också ofta på grund av bristande nationella regelverk, svag infrastruktur och svårigheter med finansiering för företagare. Genom utvecklingssamarbetet bidrar vi till att skapa förutsättningar för utvecklingsländerna att integreras i den globala ekonomin.

Sverige är pådrivande internationellt för att öka och effektivisera det handelsrelaterade biståndet, Aid for Trade. EU har antagit en ambitiös strategi och kommer inom ett par år att kunna erbjuda 2 miljarder euro per år i handelsrelaterat bistånd. I september stod biståndsministern och jag värdar för en framgångsrik internationell givarkonferens för att främja de minst utvecklade ländernas möjligheter att nyttja handel för sin fattigdomsbekämpning. De deltagande länderna lovade att bidra med motsvarande 1,1 miljard kronor. Vi ökar också fortsatt våra egna satsningar på detta område. I nästa steg bör de nätverk som byggts upp i många länder genom vårt utvecklingssamarbete utnyttjas när samarbetet får nya former. Svenska företags och institutioners kunnande och erfarenhet är en viktig del i detta arbete.

I den handlingsplan för näringslivsfrämjandet i Afrika som presenteras senare i vår ägnas stor uppmärksamhet åt att dra nytta av den kompetens som svenska företag har inom exempelvis infrastruktur- och miljöteknikområdet. I dagens komplexa värld går det inte att bedriva traditionell utrikes-, handels- och biståndspolitik som separata pelare. Genomförandet av politiken för global utveckling, PGU, visar hur regeringen i praktisk handling verkar för samstämmighet mellan olika politikområden.

Herr talman! Att motverka och hantera effekterna av klimatförändringar är av högsta prioritet för regeringen. Som handelsminister har jag tagit initiativ för att bättre nyttja handelspolitiska verktyg i klimatarbetet. Vid klimatmötet på Bali i december förra året möttes för första gången en grupp handelsministrar för att diskutera vårt bidrag. Min uppfattning är att tullar och andra handelshinder för klimatvänliga varor, tjänster och teknologier ska avvecklas. Vi arbetar för att internationella system för certifiering, märkning och standarder ska kunna bidra till en ökad global spridning av klimatprodukter. Här hoppas jag kunna presentera nya initiativ inom kort.

En friare handel med biodrivmedel, byggd på hållbarhet i hela kedjan från produktion till användning, är av högsta prioritet för mig som handelsminister. Vi måste peka på orimligheten i att stödja en i många fall ineffektiv och dyr produktion av etanol i industriländer samtidigt som tullar och andra handelshinder motverkar den potential många utvecklingsländer har till export av mer klimatvänlig och prismässigt konkurrenskraftig etanol. Det var därför glädjande att EU sade ja till Sveriges ansökan om att fortsättningsvis få importera etanol för bearbetning till biobränsle. Därmed uteblev den befarade tullhöjningen på över 30 procent, och svenska miljöbilsägare kan fortsätta att tanka etanol till ett konkurrenskraftigt pris. Samtidigt visar den diskussion som fördes om

denna specifika tullfråga behovet av att med ökad styrka argumentera för frihandel såväl generellt som för klimatvänliga varor.

Innovation har länge varit en av Sveriges starkaste konkurrensfördelar, och Sverige är i dag det mest innovativa landet inom EU. Därför tror jag att svenska företag har en unik möjlighet att hitta en lönsam nisch i att ta fram klimatvänliga produkter.

Sverige har en stark ställning när det gäller miljöteknik. Detta internationellt starka tillväxtområde har kommit att uppmärksammas alltmer i takt med en intensivare klimatdebatt, skärpta miljökrav och stigande energipriser. Ett område där Sverige står särskilt starkt gäller systemkunskande om den hållbara staden. Ett internationellt uppmärksammat exempel är stadsdelen Hammarby Sjöstad i Stockholm. Med detta och andra svenska exempel som förebilder har regeringen nyligen tagit fram ett nytt koncept. Under namnet Symbiocity marknadsför vi svensk världsledande miljöteknik i utlandet. Sverige kan därigenom också bidra till att lansera miljö- och energismarta lösningar som kan nyttjas i länders utvecklingsstrategier och som bättre tillvaratar de egna resurserna. Det handlar även om vatten- och luftreningstekniker som förbättrar miljön. Sverige kommer också att få mycket goda möjligheter att visa upp sig och sitt världsledande miljökunskande vid världsutställningen Expo 2010 i Shanghai.

Herr talman! Vi måste också ha ett internationellt regelverk som gynnar och uppmuntrar innovation. I dag händer det alltför ofta att nya produkter stöter på patrull i form av olika typer av tekniska handelshinder eller onödigt höga tullar. IT-området är det tydligaste exemplet. Vissa mobiltelefoner missgynnas vid införsel till EU. Problemet är växande. Här behövs multilaterala lösningar till stöd för innovationer och nya produkter. Regeringen avser att lyfta fram frågan om ett avskaffande av tullar på ny teknologi.

Svenska företag, inte minst de små och medelstora, kan behöva stöd för att ta sig över olika former av, ibland politiskt motiverade, handelshinder. Arbetet mot handelshinder kan handla om tålmodiga ansträngningar i internationella förhandlingar men också om snabba ingripanden för att hjälpa svenska företag. Särskilt på svåra marknader kan vi behöva den extra draghjälp som det innebär att vara en del av EU.

Gemensamma standarder är en annan viktig fråga för de svenska företagens internationalisering. Regeringen avser att återkomma med en skrivelse till riksdagen om standardisering inom kort.

Handels- och investeringsfrämjande insatser är ett centralt verktyg för att förbättra förutsättningarna för svenska företag att ta till vara de möjligheter som globaliseringen ger. Detta har också bekräftats i den översyn av de handels- och investeringsfrämjande åtgärderna som regeringen tagit initiativ till.

Regeringen arbetar för ett ökat och närmare samarbete mellan de myndigheter och organisationer som arbetar med företagsutveckling och internationalisering. Ett konkret steg togs 2007 med det så kallade Exportlånet, ett samarbete mellan centrala statliga aktörer som underlättar risktäckning och finansiering för de mindre företagen som vill ta steget ut på exportmarknaderna.

Framgångar på exportmarknaderna är ingen självklarhet. Trots att vår export utvecklats positivt under flera års tid finns det studier som pekar på att Sverige tappar marknadsandelar i varuexporten i snabbare takt än

Prot. 2007/08:72

4 mars

*Information från
regeringen*

våra konkurrentländer. En sådan utveckling har främst kunnat observeras på Europamarknaden. Regeringen har mot den bakgrunden tillsatt en utredning som ska studera orsakerna till de förlorade marknadsandelarna, undersöka vad företagen upplever som problematiskt vid export samt komma med förslag till åtgärder.

Svensk projektexport med världsledande teknik och systemlösningar inom infrastruktur, miljöteknik och energi bidrar till sysselsättning och fortsatt teknikutveckling i Sverige. Projektexporten genererar även leveranser för de små och medelstora företagen som oftast kommer in som underleverantörer vid större affärer. Svenska företags affärsmöjligheter vid upphandlingar inom FN-systemet ska stärkas.

Sverige fortsätter även att stödja FN:s arbete när det gäller ökat hänsynstagande till aspekter såsom miljö, kvalitet, etik och sociala frågor inom upphandlingsområdet. Många svenska företag hör till världens bästa på att ta socialt ansvar som delvis handlar om arbetsvillkor, miljöhänsyn och antikorruption. För mig som minister handlar detta i grunden om respekten för och efterlevnaden av de mänskliga rättigheterna.

I konfliktområden är det än mer viktigt men samtidigt svårare för företagen att ta ett socialt och miljömässigt ansvar. Regeringen uppmuntrar företagen att följa OECD:s riktlinjer för multinationella företag och respektera principerna i Global Compact oavsett var i världen de verkar, men det är viktigt att företagen själva känner ett ägarskap och driver dessa frågor.

Vårt framtida välstånd är beroende av att vi kan ta till vara våra styrkeområden och utveckla spjutspetskunskap. Miljötekniken är ett exempel. Medicinsk teknik och bioteknik kan också utvecklas till större framgångar på exportområdet. Inom tjänsteområdet har Sverige goda möjligheter att vara internationellt framgångsrikt.

Vår försvarsmaterielindustri är i internationell toppklass. På det området sker exportfrämjande först efter det att tillstånd för marknadsföring och export givits. Sverige stöder EU:s initiativ för att utveckla och bibehålla en konkurrenskraftig europeisk försvarsindustri. Åtgärder måste vidtas för att skapa likartade marknadsvillkor och för att skapa en sund konkurrens inom området.

Regeringen kommer att fortsätta att ta nya initiativ inom handels- och investeringsfrämjandet. En resurs som inte använts tillräckligt väl i detta sammanhang är de svenska företagare med utländsk bakgrund som har kontakter och unika kunskaper om affärskultur, politik, religion och språk i de länder de tidigare varit bosatta i. Regeringen engagerar sig för att kompetensen hos svenskar med utländsk bakgrund bättre ska tillvaratas och därigenom underlätta för fler företag att utöka handelsutbytet med marknader som erbjuder en intressant utvecklingspotential.

Herr talman! Under det svenska ordförandeskapet i EU 2009 kommer blickarna att riktas mot Sverige. Våra ordförandeskapsprioriteringar med fokus på klimatpolitik, tillväxt, ett öppnare Europa, Östersjön och en fortsatt EU-utvidgning reflekterar den bild av Sverige som vi vill förmedla till omvärlden.

I en tid av masskommunikation och ökad globalisering är ett land i hög grad beroende av hur det uppfattas utomlands. En positiv Sverigebild har stor betydelse för vår förmåga att locka utländska investeringar till vårt land och för att stärka svenskt näringslivs framgångar på utländska

marknader. Det är viktigt att sprida kunskapen om att Sverige är frihandelsvänligt, har företag som har erfarenhet av internationella affärer och har en lång tradition av att hålla ingångna avtal och producera kvalitetsprodukter. Att Sverige är framstående inom vetenskap, forskning och kultur, har god infrastruktur och en effektiv offentlig förvaltning är andra faktorer som kan bidra starkt till intresset för Sverige, svenska företag och svenska produkter.

Nyligen presenterades en gemensam plattform för att stärka Sverige-bilden. Öppenhet, nytänkande, äkthet och omtänksamhet är de framstegsinriktade ledord som de centrala svenska främjandeorganisationerna enats kring för hur vi ska presentera Sverige i utlandet.

Sverige kommer att fortsätta att vara frihandelsförespråkare inom EU och i andra internationella forum. Jag kommer att främja svenska intressen utomlands och öka förståelsen i Sverige för de utmaningar och möjligheter som globaliseringen innebär. Framför allt handlar det om att i Sverige vara en aktiv handelsminister för att stödja och uppmuntra små och medelstora företags möjligheter till ökad internationell handel.

Herr talman! Regeringens övergripande målsättning är att skapa förutsättningar för att få fler människor i arbete. Det är något som genomstrar hela vår politik. Den internationella handelns betydelse för att lyckas med den uppgiften är avgörande. Handel med omvärlden är ett fundamentalt instrument för att skapa tillväxt och välstånd. Det är den insikten som föranlett Sveriges frihandelsvänliga politik, en politik som regeringen kommer att fortsätta att driva intensivt under hela mandatperioden.

(Applåder)

Anf. 2 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s):

Herr talman! Tack, handelsministern, för jordenruntresan i handelspolitik!

Det finns några saker som vi kan vara helt överens om. Det är vikten av frihandel och att Sveriges välstånd bygger på att vi har varit frihandelsinnade i över hundra år. Det var bara en liten detalj som jag upplevde att ministern glömde bort. Det handlar också om vikten av vår svenska modell. Att ha trygga arbetare och trygga företagare har också varit en stor del när det gäller hur vi har byggt Sverige och vårt välstånd.

Någonting annat som vi kan vara överens om är vikten av att komma överens i WTO och Doharundan, precis som i Östersjösamarbetet. Det är också bra att vi ska fördjupa samarbetet i Norden och gentemot Asien och så vidare. Men man kan känna en viss oro utifrån det ministern har presenterat här i kammaren i dag. Det var egentligen inte så mycket nytt utifrån vad vi redan kände till sedan tidigare.

När det gäller vikten av att komma ut på nya marknader och möjligheten för svenska företag att utvecklas på nya marknader och få nya kunder och sälja mer handlar det ju också mycket om hur mycket resurser vi satsar. Jag saknar något i hela ministrarnas anförande här i kammaren. Jag undrar nämligen: Hur mycket mer pengar tänker regeringen satsa på de här fina ambitionerna när det gäller handelsfrämjande åtgärder?

Det vi känner till i dag är att regeringen har gjort kraftiga neddragningar inom såväl Exportrådet som Invest in Sweden Agency, och detta har fått följdverkningar. Det är färre människor som arbetar med de här

frågorna ute i världen. Avser ministern att också sätta till en påse pengar för att lyckas med den här handelspolitiken?

Anf. 3 Statsrådet EWA BJÖRLING (m):

Herr talman! Tack för bra kommentarer från Carina Adolfsson Elgestam!

Jag nämnde ingenting specifikt om den svenska modellen. Men det har vi naturligtvis diskuterat förut. Framför allt har arbetsmarknadsministern diskuterat detta, och vi avser att bibehålla den svenska modellen.

Vi kan titta specifikt på Laval-målet och Vaxholm. Vi vet nu att det är en uppgift för både regeringen och arbetsmarknadens parter att se över om det är någonting vi behöver ändra i vår lagstiftning.

Men den svenska modellen ska bibehållas. Det vill jag göra tydligt och klart.

Det finns flera nyheter att peka på i det här dokumentet. Jag vill börja med att säga varför regeringen tycker att detta är viktigt att föra ut just nu. Det handlar väldigt mycket om att vi ser ökad protektionism inom EU, och vi ser samma svängningar i USA. Vi vet inte hur det kommer att gå i det amerikanska presidentvalet, men när man följer debatten blir man ganska orolig.

Det är viktigt att Sverige står med en stark och tydlig röst som frihandelsförespråkare i det här läget. Jag ser tydligt när jag är på olika möten inom EU att protektionismen växer.

Vad avser budget har Carina Adolfsson Elgestam och jag haft debatt om det också förut. Regeringen fäster väldigt stor vikt vid internationellt affärsfrämjande som kan skapa förutsättningar för marknads- och företagsutveckling. Vi satsar i år 193 miljoner kronor på Exportrådet för att kunna göra denna typ av insatser. Samtidigt är det naturligtvis viktigt att påpeka att det är och måste vara en slimmad och effektiv organisation.

Vi ser att det är en effektiv organisation i dag. Vi avser med olika medel att verkligen försöka öka svensk export.

Anf. 4 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s):

Herr talman! Jag blir lite osäker på vad ministern egentligen menar. Blir det en återställare vad det gäller att Exportrådet och ISA får mer pengar för att kunna förverkliga det som ministern presenterar här i kammaren? Det är många bra förslag utifrån hur vi jobbar med frihandel i en allt större globaliserad värld. För att vi ska kunna behålla välståndet och utveckla det som vi i dag har i Sverige behöver svenska företag komma ut på marknaden. Jag upplevde inte att jag fick något tydligt svar där.

När man är ute och reser i världen och möter olika företrädare, för såväl svenska företag som ambassadörer, ger de en bild tillbaka till oss av vilka problem de har fått med de handelsfrämjande åtgärderna i och med de neddragningar som vi ser inom Exportrådet och ISA, också nedläggningar av ambassader och neddragningar inom Sida. Det handlar också om handelsfrämjande åtgärder. Det är bra om ministern kan ge ett mer konkret svar: Får vi en återställare så att det blir mer pengar?

Anf. 5 Statsrådet EWA BJÖRLING (m):

Herr talman! Vad avser Sida – om jag börjar där Carina Adolfsson Elgestam slutade – har vi ökat det handelsrelaterade biståndet med så mycket som 30 procent. Det sker också ett intimt samarbete med bistånd, handel och utrikespolitik, precis som jag nämnde i mitt anförande. Det kan inte vara separata pelare. Det måste vara ett gemensamt arbete.

Vi har ökat det. 2008 omfattar det 193 miljoner kronor, och 2007 var det 185,5 miljoner kronor. Det sker en ökning hela tiden.

Men det handlar absolut inte bara om budgetresurser. Det handlar också om att se om ISA arbetar på det mest effektiva sättet i dag. Hur ska vårt investeringsfrämjande se ut i framtiden? Hur kommer det att se ut inom 20 år? På vilket sätt ska vi bedriva export? Vi vet i dag att det är tio svenska företag som står för 40 procent av vår export. Det är hundra som står för 70 procent. Vi behöver också förändra vår exportprofil.

Anf. 6 HANS LINDE (v):

Herr talman! Jag vill ställa en fråga om kopplingen mellan handel och utveckling. För handelspolitiken kanske är ett av de viktigaste verktyg vi har om vi vill bidra till ökad utveckling och fattigdomsbekämpning.

I staden Fungurume i Demokratiska republiken Kongo har man bedrivit gruvdrift sedan 1996. Svenska Lundin Mining är en av huvudägarna. Där har det varit ett gruvprojekt som har kantats av korruption. Inkomsterna från gruvan har i liten utsträckning kommit befolkningen till del. I stället har man sett att boende runt gruvan har tvingats från sina hem utan att de har fått fullgod ersättning.

Tyvärr är det bara ett exempel bland många. Runt om i Asien, Latinamerika och Afrika ser vi hur multinationella företag inte tar sociala och miljömässiga hänsyn utan i stället i flera fall bidrar till ökad fattigdom, miljökatastrofer och konflikter. Men regeringens åsikt verkar vara att vi redan i dag ställer alldeles för många krav om social hänsyn på multinationella företag likt Lundin Mining. För inom ramen för EU:s partnerskapsavtal med Afrika, EPA-avtalet som nämndes tidigare, har den svenska regeringen aktivt och kraftfullt drivit att man ska inkludera regler om investeringar, det som kallas Singaporefrågorna.

Hade den svenska regeringen fått igenom sin åsikt inom ramen för EPA-avtalet skulle det kraftigt ha försvårat möjligheterna för Demokratiska republiken Kongo och andra afrikanska stater att ställa krav på multinationella företag om att ta social och miljömässig hänsyn. Därför måste jag från Vänsterpartiets sida säga att vi har väldigt svårt att se att det här skulle vara en utvecklingsvänlig handelspolitik.

Jag skulle vilja be statsrådet förklara på vilket sätt befolkningen i Fungurume gynnas och får en större del av vinsten från sin gruva genom att Sverige och EU nu försvårar möjligheterna för Kongo att ställa krav på Lundin Mining och andra multinationella företag att ta social och miljömässig hänsyn.

Prot. 2007/08:72

4 mars

*Information från
regeringen*

Anf. 7 Statsrådet EWA BJÖRLING (m):

Herr talman! Jag tackar Hans Linde för en bra fråga. Om vi börjar med EPA-avtalen är de oerhört viktiga för utvecklingsländerna för att man ska kunna bedriva handel. Utan avtal blir det inte någon effektiv handel.

Det är viktigt att inkludera regler om investeringar, infrastruktur och uppbyggnad av länder. I många fall har utvecklingsländer inte den infrastruktur som krävs. Man har ofta inte heller den kompetens som krävs för att kunna genomföra en bra förhandling vid ett avtal.

Det är precis därför som det är kopplat mellan EU, EU:s bistånd, och EPA-avtalen att vi nu ska fördela 2 miljarder ytterligare till handelsrelaterat bistånd. Det handlar precis om att bygga upp kompetensen.

När det gäller företag, CSR-frågor och MR-frågor kommer staten aldrig att kunna tvinga företag. Däremot kan vi samarbeta med företag, framför allt med svenska företag som har väldigt hög profil i både CSR-frågor och frågor om mänskliga rättigheter.

Vi arbetar också väldigt effektivt inom Global Compact, inom FN för att driva på just de här frågorna. Det är till sist väldigt viktigt att påpeka att det här måste vara företagsägt och företagsstyrt. Vi kan hjälpa till med referensforum och vid diskussioner. Men det måste vara företagen själva som är ägare av frågan.

Anf. 8 HANS LINDE (v):

Herr talman! Just när vi låter företagen ta det enskilda ansvaret ser vi vad konsekvenserna blir. I Kongo-Brazzaville, i Demokratiska republiken Kongo, i Ghana, i Nigeria och i andra länder ser vi att utländska investeringar har lett till ökad fattigdom och miljökatastrofer.

Det är bara att konstatera att det inte finns en enda afrikansk regering i dagsläget som delar statsrådets bedömning av de här frågorna. I stället har vi sett att samtliga afrikanska regeringar tillsammans har motsatt sig att regler för investering ska inkluderas i EPA-avtalet.

I flera afrikanska länder har vi de senaste åren sett demokratiska framsteg. Man skulle önska att man från svensk sida respekterade beslut fattade av nya demokratiska regeringar i länder som Mali, Rwanda, Ghana och Botswana. I stället väljer man att konsekvent köra över demokratiskt fattade beslut. Konsekvent väljer man att inte respektera demokrati så länge som demokratier fattar fel beslut.

Statsrådet sade tidigare här att handelspolitiken ska bidra till demokratisering. Hur kan man säga att den här handelspolitiken bidrar till demokratisering när man bara är beredd att respektera demokrati i syd så länge som rätt beslut fattas?

Anf. 9 Statsrådet EWA BJÖRLING (m):

Herr talman! Det handlar om vissa uppsatta regler som EU har när det gäller att skriva avtal. Det handlar om att de ska vara WTO-förenliga.

Jag är inte alls överens med Hans Linde om att man bara kan formulera ett avtal utifrån själva handeln. Det är väldigt mycket mer, just för att stärka utvecklingsländerna i deras egen utveckling, just för att stärka dem att kunna bli kreativa av egen kraft. Det behövs inte mer bistånd för de fattiga länderna i den formen. Det handlar faktiskt om en egen uppbyggnad av egna företag, människor som kommer i arbete, för att kunna få ett

väl fungerande samhälle. I det ingår alla dessa delar, det vill säga investeringar, infrastruktur och uppbyggnad som vi talade om tidigare.

Sverige bedriver ett väldigt aktivt arbete för detta också via Aid for Trade som jag talade om i mitt anförande. Vi avser att fortsätta titta över och intensifiera detta när vi innehar det svenska ordförandeskapet.

Prot. 2007/08:72

4 mars

*Information från
regeringen*

Anf. 10 LAGE RAHM (mp):

Herr talman! Tack för anförandet, Ewa Björling! Jag vill börja med att säga att det är positivt att Sverige i grunden vill ha mer frihandel och att det är trevligt att denna uppfattning verkar delas av de flesta av oss. Jag tänkte inte gå mer in på de frågor om mänskliga rättigheter som Hans Linde lyfte fram annat än att jag beklagar att regeringen i mitt tycke inte tar tillräckligt allvarligt på detta.

I stället undrar jag lite över en annan aspekt. Frihandel är ju positivt för utvecklade länder och för de flesta andra också. Men det finns lägen när frihandel inte alltid är perfekt för alla länder. Frihandel är inte ett mål i sig, utan som handelsministern har nämnt vill man uppnå vissa effekter när det gäller utveckling, välbefinnande, frihet och demokrati och så vidare.

Handelsministern nämnde också senast att det är viktigt med en egen uppbyggnad av de egna företagen och så vidare. Såvitt jag har förstått har de flesta länder när de har byggt upp sin industri haft vissa handelshinder till gagn för detta. Det finns forskning som entydigt visar på det. Jag är därför intresserad av att veta vad handelsministern stöder idéerna på om att mindre utvecklade länder inte skulle behöva någon form av egna importörer.

Om EU slopar sina tullar gentemot dessa länder är det givetvis bra. Jag vill fråga vilket stöd detta har och också vad Sverige ska göra för att minska de negativa effekterna av EPA-avtalen för de länder som ingår.

Anf. 11 Statsrådet EWA BJÖRLING (m):

Herr talman! Jag vill börja med att svara Lage Rahm att regeringen tar denna fråga på allra största allvar – mer än någonsin. Vi har nämligen bedrivit bistånd i en del länder i många, många år där vi inte har sett att det har gått särskilt mycket framåt. 40 år i Tanzania är ett exempel. Som jag sade handlar det egentligen om att man samma dag som man startar ett bistånd också långsiktigt ska kunna se en utfasning av detta bistånd framför sig så att landet kan komma på egna fötter och människorna där ska kunna verka av egen kraft.

Det är det absolut viktigaste sättet. Vi kan bara relatera till oss själva: Hur har vi utvecklats till ett framgångsrikt industriland? Det har vi gjort genom bra frihandel. Samma sak gäller för utvecklingsländerna. Men naturligtvis är det också viktigt att koppla detta till ett handelsrelaterat bistånd, eftersom det är många delar som saknas i dag. Det vet vi allihop, och det är precis det vi också gör genom Aid for Trade och genom EU. Sverige vill i dag ha den profilen i vårt bistånd.

Lage Rahm talade också om att EU slopar sina tullar. Vi vet naturligtvis alla att det är ett stort problem. EU:s jordbrukssubventioner är ett väldigt tydligt exempel. Där försöker Sverige verka med stor kraft, inte minst i Doharundan, för att få mycket lägre tullar. Men som jag sade: Jag står här i dag för att jag ser en ökad protektionism. Jag ser hur många

länder vill skydda sig själva genom att bibehålla sina tullar. Vi ska verka i precis motsatt riktning – för en mer öppen frihandel.

Anf. 12 LAGE RAHM (mp):

Herr talman! Det gläder mig att handelsministern tycker att Sverige ska göra någonting åt, jobba för och motverka de negativa effekterna av EPA-avtalen.

När det gäller tullarna kan det, om jag har förstått det hela rätt, vara positivt för ett land att i sin utveckling och under ett uppbyggnadsskede av industrin ha tullar. Det har de flesta industriländer haft, och jag uppfattar det som att vi i dagsläget förvägrar många av utvecklingsländerna dessa möjligheter. Det tycker jag är dåligt.

Däremot tror jag att vi vinner på att inte ha några tullar gentemot andra länder, och det tror jag de flesta utvecklade länder gör.

Anf. 13 Statsrådet EWA BJÖRLING (m):

Herr talman! Det är precis därför vi också har asymmetriska avtalsvillkor som innebär att man gradvis avvecklar detta under lång tid, upp till 25 år. Det är just precis för att hjälpa utvecklingsländerna till att i långsam takt kunna bygga upp sin egen ekonomi.

Anf. 14 MARIE WEIBULL KORNIAS (m):

Herr talman! Jag vill tacka handelsministern för en intressant presentation av regeringens handelspolitiska prioriteringar. Handelsdeklarationen framhåller på ett träffsäkert sätt de utmaningar och möjligheter som Sverige står inför framöver, och många spännande nya förslag presenterades.

Det är bra att vi här i Sveriges riksdag har konsensus i dessa frågor om frihandels betydelse för tillväxt och sysselsättning. Globaliseringen innebär ett ständigt ökande utbyte av information, kunskap, varor och kapital. Men som handelsministern så riktigt framhöll i sitt anförande blåser det allt starkare protektionistiska vindar i och utanför EU. Globaliseringen har fått en del länder att bli mer ängsliga och inåtvända. Länder som vill skydda sig mot global konkurrens reagerar kortsiktigt och protektionistiskt.

Min fråga till handelsministern handlar om denna ökande trend. Vilka mekanismer ser handelsministern ligga bakom den ökande protektionismen i världen?

Anf. 15 Statsrådet EWA BJÖRLING (m):

Herr talman! Tack för frågan, Marie Weibull Kornias!

Vilka mekanismer som ligger bakom en ökad protektionism är en svår fråga att besvara. Jag tror att det delvis handlar om att man är mer nationalistisk än vad man är EU-vän och också om att man i goda tider, i en högkonjunktur, inte har samma behov av att öppna sig mot omvärlden. Nu när det inte riktigt är samma tydliga högkonjunktur ser vi att man är mer intresserad av att faktiskt få färdigt riktiga frihandelsavtal. Det är den ena delen.

Den andra delen handlar om att man bevakar sina egna intressen. Olika länder har naturligtvis olika intressen. För många av länderna söderut inom EU handlar det om jordbruksfrågan och om de höga jordbrukstullar som vi med ett starkt parlamentariskt stöd från svensk sida har arbetat för att avveckla i många, många år. I andra områden handlar det om att bevaka sina intressen för industrivaror. Där har även Sverige ett intresse av att det ska bli ett så bra avtal som möjligt.

Det finns detaljerade och specifika frågor för varje land, men jag tror att det är viktigt att våga vara mindre egoistisk, att se situationen i stort – att alla blir globala vinnare med en ökad frihandel och en ökad öppenhet, framför allt inom EU eftersom det är där vi bedriver det mesta av exporten och importen mellan oss.

Anf. 16 MARIE WEIBULL KORNIAS (m):

Herr talman! Jag tackar handelsministern för svaret.

Det är många länder som tvivlar på att WTO kommer att kunna leverera ett heltäckande nytt multilateralt handelsavtal som kan ge ett rättvist, stabilt och förutsägbart internationellt handelssystem som så väl behövs.

Många av WTO:s medlemsländer, 152 länder, är i dag skeptiska till att Doharundan verkligen kommer att ros i land under innevarande år. Man ser tendenser till att fler och fler länder tecknar fler och fler bilaterala och regionala frihandelsavtal för att säkra sig.

Jag undrar om handelsministern ser en risk med dessa tendenser.

Anf. 17 Statsrådet EWA BJÖRLING (m):

Herr talman! Jag tycker att både bilaterala och regionala avtal är ett väldigt bra komplement till stora frihandelsavtal. I de bilaterala och regionala avtalen kan man också gå in mer på specifika områden som passar just de två länderna eller en region ännu bättre. Jag ser inte riktigt den motsättningen.

Däremot är det viktigt att få till ett stort överspännande frihandelsavtal för att sedan kunna gå vidare med ytterligare detaljer för de länder som så önskar. Vi ser ett tydligt exempel nu. Vi kommer att förhandla om ett avtal med Ukraina. Det är ett viktigt exempel där man också kan gå lite mer på djupet.

Anf. 18 JAN ANDERSSON (c):

Herr talman! Min fråga gäller livsmedel. Vi har sett tydligt stigande priser på livsmedel på världsmarknaden. Spannmålspriserna har mer än fördubblats.

Livsmedel är ju en lite speciell vara. Det är bara att gå till sig själv. Mat behöver man var fjärde eller femte timme, annars blir man lite kinkig. Det finns ingen regering som vill ha en hungrig och kinkig befolkning. För svensk del har vi, precis som statsrådet nämnde tidigare, ett brett parlamentariskt stöd för en ökad liberalisering. Jag tror att det är enda sättet att på lång sikt säkra tillgången på goda och säkra livsmedel globalt sett.

Mot bakgrund av detta vill jag fråga vilka tendenser just när det gäller livsmedelssektorn som statsrådet ser till ökad protektionism. Då tänker jag inte i första hand på EU-nivå, utan jag tänker på våra motparter i WTO-förhandlingarna.

Anf. 19 Statsrådet EWA BJÖRLING (m):

Herr talman! Tack för frågan, Jan Andersson! Det är självklart att vi ska ha säkra livsmedel av god kvalitet inom EU. Det ska gälla för alla länder inom EU, det vill säga att en vara som är kvalitetsstämplad i ett land också ska kunna säljas i ett annat land inom EU. Det är någonting som vi arbetar gemensamt för.

Ett tydligt exempel på ökad protektionism är någonting som hände alldeles nyligen, nämligen de krav som ställdes på det brasilianska köttet. Där ser vi delvis en ökad protektionism.

Det finns ju två aspekter av detta. Det handlar om att vi verkligen ska se till att vi har säkra livsmedel, att vi vet ursprunget, i det här fallet avseende köttet från Brasilien. Men det handlar också om kvaliteten, och det handlar om priset på köttet. Det brasilianska köttet var både billigt och av god kvalitet.

Frågan är då hur kommissionen har arbetat fram sitt utlåtande i den här frågan. Vi har fortfarande inte fått någon transparens i fråga om exakt hur beslutet kom till. Vi vet att det finns protektionistiska tendenser från flera länder som konkurrerar med det brasilianska köttet.

Det här är en typisk sådan fråga som egentligen har två sidor. Det är självklart att vi ska ha säkra livsmedel men också att vi fortfarande ska verka för frihandel. Det är precis den här typen av handelshinder som vi måste försöka motverka, och det med kraft, samtidigt som vi säkerställer att det är fråga om livsmedel av god kvalitet.

Anf. 20 JAN ANDERSSON (c):

Herr talman! Jag tackar för svaret. Nu gällde min fråga i första hand vilka tendenser som finns hos våra motparter i WTO-förhandlingarna. Då tänker jag inte motparter inom EU, utan jag tänker motparter utanför EU.

Anf. 21 Statsrådet EWA BJÖRLING (m):

Herr talman! Jag får återigen referera till att vi självklart måste se till att ha säkra livsmedel inom EU, och de villkor som vi ställer upp här måste också gälla import av andra livsmedel. I WTO-förhandlingarna handlar det ju om att Sverige och andra EU-länder är med och påverkar de regler och de lagar som vi ställer upp för att säkerställa en god kvalitet. Det är utifrån dem som vi måste arbeta gentemot våra motparter eller medparter, om vi vill säga så, inom WTO.

Anf. 22 CARL B HAMILTON (fp):

Herr talman! Vi liberaler är väldigt bekymrade över utvecklingen i Ryssland. Min första fråga av två handlar om Ryssland och WTO-avtalet. När ett land ingår i WTO är det naturligtvis fråga om frihandel, men det är också en avpolitisering av beslut om investeringar, import och export. Det vore bra att få detta i Ryssland. Samtidigt ser vi i Ryssland en

utveckling mot ett mer auktoritärt, ett mer statsingripande styrelseskick, inte minst valet återspeglar denna riktning.

Min första fråga till handelsministern är hur hon ser på vad som är de grundläggande hindren internt i dag i Ryssland för att de verkligen ska vilja ta steget och bli medlem i WTO. Har ministern några reflexioner och iakttagelser när det gäller detta?

Den andra frågan gäller klimattullar. Vi vidtar nu i Sverige, i Europa och i andra länder åtgärder som kommer att innebära att företag inom våra gränser får åläggas en koldioxidskatt och andra åtgärder. Då finns det de, inte minst i Frankrike och Förenta staterna men faktiskt även i riksdagens EU-nämnd, som förespråkar, jag tror att uttrycket var klimatrelaterade införselavgifter, det vill säga att man vid gränsen ska införa tullar på produkter som kommer från företag som ligger utanför Europa och inte är belastade med en eventuell koldioxidskatt eller någon annan åtgärd.

Jag saknade lite ett resonemang om detta i den presentation som ministern gjorde. Hur starka bedömer ministern att de här tendenserna och kraven är i Frankrike och i den amerikanska kongressen? Är de viktiga, eller är de försumbara? Vad är Sveriges position i den här frågan?

Anf. 23 Statsrådet EWA BJÖRLING (m):

Herr talman! Det är oerhört viktigt när det gäller Ryssland att de omfattas av precis samma regler som alla andra för att uppfylla ett inträde i WTO. Vi vet i dag att det förekommer problem med Ryssland. Vi ser, precis som Carl B Hamilton säger, ökad auktoritet. Vi ser också en svår administration. Vi ser dessutom en hel del korruption.

Det är svårt för svenska företag att etablera sig i Ryssland i dag, framför allt för små och medelstora företag. De saknar den uthållighet som krävs för att ta sig igenom en svår administration. De saknar också de finansiella muskler som krävs för att kunna vara på plats under en lång tid för att kunna etablera sig.

Självklart välkomnar Sverige att Ryssland blir medlem i WTO när man uppfyller de krav som ställs för att vara medlem, precis som för alla andra stater som är med. Det är oerhört viktigt med en liberaliserad handel för ännu fler länder.

Vad gäller klimattullar kan jag inte nog understryka vikten av att koppla samman handel och klimatfrågor. Där arbetar Sverige aktivt för att sänka eller försöka ta bort tullar på klimatvänliga varor och tjänster samt klimatvänlig teknik. Det gäller både inom EU och utanför EU.

Vi ser en ökad protektionism. Vi ser det både från Frankrike, som Carl B Hamilton säger, och vi kan se det från USA. Det är precis det här som vi ska motverka just för att kunna stimulera konsumenterna att själva välja klimatvänliga varor, klimatvänliga tjänster och klimatvänlig teknik. Annars kommer vi inte att lyckas i vårt arbete mot det stora klimathotet.

Anf. 24 CARL B HAMILTON (fp):

Herr talman! Låt mig gå vidare lite med klimattullsfrågan. Om vi tar ett konkret exempel vill fransmännen och andra som hukar bakom fransmännen säkert att om man inför koldioxidskatt och avgifter på

Prot. 2007/08:72

4 mars

*Information från
regeringen*

européiska stålverk ska stål som importerar från Indien, Kina eller andra länder beläggas med motsvarande tull.

Vad säger Sverige i de sammanhangen gentemot den typen av på-
påer om att ha något slags tullar som är proportionella mot koldioxidut-
släppen, som man undviker genom att lägga företaget i Kina eller Indien?

Det vore förödande eftersom det skulle skapa stora konflikter med de
länder som vi måste ha en global klimatöverenskommelse med i Köpen-
hamn 2009. Vi skulle möjligen få en handelspolitisk konflikt som är nog
så besvärlig att hantera inom WTO, men vi skulle på det globala planet
få en ännu större konflikt i den större frågan om att få en internationell
överenskommelse om minskade utsläpp.

Anf. 25 Statsrådet EWA BJÖRLING (m):

Herr talman! Som jag uttryckte tidigare, och vill påpeka igen, handlar
det från svensk sida absolut inte om att höja några tullar eller göra några
försök att införa nya tullar. Det handlar om att sänka eller ta bort tullar –
just för att stimulera till att använda klimatvänliga produkter, just för att
stimulera till så små utsläpp som möjligt. Det är precis i den riktningen vi
måste arbeta och inte tvärtom.

Ett viktigt arbete har påbörjats av handelsministrarna för att titta på
var vi har gemensamma produkter där tullar kan tas bort eller i ett första
steg sänkas. Dessutom bedriver miljöministrar och finansministrar ytter-
ligare arbete för att se detta mer i sin helhet. Den del jag har arbetat med
handlar bara – inte så bara! – om hur vi länkar samman klimatet och
miljön. Det är hela regeringar som måste engagera sig i den stora frågan.
Mitt bidrag avser handel.

Anf. 26 LARS LINDÉN (kd):

Herr talman! Många företag i utvecklingsländer står inför stora utma-
ningar. De behöver i högre grad respektera ILO:s åtta kärnkonventioner.
Att som företagare i dessa länder ta ett socialt ansvar är ett ställningsta-
gande som påtagligt för utvecklingen framåt och höjer folks levnadsstan-
dard.

När också fler och fler konsumenter i väst tycker att det är viktigt att
få veta hur och under vilka villkor som produkter tillverkas blir det också
en överlevnadsfråga för många företag. Det låga priset för en vara räcker
inte längre för att man ska få sälja till alla konsumenter. Detta gäller hur
både inhemska företag och företag från väst betar sig i sina anläggningar
i syd men också hur de underleverantörer som man köper tjänster av
betar sig. Fler och fler inser att det låga priset vi betalar för en importerad
vara betalas dyrt av arbetare i syd i form av svält och ohälsa.

Varför satsas det inte mer resurser, handelsministern, på UD:s avdel-
ning Globalt Ansvar – Global Compact – som ska uppmuntra svenska
företag att sköta sin affärsetik? Alltför många svenska företag har ännu
inte prioriterat etiskt och socialt ansvarstagande i syd. Det är bara 36
medlemmar, svenska företag, i Globalt Ansvar.

Vi vet att UD har brist på pengar. Det är väl anledningen till att man
inte har satsat på Globalt Ansvar. Men Sida har inga penningproblem. De
har miljarder. Låt dem ta över den viktiga uppgiften och med hjälp av
biståndsmedel utöka aktiviteterna för att få företagen att ta mer etiskt
ansvar. Det skulle ge bättre resultat än många biståndsprojekt.

Regeringen måste lära sig att förstå potentialen i detta, sade John Ruggie från Global Compact när han var här. Även chefen Georg Kell var här nyligen och pratade med handelsministern. Vore det inte en bra idé att föra över Globalt Ansvar till Sida?

Prot. 2007/08:72
4 mars

*Information från
regeringen*

Anf. 27 Statsrådet EWA BJÖRLING (m):

Herr talman! Det var flera råd. Jag ska fundera vidare över dem.

Jag träffade John Ruggie och diskuterade precis dessa saker. Jag sade tidigare att det handelsrelaterade biståndet faktiskt har ökat med 30 procent. Det tycker jag är en tydlig inriktning på att vi väljer den vägen för att skapa egen tillväxt i dessa länder, skapa bättre arbetsförhållanden för företagen, se tydligare respekt för mänskliga rättigheter och för att få en demokratisk utveckling. Det får man med friska företag.

Sverige är aktivt i Global Compact. Jag var själv över i New York i november och talade om hur vi kan vara mer involverade i Global Compacts arbete och tydligare påverka. Vi vet att Sverige är oerhört duktigt i fråga om socialt ansvarstagande och mänskliga rättigheter i svenska företag ute i världen, inte minst i länder som betecknas som konfliktländer. Där är det oerhört viktigt att se till att det finns en god etisk policy för företagen.

Vi har prioriterat detta arbete ytterligare den senaste tiden. Jag kommer dessutom själv att resa till Kina under våren för att tala om hur företagen införlivar socialt ansvarstagande och mänskliga rättigheter för arbetstagarna.

Anf. 28 LARS LINDÉN (kd):

Herr talman! Fattigdomen i Kina och Vietnam kommer säkert att mer än halveras fram till 2015. Det beror mest på att företagen har börjat ta mer etiskt och socialt ansvar. Global Compact har internationellt medverkat till den goda utvecklingen. Men även CSR-nätverken växer i dessa länder. Amnesty Business Group, Swedwatch och Fairtraderörelsen är också sådana som hjälper till att föra detta framåt.

Jag besökte för ett år sedan Vietnam och såg hur landets fattigaste minoriteter i gränstrakterna mot Laos nu tack vare Fairtraderörelsen fått möjlighet att börja exportera sitt hantverk till väst. 10 000 vietnamesiska småproducenter exporterar nu 70 procent av sin produktion till väst. Deras inkomster har mångdubblats tack vare detta.

Jag blev glad när jag såg broschyren *Goda affärer – Minska fattigdomen* från UD. Den visar att det är en ny tid på UD när man räknar med näringslivet. Äntligen har vi en regering, handelsministern, som vågar erkänna att företag kan medverka till utvecklingen i syd.

Anf. 29 Statsrådet EWA BJÖRLING (m):

Herr talman! Det här handlar om att företagen själva ska ta ansvaret. I dag är inte frågan om svenska företag gör det utan snarare hur de gör det. Där har regeringen ett samarbete med företagen. Regeringen kan vara mer som ett referensforum, anordna möjligheter till diskussioner, vara med och promota bra svenska företag när vi är utomlands.

Jag tror egentligen inte på att ha bindande regler. Vi efterföljer inte ens riktigt de regler vi har alla gånger. Många företag gör det inte i dag. Det gäller snarare att framhäva de positiva företag som finns i dag. Där

ligger Sverige i framkant. Vi är faktiskt ett av världens bästa länder på det, säger man inte minst på Global Compact. Det är också därför vi ska vara med och ytterligare styra frågan om hur Global Compact ska arbeta på ett bra sätt i framtiden.

Anf. 30 GUNNAR ANDRÉN (fp):

Herr talman! Min fråga gäller de ryska exporttullarna på massaved, som statsrådet nämnde i sitt anförande. I slutet av debatten skulle jag vilja fästa den ärade kammarens ledamöters uppmärksamhet på att få saker har tjänat Sveriges välbefinnande så mycket och bra som vår frihandel. Det har inte alltid varit så. År 1887 var det en stor strid i regeringen där frågan var om regeringen skulle falla eller inte. Det blev så att den föll på just detta.

Vi har också mycket stolta traditioner med Bertil Ohlin, som tidigt blev professor i ekonomi i Köpenhamn och sedan Nobelpristagare tillsammans med Gunnar Myrdal i just internationell handel.

Det är viktigt att vi kan utveckla vår frihandel på det sätt vi har gjort under så många år, nämligen i stor gemenskap. Jag hyser stora förhoppningar om att denna regering kommer att bygga Sveriges fortsatta välbefinnande på just detta.

Den mycket speciella frågan om de ryska exporttullarna handlar också om hur den svenska, och inte minst den finländska, skogsindustrin ska klara sin konkurrenskraft. Det handlar mycket konkret om svenska jobb utefter Norrlandskusten, i Hallstadvik och på många andra ställen. Vi importerar så mycket massaved och andra träprodukter från Ryssland.

Vad gör regeringen för den här frågans lösning? Det finns ingen fråga som är så aktuell och berör så många svenska jobb just nu som frågan om de ryska exporttullarna på massaved och andra träprodukter.

Anf. 31 Statsrådet EWA BJÖRLING (m):

Herr talman! Detta är en fråga som regeringen har arbetat hårt med tillsammans med den finska regeringen. Jag har engagerat mig i frågan tillsammans med min finska motsvarighet, Paavo Väyrynen. Det är en oerhört komplicerad fråga. Den är också ytterst allvarlig, som Gunnar Andrén säger, för både den svenska och den finska skogsindustrin. Vi har också haft ett mycket gott samarbete med våra respektive skogsindustrier för att kunna agera gemensamt i förhandlingarna som EU-kommissionen för med Ryssland.

Det pågår förhandlingar, och vi vet inte var de landar. Sist var Ryssland åtminstone mer flexibelt vad gällde att kunna tänka sig att sänka tullarna. I stället kom man med ett annat tekniskt problem. Man ville stänga tullstationer i de södra delarna och bara ha tullstationer i de norra delarna av Finland, vilket i praktiken gör det mycket svårt att kunna importera massaved.

Det är EU-kommissionen som har vårt mandat. Vi har tät och god kontakt med dem. Vi har lagt in de aspekter som vi anser är viktiga och tycker att vi har ett gott samarbete.

Anf. 32 GUNNAR ANDRÉN (fp):

Herr talman! Jag tackar statsrådet för detta. Jag vet inte säkert om de svenska företagen blir lugnade av detta besked. Som statsrådet säger är det en konflikt som har pågått länge och av mycket speciella orsaker. Ryssland vill bygga upp sin egen industri och därmed konkurrera ut svensk och finländsk skogsindustri.

Det finns all anledning för regeringen att mer offentligt ge uttryck för den oro som vi känner – inte för att Ryssland vill bygga upp sin industri utan för att de vill exportera arbetslöshet, vilket det ytterst handlar om. De vill att det ska bli färre anställda i våra svenska skogsindustrier. Det tycker jag att vi ska reagera med stor kraft mot, för vi har en mycket konkurrenskraftig skogsindustri. Det vore inte bra för vårt välstånd om den drabbades av de ryska exporttullarna.

Anf. 33 Statsrådet EWA BJÖRLING (m):

Herr talman! Jag får börja med att tacka Gunnar Andrén för att han uppmärksammar frågan här i dag. Det är precis det som behövs, nämligen att ge mer offentlighet åt frågan, som Gunnar Andrén säger.

Vi har tidigare haft en del offentlighet avseende frågan. Nu pågår förhandlingar. Det finns för närvarande inga exklusiva nyheter att förtälja. Det är möjligtvis därför som det inte syns så mycket i medierna i dag.

Jag ska avsluta med att säga att jag har fullt förtroende för kommissionen och deras sätt att förhandla. Jag tror att vi snart kan se en positiv lösning på detta så att de svenska och finska skogsindustrierna kan fortsätta som förut.

Överläggningen var härmed avslutad.

4 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelser:

Interpellation 2007/08:403

Till riksdagen

Interpellation 2007/08:403 Uranbrytning i Sverige

av Marie Nordén (s)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 11 mars 2008.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 19 februari 2008

Näringsdepartementet

Maud Olofsson (c)

Enligt uppdrag

Fredrik Ahlén

Departementsråd

Prot. 2007/08:72

4 mars

*Information från
regeringen*

Interpellation 2007/08:423

Till riksdagen

Interpellation 2007/08:423 Situationen för funktionshindrade på arbetsmarknaden

av Sylvia Lindgren (s)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 1 april 2008.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresa.

Stockholm den 21 februari 2008

Arbetsmarknadsdepartementet

Sven Otto Littorin (m)

Enligt uppdrag

Karin Renman

Expeditions- och rättschef

Interpellation 2007/08:424

Till riksdagen

Interpellation 2007/08:424 Betydelsen av en god arbetsmiljö

av Sylvia Lindgren (s)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 1 april 2008.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresa.

Stockholm den 21 februari 2008

Arbetsmarknadsdepartementet

Sven Otto Littorin (m)

Enligt uppdrag

Karin Renman

Expeditions- och rättschef

Interpellation 2007/08:427

Till riksdagen

Interpellation 2007/08:427 Näringslivets förutsättningar i norra Sverige

av Ibrahim Baylan (s)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 25 mars 2008.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 25 februari 2008

Näringsdepartementet

Maud Olofsson (c)

Enligt uppdrag

Fredrik Ahlén

Departementsråd

Anf. 34 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m):

Herr talman! Patrik Björck har frågat mig om jag avser att driva igenom förslaget som omöjliggör såväl avtalsförsäkringar som alla privata försäkringar mot inkomstbortfall vid sjukdom.

I december 1990 beslutade riksdagen att från och med den 1 mars 1991 införa en begränsningsregel inom sjukpenningförsäkringen. Regeln innebär att om en person av sin arbetsgivare får lön under sjukdom eller får ersättning från en kollektivavtalad sjukförsäkring för samma tid som sjukpenningen avser ska denna minskas med det belopp som överstiger 10 procent av vad personen skulle ha fått i lön om han eller hon varit i arbete.

Patrik Björcks fråga handlar om regeringens nyligen aviserade förslag om att den samlade ersättningsnivån för sjukpenning samt eventuella kompletterande avtalsförsäkringar och privata försäkringsersättningar efter ett år ska utgöra 75 procent av beräkningsunderlaget och att en minskningsregel som reglerar detta införs.

Frågan om bland annat minskningsregelns utformning har remissbehandlats och regeringen har nu tagit hänsyn till de synpunkter som lämnats.

Anf. 35 PATRIK BJÖRCK (s):

Herr talman! Jag tackar socialförsäkringsministern för svaret. Det är ett svar som man kan tacka för, inte bara formellt som vi gör i kammaren av artighetsskäl utan för att innehållet i svaret indikerar att ett förbud mot kompletterande sjukförsäkringar inte kommer att föreslås av regeringen. Det är i alla fall så jag tolkar svaret, och jag hoppas att det kommer att bli så även fortsättningsvis. Vi får se när propositionen så småningom kommer. Det är också ett bevis på att debatt, offentlighet och kritik är något som ibland kan ge gehör. Det har socialförsäkringsministern visat här.

Vad jag möjligen saknar i svaret är ett resonemang om hur man har kommit fram till denna ståndpunkt. Vi har uppfattat det som att regeringen har varit tämligen dövärad under debattens gång. Man har fram till det bittra slutet ihärdigt hävdats att det varit fullständigt nödvändigt att driva igenom förbudet mot kompletterande sjukförsäkringar.

Det skulle vara spännande att få höra socialförsäkringsministern beskriva hur man har kommit fram till slutsatsen att det som häromdagen var en absolut nödvändighet och en bärande punkt för hela regeringens politik plötsligt kan viftas undan utan att det får några som helst konsekvenser.

När det gäller denna debatt i övrigt kan man konstatera att aldrig har så få fått så mycket kritik av så många – för att göra en parafras på ett känt citat. De som har kritiserat detta är inte bara socialförsäkringsministerns och regeringens politiska motståndare, bland annat vi socialdemokrater som har en helt annan människosyn än regeringen och socialförsäkringsministern, utan kritiken har varit massiv från fackföreningar och näringsliv och även, vad jag har förstått, från de borgerliga riksdagsgrupperna.

Av den beskrivning som har cirkulerat, både i interna diskussioner och i massmedierna, har vi förstått att socialförsäkringsministern närmast löpt någon sorts gatlopp genom de borgerliga riksdagsgrupperna i ett försök att försvara det tokiga förslaget som man nu vid vägs ände drar tillbaka för att motståndet är så massivt och hårt.

Jag hoppas att denna debatt kommer att ge besked om på vilka sakliga grunder socialförsäkringsministern har tagit till sig kritiken. Är det så att socialförsäkringsministern inser att förslaget med stor sannolikhet skulle fällas för brott mot ILO:s konvention om avtalsfrihet? Har det gjort att socialförsäkringsministern ändrar sitt förslag?

Är det så att regeringen har sett den politiska betydelse det skulle få om Sverige bryter mot ILO:s grundläggande konventioner? Är det detta som har medverkat till den här reträtten i elfte timmen från regeringens sida i fråga om ett viktigt förslag? Är det så att förslaget, om det hade drivits igenom, hade drabbat inte bara den enskilde utan den svenska avtalsmodellen och att regeringen nu har insett att det skulle vara ett stort och avgörande problem? Är det en av punkterna som gör att regeringen nu drar tillbaka det här förslaget i sista sekunden under stort buller och bång? Är det så att man har kommit till insikt på de här punkterna tror jag att det skulle vara väldigt viktigt för den politiska debatten om socialförsäkringsministern i så fall förklarade det här i en offentlig debatt i kammaren.

Anf. 36 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m):

Herr talman! Patrik Björck säger: Vi socialdemokrater har en helt annan människosyn – och Patrik Björck nickar. Låt mig då läsa högt ur vad som hände i den socialdemokratiska propositionen 1990/91:59 *Om vissa ändringar i sjukförsäkringen*, undertecknad av Ingvar Carlsson och Ingela Thalén:

”I syfte att hejda kostnadsutvecklingen inom främst sjukförsäkringen ... föreslås att kompensationsgraden för sjukpenning och tillfällig föräldrapenning sänks. — — — För att besparingsåtgärderna skall drabba alla så lika som möjligt föreslås att sjukpenningen skall minskas, om den försäkrade för samma tid som sjukpenningen avser får lön eller andra skattepliktiga förmåner som, sammantagna med sjukpenningförmånen, medför att kompensationsgraden vid sjukdom överstiger 75 resp. 90 % av inkomstbortfallet.”

Fortsätter jag att läsa i samma proposition, undertecknad av socialdemokraterna Ingvar Carlsson och Ingela Thalén, så kan jag säga vad man föreslår när det gäller begränsningsregeln. Ingela Thalén säger: ”Mitt förslag: Om den försäkrade av arbetsgivare erhåller sjuklön eller annan skattepliktig förmån för samma tid som sjukpenning utges och anställningsförmånen ger ett tillägg till sjukpenningen med mer än 10 % av den sjukpenninggrundande inkomsten av anställning görs avdrag på sjukpenningen i motsvarande mån.”

Och här har Patrik Björck mage att stå och säga att socialdemokraterna har en annan människosyn när det är ni som över huvud taget införde begränsningsregeln 1991. Och vad hände då? Den skickades inte ens på remiss. Den skickades inte till Lagrådet, men den anmälades av de fackliga organisationerna till ILO. Vad sade då ILO? De sade att den inte strider mot avtalen. Anser Patrik Björck nu att Ingvar Carlsson och Ing-

ela Thalén hade fel i sin proposition när man införde detta 1991? Beslutet kom den 8 november 1990 på grund av det rådande ekonomiska läget i detta land, långt innan den borgerliga regeringen kom till år 1991. Anser Patrik Björck att det var ett felaktigt beslut av den dåvarande socialdemokratiska regeringen? Har socialdemokraterna en annan människosyn nu än man hade då?

Prot. 2007/08:72

4 mars

Svar på
interpellationer

Anf. 37 PATRIK BJÖRCK (s):

Herr talman! Socialförsäkringsministern har nu ägnat ett antal minuter åt att läsa högt ur vad den socialdemokratiska regeringen gjorde för 20 år sedan. Jag kan i och för sig förstå att det är intressant läsning, och det kan säkert vara nyttig läsning för socialförsäkringsministern.

Ja, vi har en helt annan människosyn i socialdemokratien, och jag har mage att påstå det. Jag har också mage att påstå att jag inte fick ett enda svar på de frågor som jag ställde till socialförsäkringsministern. Interpellationen är ju ett redskap för riksdagen att få en debatt med regeringen och att ge offentlighet åt vilka beslut som ministern i sin tjänsteutövning avser att fatta och vilka initiativ som ministern avser att ta. Och inte ett enda svar får jag.

Då blir jag väldigt konfunderad. Om det nu är så att man anser att förslaget är bra, att det inte finns någon risk att det bryter mot ILO, att det inte finns någon risk att den svenska regeringen skulle dömas för brott mot ILO:s grundläggande konventioner, om inte det här riskerar att bryta sönder hela den svenska avtalsmodellen – varför vill man då över huvud taget dra tillbaka förslaget?

Det var de frågorna jag ställde till socialförsäkringsministern och som jag var väldigt nyfiken på. Det är inte bara jag, för den delen. Detta är en debatt som har engagerat en väldigt stor del av det svenska samhället; de politiskt aktiva, press och enskilda människor. Det gäller särskilt dem som har varit sjuka, som har allvarliga sjukdomar och som har varit rädda och bekymrade när de har förstått hur det var med de försäkringspremier som de under många år har betalat in, antingen privat eller genom avstadd lön via avtalsförsäkringar, och som regeringen fram till häromdagen var beredd att faktiskt stjäla av de här människorna. Även här har man ju i remissomgången ifrågasatt detta och undrat om det på något sätt skulle kunna anses som ett brott mot egendomsrätten, alltså att man konfiskerar privat egendom. Det är vad den borgerliga regeringen har haft för avsikt att göra. Och jag får inte ett enda svar av socialförsäkringsministern på dessa stora, viktiga frågor. De har orsakat turbulens inte bara i samhället, inte bara bland de sjuka, utan även rakt in i de borgerliga riksdagsgrupperna eftersom förslaget var så tokigt tänkt.

Jag får väl se om det blir så att socialförsäkringsministern kommer att ägna några minuter åt att försöka svara på frågorna. Annars kvarstår det naturligtvis en osäkerhet, och vi kommer säkerligen att få återkomma i debatter där vi så att säga testat regeringens verkliga motiv. Är det möjligt bara en tillfällig reträtt man har gjort nu för att motståndet har varit så hårt? Avser man att återkomma med de här konfiskatoriska förslagen och stjäla folks inbetalda försäkringspremier? Är det så att man bara väntar tills stormen bedarrar lite? Är det strategin från regeringens och socialförsäkringsministerns sida kan vi naturligtvis få sådana här debatter återkommande i kammaren, och inte bara i kammaren utan naturligtvis

ute i samhället också, där de enskilda, hårt drabbade, människorna finns. För det är vad det handlar om. Det här handlar om de människor som drabbats allra hårdast av allvarliga sjukdomar, som har varit sjuka länge, som inte kommer tillbaka till arbetslivet efter så lång tid och som då förväntar sig att de ska kunna få ta del av de premier som de har betala in och som regeringen vill konfiskera. Är det så att man vill återkomma med det här förslaget efter att stormen har bedarrat eftersom socialförsäkringsministern inte på en enda punkt kan förklara vad det är man har gjort, varför man har gjort det, varför man helt har ändrat ståndpunkt – om det inte finns några som helst problem med det ursprungliga förslaget?

Anf. 38 HANS WALLMARK (m):

Herr talman! Låt mig först få beröra ett litet problem. Beklagligtvis är vi ju inte så väldigt många i kammaren. Det gjorde att åtminstone de två moderata ledamöter som lyssnade till det svar som statsrådet Cristina Husmark Pehrsson avgav nog egentligen hade velat applådera det så att det hade kunnat synas i våra protokoll att ministern efterföljdes av en applåd. Nu var vi inte fler än två, så jag är inte säker på att det hade noterats i protokollet att det hade blivit en applåd. Därför kan jag muntligen på det här sättet framföra det så att det noteras. Jag tycker att Cristina Husmark Pehrsson, som vårt statsråd, gav ett väldigt bra svar.

Jag skulle också vilja ta upp en del frågeställningar kring Patrik Björcks frågor, och framför allt några av de påståenden som framfördes från riksdagens talarstol, både det som grundade sig på människosyn och, inte minst, att Patrik Björck två gånger hävdade att statsrådet Cristina Husmark Pehrsson hade löpt någon form av gatlopp i riksdagsgrupperna. När det gäller det senare är jag kanske ett bättre vittne än vad Patrik Björck är, för jag har lite bättre insyn i de borgerliga riksdagsgrupperna än vad han har.

Då kan jag säga att jag tycker att det har varit en väldigt bra debatt. Jag tycker också att vår minister, Cristina Husmark Pehrsson, på ett utomordentligt bra sätt företräder regeringen i de här frågorna. Så påståendet om ett gatlopp vill jag nog påstå är klart överdrivet, men det kan tjäna sin dramaturgiska funktion från den socialdemokratiska oppositionens sida.

Däremot finns det all anledning att återgå till det här med människosynen, som Cristina Husmark Pehrsson också berörde i sitt andra inlägg. Hur kommer det sig att man vill göra den här distansen och hävda att det finns ett svalg mellan Socialdemokraterna och alliansregeringen när Socialdemokraterna själva i regeringsställning en gång har lagt fram ett liknande förslag?

Patrik Björck undrar också om det här bara är något slags tillfällig reträtt och att man återkommer med förslaget längre fram. Den frågan måste ju returneras till Socialdemokraterna. Ni har ju en gång i regeringsställning – 1990–1991 – funderat på ett förslag i den här riktningen. Har ni för avsikt att återkomma? Var allt då bara en listig reträtt för att återkomma längre fram med ett liknande förslag?

Jag hoppas och tror att Patrik Björck är så klok att han från riksdagens talarstol avvisar den tanken.

Herr talman! Jag har varit politisk journalist sedan 1988. Jag har varit politiskt aktiv som förtroendevald sedan 2001. Jag har studerat inte minst socialdemokratisk regeringspolitik och socialdemokratisk politik i olika sammanhang. Jag tycker inte att den alltid har utmärkts av flexibilitet, lyhördhet och pragmatism. Jag är oerhört glad att vara en del av en majoritet i Sveriges riksdag på vilken det finns en majoritetsregering som faktiskt visar prov på just den typen av förmåga att styra vårt land: flexibilitet, lyhördhet och pragmatism.

Om Patrik Björck läser avslutningen i Cristina Husmark Pehrssons svar ser han att frågan om bland annat minskningsregelns utformning har remissbehandlats och att regeringen nu har tagit hänsyn till de synpunkter som har lämnats. Det tycker jag är det ultimata tecknet på att vi har en lyhörd, flexibel och pragmatisk regering personifierad i statsrådet Cristina Husmark Pehrsson.

I detta anförande instämde Finn Bengtsson (m).

Anf. 39 FINN BENGTTSSON (m):

Herr talman! Jag kände behov av att instämma eftersom vi inte applåderade. Jag tyckte att det var ett väldigt bra svar som gavs av socialförsäkringsministern.

Jag reflekterade också över vad Patrik Björck sade och tryckte på när det gäller människosyn. Jag tror att man ska vara väldigt försiktig med att döma ut andra människors bedömningar av andra människor, det vill säga vilken människosyn man har.

Jag har inte den erfarenhet som Hans Wallmark har om journalistik när jag betraktar det socialdemokratiska systemet. Jag har sedan 1982 varit läkare och huvudsakligen arbetat under socialdemokratiskt styre över hälso- och sjukvården i landet. Jag kan konstatera att när vi tog över regeringsmakten hade vi över en och en halv miljon människor i utanförskap. Här har socialförsäkringsministern gjort en strålande insats. Jag vet som läkare att det inte finns något som är farligare än att vara i utanförskap. Det finns siffror som visar att överdödligheten i jämförbara åldersgrupper är sju gånger så stor när man inte har ett arbete.

Nu har i stället 165 000 fler lämnat detta utanförskap tack vare regeringens och inte minst Socialdepartementets insatser och inte minst tack vare det som socialförsäkringsministern har gjort genom att snabbt sätta i gång en reformprocess där bland annat sjukvårdsmiljarden har inneburit att landstingen har förstått behovet av att få folk från utanförskap till faktiskt arbete.

Det är direkt hälsobringande. Det är också ekonomiskt ansvarsfullt. Nu diskuterar man 75 eller 80 procent. Jag kan hålla med interpellanten om att det även i det borgerliga lägret har funnits kritik mot de här reglerna. Men det är väldigt intressant att notera att det som regeringen, med socialministerns stöd har genomfört, att få folk från utanförskap i så stor mängd måste vara viktigare än att diskutera dessa procentsiffror. Det blir lite intressant om den människosyn som Patrik Björck med viss indignation säger att vi företrädare inte skulle ha något värde i det viktiga rehabiliteringsvärde och arbetsstödande värde som vi har visat med vår politik.

I det andra inlägget spekulerar interpellanten i om förslaget ändå inte ska återkomma. Det är intressant att konstatera att när den här interpellationen skrevs måste det rimligtvis ha varit så att det inte var klart hur regeringen skulle lyssna till alla frågorna. Nu har regeringen lyssnat och konstaterar mycket riktigt att man till skillnad från socialdemokratin faktiskt lyssnar på synpunkter. Att då stå här och indignera och med en människosyn som nästan är paranoisk ifrågasätta om sådana här förslag ska återkomma och återkomma blir en fullständigt hypotetisk diskussion.

Regeringen lägger nu ett ansvarsfullt förslag som jag tror att interpellanten likaväl som majoriteten i den här kammaren säkert är väldigt nöjd med. Man kunde kanske ge ett lovord till regeringens och socialministerns fantastiska prestation att få ned utanförskapet med 165 000 människor. Stimulanspengar har gått till landstingen för detta. Det är något som Socialdemokraterna under hela den tid då jag var aktiv läkare inte kom i närheten av.

Anf. 40 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m):

Herr talman! Det kanske är så att Socialdemokraterna har ändrat människosyn från 1990 till i dag. 1990 kom propositionen om den begränsningsregel som vi lever med i dag. Det var en ny regel och ett nytt instrument som Socialdemokraterna uppfann och införde 1990 för att begränsa kostnadsutvecklingen när det var som hetast och mest oroligt.

Vi kan flytta oss fram i historieber beskrivningen till 1996 och se vilken människosyn Socialdemokraterna hade då. I en proposition 1996/97 sänkte Socialdemokraterna sjukpenningen till 75 procent överlag. Därmed blev den totala ersättningsnivån, med de 10 procenten i minskningsregel, 75 plus 10 nämligen 85 procent.

Vad hände då? Jo, man hade en utredning, Sjuk- och arbetsskadekommittén, som hade kommit fram till detta. Det överensstämde helt med det som regeringen föreslog i den propositionen.

Detta retade gallfeber på arbetsmarknadens parter igen. För andra gången anmälde arbetsmarknadens parter Socialdemokraterna till ILO som återigen befriade Socialdemokraterna från anmärkning.

Första gången skickade man över huvud taget inte ut sitt förslag på remiss när man för första gången införde minskningsregeln. Den dåvarande socialdemokratiska regeringen struntade helt i att lyssna på arbetsmarknadens parter. Nu hade man lärt sig något. Nu lyssnade man och jag tittar i remissvaren. Saco är argt. TCO är argt. Vad skriver LO om denna sänkning av den totala ersättningsnivån? Sjuka och utsatta människor fick en sänkt sjukpenning på 75 procent och en begränsningsregel på 10 procent redan efter tre månader. Vi föreslår ett år. Det är skillnad, Patrik Björck.

Landsorganisationen skriver med anledning av förslaget om sänkning till 75 procent med en begränsningsregel på 10 procent att man anser att begränsningen är acceptabel av fördelningsmässiga skäl under förutsättning att detta i enlighet med kommitténs förslag också gäller privata försäkringar.

Det struntade Socialdemokraterna i. Man struntade i kritiken från arbetsmarknadens parter. Man struntade i att också inkludera privata försäkringar.

Denna regering föreslår också av kostnadsskäl – vi ser vad sjukförsäkringen kostar – att införa en minskningsregel efter ett år, inte tre månader. Vi lyssnar på arbetsmarknadens parter. Vi tar till oss vad de säger. Vi tar tillbaka förslaget.

Socialdemokraterna skickade vid det ena tillfället inte ut det på remiss över huvud taget. Den andra gången skickade man ut det på remiss, men man lyssnade inte på arbetsmarknadens parter. Man blev anmäld till ILO två gånger. Vad har Patrik Björck att säga till detta?

Anf. 41 PATRIK BJÖRCK (s):

Herr talman! Det är lite synd att mina kontrahenter på den borgerliga sidan kommer in så sent i debatten att det blir svårt att utveckla det.

Gatlopp eller inte är något som ni får reda ut internt, Hans Wallmark.

Flexibilitet och lyhördhet är andra ord för misslyckande. Om man lägger fram ett förslag som man tycker är fullständigt avgörande och som man offentligt försvarar till det bittra slutet är det naturligtvis ett misslyckande när man inte lyckas genomföra det.

Finn Bengtsson säger att man ska vara försiktig med att döma dem som har en annan människosyn. Det är väl någon sorts freudiansk felsägning. Jag har inte dömt någon över huvud taget. Jag har sagt att vi har en annan människosyn. Finn Bengtsson utgår ifrån att åhörarna menar att de borgerliga har en sämre människosyn. Det sade jag aldrig. Finn Bengtsson hörde det. Jag tror att åhörarna också hör det. Jag tror att tv-tittarna, om de finns, hör det. Jag tror att man tar för givet att det är så man ska tolka det, men jag sade aldrig det. Finn Bengtsson tolkade det så, inte jag. Jag sade att det är tydligt att vi har en annan människosyn. Finn Bengtsson tolkar det som att de borgerliga har en sämre människosyn. Må så ske, som borgarna brukar säga här i kammaren.

En hypotetisk diskussion om att ta tillbaka förslaget, sade Finn Bengtsson. Den är ju inte hypotetisk. Jag har nu i tre inlägg försökt att få socialförsäkringsministern att svara på varför man tog tillbaka förslaget. Inte på en enda punkt vill socialförsäkringsministern förklara varför det var ett dåligt förslag.

På vilken punkt tyckte hon att kritikerna hade rätt? Om man har läst regeringsprotokollen sedan anno dazumal och känner igen denna debatt och tycker att kritiken var rätt då, varför lade man då över huvud taget fram förslaget? Det är helt fel tänkt. På vilken punkt ger ni kritikerna rätt? På vilken punkt var förslaget fel? Varför tog ni tillbaka det? Det är det enda svar som jag vill ha. Jag har inte fått något svar, och nu har jag inte rätt till fler anföranden.

Anf. 42 FINN BENGTSSON (m):

Herr talman! Först och främst när det gäller människosyn konstaterar jag att jag bygger min människosyn på att vi har lyckats få 165 000 människor från ett livsfarligt utanförskap till en situation där de kan bekräfta sitt eget självstyre med arbete. Det är min människosyn. Låt sedan lyssnare och tv-tittare avgöra vilken människosyn som är den viktiga – att sättas i passivt utanförskap eller att ges ett eget arbete.

Den andra frågan som jag tycker är väldigt viktig är att återkomma till huruvida socialförsäkringsministern avser att göra det ena eller det andra. Det var därför som jag tog upp frågan om den reform som iscen-

sattes direkt efter valet med en sjukvårdsmiljard som har skaffat oss ett reformutrymme på 5 miljarder kronor som jag tycker att socialförsäkringsministern har väldigt stor rätt att få använda till olika typer av investeringar i hälso- och sjukvård. Att då komma och säga att vår nuvarande socialförsäkringsminister inte skulle ha rätt att fundera över att spara i statskassan när man faktiskt har skaffat detta utrymme så att man ge detta tillbaka till våra medborgare i form av reformutrymme tycker jag vittnar om en skillnad i synen.

Det som Socialdemokraterna och Patrik Björck föreslår är att man ska ha en given nivå där staten betalar men inte någon finansiering av den typ som vi nu har lyckats med tack vare socialförsäkringsministerns sjukvårdsmiljard.

Här finns det alltså, som jag ser det, internt i denna diskussion en egen finansiering tack vare Socialdepartementet och inte minst socialförsäkringsministern, och det tycker jag mycket mer legitimerar rätten att uttala sig om hur man hushållar med statens budget än de löften som utställs av Socialdemokraterna där man inte har finansierat dessa lösningar som handlar om 80, 90 och kanske 100 procent.

Anf. 43 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m):

Herr talman! Jag inser att det är svårt för Patrik Björck att här ställas inför faktum som innebär att det var Socialdemokraterna som uppfann begränsningsregeln på 10 procent redan efter tre månader. Jag inser att Patrik Björck har svårt att förklara att man 1996 sänkte sjukersättningen, utan att skicka ut förslaget på remiss, och därmed den totala ersättningsnivån. Kritikerna var högljudda, och arbetsmarknadens parter skrek, men man lyssnade inte. Jag inser att det är svårt att försvara vad Socialdemokraterna har gjort under tiden.

Patrik Björck, om jag inte hade velat ta till mig vad remissinstanserna säger om ett förslag hade jag gjort som Socialdemokraterna, nämligen låtit bli att skicka ut förslaget på remiss och lyssna. Men nu ville vi faktiskt lyssna och ta del av vad remissinstanserna sade. Vi har tagit till oss en del av kritiken. Men främst har vi tagit till oss det som våra allianskamrater har sagt, nämligen att vi så uppenbart tror på det som regeringen nu framställer i form av en rehabiliteringskedja, där vi satsar 3,5 miljarder kronor på rehabilitering, förstärker företagshälsovården och vidtar aktiva åtgärder inom sjukskrivningsprocessen. Vi inser att vi inte kommer att behöva införa detta.

Herr talman! Vi har också följt rekommendationerna från LO, nämligen att det inte är rättvist att bara bestraffa dem som har kollektivavtalade försäkringar. Därför inkluderade vi också de privata försäkringarna för att det skulle bli rättvist, precis som LO skriver i sitt remissvar med anledning av propositionen 1996.

Vi tror att detta var ett bra förslag. Men vi har lyssnat på remissinstanserna, och vi har lyssnat på våra kolleger i alliansen som säger: Vi tror på denna rehabiliteringskedja.

Socialdemokraterna borde också lära sig att lyssna på vad remissinstanserna säger.

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 44 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m):

Herr talman! Patrik Björck har frågat mig om jag tänker ta initiativ till ett nytt beslut om effekten av införandet av en rehabiliteringskedja skulle bli att en del arbetsgivare skulle ta de föreslagna reglerna som förevändning för att slippa sjuka och därmed rehabiliteringsansvaret. Patrik Björck frågar också om jag kommer att ändra mitt ställningstagande om det skulle visa sig att rehabiliteringen försämrats när man utsätts för ett hårt tryck och en stor osäkerhet för sin framtid. Slutligen frågar Patrik Björck även vilka beslut det skulle leda till om det visar sig att det huvudsakliga problemet i socialförsäkringssystemet inte är att sjuka inte vill arbeta.

Under perioden 2001–2006 beviljades 312 160 människor sjuk- eller aktivitetsersättning. Många av dessa har hamnat i utanförskap på grund av en långsam och passiviserande sjukskrivningsprocess.

För att råda bot på denna passiva hantering vill regeringen införa en rehabiliteringskedja med fasta hållpunkter. För en anställd ska först provas om en återgång i de vanliga arbetsuppgifterna kan underlättas. Därefter ska även möjligheterna till omplacering och rehabilitering till annat arbete hos arbetsgivaren beaktas och därefter även arbetsuppgifter utanför den befintliga arbetsgivarens verksamhet.

Jag vill betona att regeringen inte avser att föreslå några förändringar i anställningsskyddet. Arbetsgivarnas rehabiliteringsansvar är oförändrat. Kravet på saklig grund för uppsägning av en arbetstagare med nedsatt arbetsförmåga på grund av sjukdom kommer även fortsättningsvis att gälla.

Enligt min mening är det den passiva sjukskrivningsprocess som tidigare tillåtit som i första hand har urholkat arbetsgivarens ansvar för rehabilitering och anställningsskydd. Någon egentlig prövning har i många fall inte gjorts av de möjligheter som finns att ta till vara den enskildes möjligheter i annat arbete hos arbetsgivaren eller på den övriga arbetsmarknaden. Slutet har ofta blivit en permanent sjukersättning, och i detta sammanhang har anställningen upphört. Detta vill vi inte acceptera längre, och därför föreslår regeringen nu ett kraftfullt paket för att människor ska ges förutsättningar att så långt det är möjligt försörja sig själva genom eget arbete i stället för att pensioneras bort.

Införandet av en rehabiliteringskedja är bara en del av det åtgärdsprogram som regeringen avser att genomföra för att minska risken för att människor hamnar i utanförskap och även för att de som till följd av de gångna årens bristande insatser befinner sig där ska få stöd och hjälp att komma tillbaka i arbetslivet.

Ytterligare åtgärder som kan nämnas är införandet av en rehabiliteringsgaranti, satsning på en utvecklad företagshälsovård och flexibla möjligheter till finansiell samordning inom rehabiliteringsområdet. Vidare ska den som beviljats en sjukersättning kunna återgå i arbete utan att riskera att sjukersättningen dras in. En försöksverksamhet ska startas där privata aktörer ska kunna ge stöd och hjälp till långtidssjukskrivna som behöver detta stöd för att komma tillbaka i arbete.

Jag har mycket goda förhoppningar om att dessa insatser kommer att leda till att utanförskapet minskar. Självfallet ska gjorda insatser utvärde-

*Svar på
interpellationer*

ras, och om behov finns kommer vi att göra förändringar eller föreslå ytterligare åtgärder.

Anf. 45 PATRIK BJÖRCK (s):

Herr talman! Jag tackar socialförsäkringsministern för svaret. Jag får väl egentligen börja med att tacka för avslutningen på den förra interpellationsdebatten. Då sade socialförsäkringsministern att hon tyckte att det var viktigt att lyssna och ta till sig kritik. Och om det kom massiv kritik mot ett förslag var man beredd att ta tillbaka det. Om det är på det sättet kommer denna interpellationsdebatt att kunna bli intressant. Det kanske blir lite mer svar i denna interpellationsdebatt eftersom svaren i den förra debatten i princip lyste med sin frånvaro.

Jag hoppas att jag och också alla de som ser ut att drabbas av regeringens orättfärdiga förslag nu kan ta socialförsäkringsministern på allvar, att de kan ta på allvar att socialförsäkringsministern är beredd att ta till sig av kritiken och att lyssna på remissinstanserna. Det gjorde man i den förra frågan som gällde förbud mot kompletterande sjukförsäkringar.

När det gäller den övriga delen i vad som föreslås – rehabiliteringskedjan – får förslagen massiv kritik. I senaste numret av tidningen Dagens Socialförsäkring, som inte är en socialdemokratisk tidskrift utan en tidskrift lite mer inom professionen – beskrivs debatten om de här frågorna. Efter en genomgång av remissinstanserna konstaterar man att förslagen får massiv kritik. Kritiken riktas i grund och botten från alla och gäller allt.

Det är svårt att i praktiken genomföra det här, säger man. Reglerna blir så svåra att förklara att det för den enskilde inte går att förstå dem. Det går inte ens för dem som finns i professionen att förklara reglerna. Det här kommer att innebära att många hänvisas till försörjningsstöd och slängs ut i arbetslöshet utan någon som helst försörjning. Man lastar på det här på kommunerna.

På punkt efter punkt riktar remissinstans efter remissinstans hård och skoningslös kritik mot det här förslaget. Med tanke på det löfte som socialförsäkringsministern alldeles nyss i talarstolen här i kammaren ställt ut – att man ska lyssna på remissinstanserna – hoppas jag nu att socialförsäkringsministern utvecklar resonemanget när det gäller denna interpellation och förklarar vad i den kritik som kommit som man är beredd att lyssna på – vilka delar av förslaget som man är beredd att så att säga vika ned och vilka delar av denna omänskliga politik som man är beredd att lägga i papperskorgen. Det ska det bli väldigt spännande att höra det. Då kan den här debatten faktiskt sluta med att den ger någonting.

Till exempel när det gäller försämringen av anställningsskyddet riktas det massiv kritik i remissdebatten. Man konstaterar att tidsgränserna i rehabiliteringskedjan är för snävt utformade. Beträffande den så kallade 6-månadersgränsen och detta med att den sjukskrivnes arbetsförmåga ska prövas mot arbete på den reguljära arbetsmarknaden riskerar den enskilde att gå miste om både ersättning och anställning trots att han eller hon själv inte kan påverka hur andra aktörer tar sitt ansvar.

Kritiken är mycket hård och skoningslös på just det område som interpellationen handlar om. Är socialförsäkringsministern beredd att lyssna på kritiken och att ta tillbaka även detta dåligt genomtänkta förslag?

Anf. 46 FINN BENGTTSSON (m):

Herr talman! Interpellanten säger att det är orättfärdiga förslag som diskuteras i interpellationssvaret från socialförsäkringsministern. Jag hörde också ord som ”denna omänskliga politik”. Då är vi återigen inne på detta med en värdering av människor och människovärdet.

Jag måste säga att jag är rätt så imponerad av det batteri av åtgärder som föreslagits av socialförsäkringsministern och som i interpellationssvaret konkluderas i ett kraftfullt paket för att människor ska ges förutsättningar att så långt det är möjligt försörja sig själva genom eget arbete i stället för att pensioneras bort.

Jag upplever att det är själva kärnpunkten i alliansregeringens offensiva politik för att mota ett utanförskap, ett passivt utanförskap som Socialdemokraterna under tolv år ackumulerat till en och en halv miljon människor som enligt min medicinska bedömning löper uppenbar risk både att lida och att förkorta sina liv.

Det kan sättas i relation till all den kverulans som nu framgått – det var ju problem med både det ena och det andra förslaget. En motfråga blir naturligtvis vilka åtgärder man själv hade som ledde till att vi var i en annan situation när vi bytte regering.

Min upplevelse av detta är egentligen att här kommer socialförsäkringsministern med ett antal konstruktiva förslag. Det må vara att de av interpellanten framställs som orättfärdiga och därmed som en omänsklig politik. Men låt oss också konstatera att socialförsäkringsministern avslutar med en väldigt klok kommentar i svaret: ”Självfallet ska gjorda insatser utvärderas ...” När det saknas fantasi och konstruktiva lösningar ska väl politiken föras så att man kommer med lösningar. Innan dessa ens är prövade och kan dömas ut har man enligt min mening ingenting att komma med. Nu prövas dessa lösningar, förhoppningsvis med en god majoritet för när beslut ska tas i denna kammare. Sedan kommer vi naturligtvis att, precis som ministern säger, följa upp detta och utvärdera det.

Detta är politik på ett konstruktivt sätt i stället för att kverulera och gnälla innan de förslag som en majoritet av svenska folket önskat ens lagts fram. Till skillnad från den passivitet som tidigare regeringar visat under flera mandatperioder är detta en mycket bättre politik än att sitta stilla med armarna i kors. Det är precis vad Socialdemokraterna gjorde under en alldeles för lång tid.

Anf. 47 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m):

Herr talman! Jag kan lova, Patrik Björck, att inkomna remissförslag noga bereds i Regeringskansliet. I stället för att bara hänvisa till dem vore det roligt att höra om Socialdemokraterna och Patrik Björck tänker ge några kommentarer om hur det har varit. Det har väl inte, Patrik Björck, varit bra?

Företagshälsovård har vi i årtal föreslagit i denna kammare. Socialdemokraterna har sagt nej. Rehabiliteringsinsatser har inte funnits. Det har inte funnits pengar, eller också har rehabiliteringsinsatser kommit för sent.

Ni har haft obligatorisk prövning efter ett års sjukskrivning för att få förtidspension. Många ungdomar har suttit på soffan hos mig eller skrivit till mig. De har gråtit och sagt: Vi vill inte bli förtidspensionerade eller få sjuk- och aktivitetsersättning, men vi blir tvingade.

140 personer om dagen fick under tio år förtidspension. Det innebar att de fick 64 procents ersättning. Det var ingen arbetslivsinriktad rehabilitering och inga arbetsmarknadspolitiska insatser. Det, Patrik Björck, var en anledning för uppsägning!

Vi vill i stället satsa på företagshälsovård och på en rehabiliteringsgaranti. 3,4 miljarder kronor avsätter regeringen till detta. Vi ökar samverkan mellan Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan. Alldeles för många har ju ramlat mellan stolarna. De får bara hänvisningar.

Vi kommer att ta bort årsdagen för när man med obligatorisk prövning hänvisas till utanförskap och 64 procents ersättning. I stället vill vi behålla de här personerna med 75 procents ersättning och med arbetsmarknadspolitiska åtgärder och rehabilitering. Det är inget skäl för uppsägning.

Det är väldigt stor skillnad. Er politik innebar ju att 550 000 personer hade sjuk- och aktivitetsersättning. De allra flesta av dessa var kvinnor i den offentliga sektorn. De bad att få rehabilitering men blev inte hörda och inte synliga. De fick inte någon hjälp. Ungdomsgruppen är också väldigt stor.

Vi kan också titta på de 550 000 personer som är förtidspensionerade. Anna Hedborg har många gånger nämnt att man som en arbetsmarknadspolitisk åtgärd blev förtidspensionerad. Det skrev Anna Hedborg i den utredning som Socialdemokraterna förra mandatperioden tillsatte. Inte därför att man var sjuk eller hade nedsatt arbetsförmåga utan som en arbetsmarknadspolitisk åtgärd förtidspensionerades människor till ett utanförskap med 64 procents ersättning.

Riksrevisionen skriver i en rapport med anledning av detta: Förtidspension utan återvänder. 1 procent kommer tillbaka.

Vi kommer att ge ett stort antal personer möjligheter att med bibehållen förtidspension och utan att ifrågasätta vare sig ersättningsnivån eller förtidspensionen arbeta om de vill 2 procent eller kanske 16 eller 50 procent eller vad de kan eller vill. Vi kommer också att stimulera arbetsgivare till att vilja anställa.

Var fanns er anställningstrygghet? Vi kommer i stället att införa en rätt till tjänstledighet från arbetsgivaren för att söka och pröva andra arbetsuppgifter om man efter noggrann prövning och intyg inte kan komma tillbaka till sina vanliga arbetsgivare. Med er politik var man tvungen att bli uppsagd eller att säga upp sig för att söka och pröva en annan arbetsuppgift.

Vi vill införa en lag om rätt till tjänstledighet för att då pröva en annan arbetsuppgift. Dessutom förtidspensionerar vi inte bort människor som inte vill bli förtidspensionerade.

Anf. 48 PATRIK BJÖRCK (s):

Herr talman! Tack, socialförsäkringsministern. Och tack, Finn Bengtsson. Välkommen in i debatten på mer lika villkor.

Den här debatten handlar alltså om regeringens och socialförsäkringsministerns initiativ, göranden och låtanden, och vi kanske ska hålla den till det. Jag funderar lite grann på om socialförsäkringsministern, eller Finn Bengtsson för den delen, inte har läst remissinstansernas svar på förslaget som har varit ute på remiss. I till exempel Försäkringskassans remissvar finns det en intressant koppling till en del påståenden som

är väldigt vanliga i den här kammaren. De förekommer i stort sett i varenda debatt. Man vill naturligtvis aldrig diskutera den egna politiken och de egna förslagen utan säger: Under de tolv år när ni regerade var det så och så var det så. Man har en massa synpunkter och slänger bort sina dyrbara minuter på detta.

Vad Försäkringskassan säger i sitt remissyttrande till förslaget om införande av en rehabiliteringskedja, en ettårsgräns för sjukpenning och införandet av förlängd sjukpenning är: Sedan våren 2003 – lägg märke till det – har ohälsotalen stadigt sjunkit. Lyssna nu Finn Bengtsson! I slutet av 2007 var det nere i 38,3. Försäkringskassans interna mål om ett ohälsotal på 37 är inom räckhåll. I första hand är det den del av ohälsotalen som avser sjukpenning som har minskat. Den del som gäller sjukersättningar är fortfarande hög, socialförsäkringsministern.

De här frågorna är svåra. Så långt tror jag att vi är helt överens. Någon *quick fix* som löser de här problemen en gång för alla vet jag inte om det finns någon politiker här i kammaren som har kunnat presentera.

Visst har vi brottats med de här problemen, och vi brottas än i denna dag med de här problemen när vi väcker våra motioner och debatterar här i kammaren om hur man ska komma till rätta med denna otroligt svåra problematik och skapa ett samhälle och ett arbetsliv som är tillåtande för alla. Vi har däremot en helt annan syn när det gäller hur man hanterar de här frågorna. Vi vill lägga ansvaret på oss alla gemensamt. Vi vill inte lägga ansvaret på den enskilde sjuke. Vi anser att det är rimligt att vi tillsammans i samhället bär kostnader. Vi anser att det är rimligt att löntagare och arbetsgivare tillsammans hjälps åt i rehabiliteringsfrågorna.

Att man inte har förändrat lagen om anställningsskydd må vara hänt, men konsekvenserna för den enskildes anställningsskydd är det som många remissinstanser talar om som svar på det här förslaget. Då blir min fråga till socialförsäkringsministern: Hur ska den enskilde anställda ute på företaget kunna ställa krav på en rehabilitering värd namnet? Vilka sanktionsmöjligheter får den enskilde sjuke, den svaga person som är drabbad av en svår sjukdom, när arbetsgivarna sätter sig ned med armarna i kors och väntar på att månaderna ska ticka på för att de ska slippa ifrån sitt ansvar? Vilka vapen är man beredd att utrusta den enskilde sjuke med för att han eller hon i den situationen ska kunna ställa krav på att få en rehabilitering för att kunna komma i gång i arbete och slippa hamna i en situation som remissinstanserna beskriver som ingen anställning – ingen ersättning? Det är ju detta det handlar om.

Glöm inte vad Försäkringskassan skriver, att sedan 2003 sjönk ohälsotalen stadigt under socialdemokratiskt styre.

Anf. 49 FINN BENGTSSON (m):

Herr talman! Det som inte blir trovärdigt från interpellantens sida är just indignationen över alla de åtgärder som faktiskt nu vidtas. Interpellanten ställde indirekt till mig en fråga om detta med ohälsotalen. Låt mig då konstatera att det är riktigt som Försäkringskassan säger att vi 2003, efter en absolut toppnotering 2002 under brinnande socialdemokratiskt styre, började en resa mot det som man förhoppningsvis ser som ett mål. Tyvärr kan vi inte här utveckla vad ohälsotalet 37 betyder.

Vi kan också konstatera att när vi tagit över regeringsmakten och nu kommer med väldigt offensiva åtgärder har vi en väldigt ojämlik, orättvis

fördelning av detta ohälsotal inom landet, som också din partikamrat kommer att redovisa i en motion som gäller hälso- och sjukvården. Det är dessutom en fruktansvärd orättvisa när det gäller fördelningen mellan män och kvinnor. Kvinnor har ett klart mycket högre ohälsotal som med mycket stor tveksamhet närmast sig att komma ned mot en rättvisa.

Med tanke på att socialförsäkringsministern har så goda förslag och den här regeringen, till skillnad från den förra regeringen, är intresserad av konkret jämlikhet mellan könen, skulle jag vilja föreslå att vi inför den goda traditionen med en jämställdhetsbonus som syftar till att få ned ohälsotalen, så att kvinnorna under borgerlig regering kan komma ned till rimliga nivåer mer liknande männens. Detta har Socialdemokraterna uppenbarligen helt missat under sina mandatperioder.

Anf. 50 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m):

Herr talman! Först till Finn Bengtsson: Det är precis det som har varit syftet med regeringens seminarier om kvinnor och ohälsa och med fokusgruppen som jag har träffat om kvinnor med lättare psykisk ohälsa. Rehabiliteringsgarantin, som regeringen tillsammans med företagshälsovården satsar 3,5 miljarder på, har i första hand fokus på människor med lättare psykisk ohälsa och smärtor i rörelseapparaten. Den kommer att vara riktad just till kvinnor och inte minst till unga kvinnor.

Det är lite lustigt att Patrik Björck säger att allt har gått ned utom sjukersättningen. Ja, och det beror ju på gamla synder. Men vi ser att korta sjukskrivningar går ned liksom medellånga och långa sjukskrivningar. Men det gäller just de som har fått vänta och inte har fått någon hjälp och rehabilitering. Eftersom Socialdemokraterna har nekat dem både företagshälsovård och en bra kontakt med Arbetsförmedlingen har de per automatik efter ett år blivit långtidssjukskrivna eller förtidspensionerade. Det är därför vi fortfarande har alla de här personerna som gör att ohälsotalet inte går ned. Men vad vi kan se, Patrik Björck, är att när sysselsättningen nu ökar, ökar för första gången på 40 år inte de korta sjukskrivningarna, utan också de minskar.

Regeringen kommer att föreslå en rehabiliteringskedja. Vi kommer också att lyssna på remissinstanserna. Det är därför som jag inte går in i en debatt här nu, för jag tänker faktiskt lyssna på remissinstanserna. Rehabiliteringskedjan innebär också en press på arbetsgivaren, eftersom en arbetsgivare som inte fullgjort sitt rehabiliteringsansvar kan bli tvungen att betala ut lön till den anställda. Det är att stärka arbetsrätten.

Vi kommer att införa ett intyg där arbetsgivaren klart måste precisera vilka anpassningsåtgärder, omplaceringar eller andra åtgärder som har gjorts. Det är att stärka arbetsrätten.

Vi kommer att införa en lag om rätt till ledighet för att både söka och pröva arbete under nio månader, till skillnad mot förut då man behövde säga upp sig. Det är att stärka arbetsrätten.

Vi kommer att satsa på företagshälsovården, som delvis också är att stärka arbetsrätten, för att man ska kunna få en bra arbetsmiljö att arbeta i.

Jag förstår inte varför Patrik Björck är kritisk mot dessa kraftfulla insatser.

När det gäller de 37 dagarna och det som Finn Bengtsson också var inne på kan vi se att det har varit en kolossal skillnad i landet och att kvinnorna, som jag sade, är mer utsatta och ungdomarna i synnerhet.

Jag lovar, Patrik Björck, att jag inte tänker släppa denna rehabiliteringskedja, utan jag kommer att försöka se till att människor får hjälp i tid, rehabilitering och aktiva åtgärder. Vi har faktiskt världens längsta passiva sjukskrivningar. Läkarna själva har bett att tillsammans med forskning, Socialstyrelsen och Försäkringskassan få vara med och diskutera aktiva insatser under sjukskrivning, för i dag är människor i passiva åtgärder, de är bortglömda.

Under Socialdemokraternas tid infördes att Socialstyrelsen skulle se över ett beslutsstöd vid sjukskrivningar, vad som kunde vara det normala skälet för att vara sjukskriven. Det införde Socialdemokraterna och gav uppdraget till Socialstyrelsen. Det uppdraget fortsätter. Jag hoppas och tror att Patrik Björck inte är kritisk mot det uppdrag som Socialdemokraterna gav till Socialstyrelsen, trots att det var tre år sedan som Socialdemokraterna införde detta.

Anf. 51 PATRIK BJÖRCK (s):

Herr talman! Tack, socialförsäkringsministern. Ja, jag är kritisk mot er politik. Det må ha varit hänt om det bara hade varit jag som var kritisk. Nu är det som så att också remissinstanserna är oerhört kritiska mot det konkreta förslaget, och det är det vi diskuterar. Att jag är kritisk mot borgerlig politik är en sak, men samtliga remissinstanser ger det här förslaget om rehabiliteringskedjan bottenbetyg.

En av de tunga viktiga bitar som man riktar kritiken mot är att man riskerar anställningsskyddet. Som jag har sagt tidigare riskerar man att mista både ersättning och anställning.

Jag har fortfarande inte fått några svar på mina frågor. Ministern säger att hon inte vill gå in i en debatt nu, för hon ska lyssna på remissvaren. Det kan väl låta bestickande på något sätt. Jag vet inte hur man ska tolka det. Jag konstaterar att ministern inte vill debattera minskningsreglerna som gjorde att man förbjöd tilläggsförsäkringar. Sedan drar man tillbaka förslaget, och då vill man fortfarande inte diskutera det. Ministern vill inte diskutera rehabiliteringskedjan och problemen med anställningsskyddet nu men möjligen efter att ministern har lyssnat på remissinstanserna. Då får vi väl återkomma i en sådan här interpellationsdebatt och se när ministern vill debattera detta.

Problemet är, som sagt, inte att jag är kritisk. Problemet är att samtliga remissinstanser är det. Försäkringskassan säger att regeringen har för bråttom att driva igenom förändringar i sjukskrivningen. Ohälsotalet har, som jag tidigare sade, sjunkit stadigt sedan 2003. Försäkringskassan skriver att den mot bakgrund av detta är mycket tveksam till att regeringen så snabbt vill genomföra omfattande förändringar i sjukförsäkringen utan ordentliga konsekvensanalyser. Det är detta som är bekymret. Det är detta ministern borde diskutera.

Prot. 2007/08:72

4 mars

Svar på
interpellationer

Anf. 52 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m):

Herr talman! Interpellationen handlar om försämringen av anställningsskyddet för sjuka. Jag ska återigen tala om att regeringen inte kommer med några försämringar, utan vi kommer tvärtom med förbättringar genom intyg och lagen om ledighet och genom att inte tvångspensionera människor till 64 procent som skulle vara anledning till uppsägning. Vi kommer att ge människor hjälp och stöd i stället genom kontakter med Arbetsförmedlingen.

I dag har vi arbetsmiljölagen. Den innebär anpassning av förhållandena, tekniskt eller i övrigt, den fysiska miljön eller de arbetsorganisatoriska förändringar som behövs. Den kvarstår. Vi har lagen om allmän försäkring. Arbetsgivaren ska svara för att de åtgärder vidtas som behövs för en effektiv rehabilitering. Regeringen satsar 3,4 miljarder kronor på att förstärka rehabilitering och företagshälsovård. Det handlar om arbetsprövning, arbetsträning, utbildning, omplacering, tekniska åtgärder och anskaffning av särskild utrustning. Det gäller också åtgärder beträffande arbetsinnehåll och arbetsorganisation.

Vi har LAS där det står att uppsägning av arbetstagare endast kan ske om saklig grund föreligger. Socialdemokraternas utförsäkring av pensionerade personer till en sjukersättning innebär 64 procent, och det är en saklig grund för uppsägning. Det vill jag inte uppleva om det inte är nödvändigt.

Det finns många som behöver en sjukersättning från dag ett i dag. Men det finns också många som har en pension på grund av arbetsmarknadspolitiska åtgärder eller på grund av samhällets tillkortakommanden och samhällets misslyckande att ge dessa personer hjälp i tid. Jag tycker att det är synd om de ska bli uppsagda på saklig grund när det handlar om samhällets tillkortakommanden.

Överläggningen var härmed avslutad.

7 § Svar på interpellation 2007/08:413 om upprustning av järnvägssträckan Emmaboda–Karlskrona

Anf. 53 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Herr talman! Désirée Liljevall har frågat mig om jag avser att verka för en upprustning av Kust-till-kust-banan och när det kan bli aktuellt. Vidare har interpellanten frågat mig hur en upprustning av nämnd bana ska finansieras.

Jag har den 12 februari i år, alltså för 14 dagar sedan, svarat Désirée Liljevall på en fråga om upprustningen av järnvägssträckan Emmaboda–Karlskrona, och jag har samma inställning i detta svar.

Ansaret för de problem vi upplever i dag inom järnvägssystemet vilar tungt på den förra regeringens oförmåga att prioritera drift och underhåll. Banverkets anslag för drift och underhåll har sedan 1990-talet varit underdimensionerade i relation till trafikvolymerna. I stället för att satsa på underhåll av befintliga järnvägar motsvarande ökningarna av trafikvolymerna, presenterade den förra regeringen investeringar i nya, stora järnvägsprojekt. Därför upplever vi i dag ett arv av eftersatt underhåll att förvalta med försenade tåg och bristande framkomlighet på många järn-

vägssträckor som följd. För mig och regeringen har underhåll av den befintliga infrastrukturen högsta prioritet.

Sedan regeringsskiftet har jag inlett arbetet med en ny infrastrukturplanering och en ny banhållningsplan för Banverket för den kommande perioden 2010–2020. Dessutom har Banverket redovisat uppdraget att revidera nu gällande banhållningsplan.

I arbetet med regeringens nya infrastrukturproposition, som ska presenteras hösten 2008 i samband med budgetpropositionen för 2009, är det regionala deltagandet och inflytandet en viktig del. Regionala prioriteringar av infrastrukturåtgärder är centrala i arbetet som tar vid efter riksdagens beslut med anledning av förslagen i propositionen. Då kommer ett mer konkret arbete med prioritering av olika åtgärder utifrån dess nytta att genomföras. Regeringen avser sedan att fatta beslut om nya långsiktiga infrastrukturplaner för perioden 2010–2020.

Med hänsyn till de pågående beredningsprocesserna går det inte att i dag säga något om framtida utbyggnader av olika järnvägsprojekt. Jag är dock medveten om det regionala intresset som påtalar vikten av att Kust-till-kust-banan och särskilt delen Emmaboda–Karlskrona upprustas.

Anf. 54 DÉsirÉE LILJEVALL (s):

Herr talman! Tack för svaret, infrastrukturminister Åsa Torstensson!

Men jag må säga att jag hoppade nästan en halv meter bakåt i ren och skär förvåning. Infrastrukturministern väljer att starta dagens debatt om den så viktiga Kust-till-kust-banan med det tunga artilleriet direkt. Hon basunerar ut att vi socialdemokrater lämnat efter oss ett berg av underhåll och att det nu ligger på hennes och regeringens lott att städa upp efter oss.

Mig veterligen har inte borgarna anslagit mer pengar i statsbudgeten än vad vi gjorde i vår budgetmotion för 2008. Tvärtom! Trots att den svenska ekonomin går för högvarv investerar inte Åsa Torstensson och den borgerliga regeringen i infrastruktur. De har lagt två infrastrukturbudgetar med mycket obetydliga förändringar jämfört med tidigare.

Det är uppenbart att Åsa Torstensson och regeringen försöker slingra sig ur själva kärnfrågan, nämligen att de hellre ger skattelättnader till den rikaste tiondelen av befolkningen än investerar i järnväg och väg. De har själva inte gjort mycket mer än att ge Banverket i Mälardalen underhållspengar. Det är bra, men helt otillräckligt.

Jag tycker att infrastrukturministern ska sluta tycka synd om sig själv och säga vad hon vill göra för resten av Sverige. Vad vill Åsa Torstensson?

Herr talman! Sydöstra Sverige har länge fått stå tillbaka när det gäller infrastruktur. Både järnvägar och vägar är i många stycken undermåliga. En av dessa svaga länkar är Kust-till-kust-banan mellan Emmaboda och Karlskrona. Och, herr talman, jag kan lova ministern att folk hemma i sydostregionen och även här i kammaren i dag är mycket angelägna om att få veta vad ministern kommer att säga i den här debatten. Folk är oroliga. Det är ingen hemlighet att regeringen hittills inte lyft ett finger för den hårt eftersatta järnvägssträckan. Denna järnvägssträcka, som sammanbinder de tre residensstäderna Kalmar, Växjö och Karlskrona, är i behov av en rejäl upprustning och modernisering. Banan behöver upprustas så att restiden kan bli kortare.

Prot. 2007/08:72

4 mars

Svar på
interpellationer

I Dagens Nyheter i dag kan man läsa om skåningarna som bor långt ifrån sina arbetsplatser och åker kollektivt till arbetet. Buss- och tågresandet i Skåne har nästan fördubblats sedan 1999 skriver DN. Genom strategisk planering av kollektivtrafiken och goda infrastruktursatsningar har Skåne fått den möjligheten. Varför inte ge invånarna i sydostregionen samma möjlighet? Det är rimligt att önska att restiden mellan residensstäderna är högst en timme. Det ska gå lika fort att röra sig från Kalmar till Växjö som från Kalmar till Karlskrona. Då kan både studenter och arbetspendlare välja tåget.

Herr talman! Infrastrukturministern säger att hon med hänvisning till de pågående beredningsprocesserna inte kan avslöja något om framtida utbyggnader av olika järnvägsprojekt. Men jag vet att Banverket har presenterat ett inriktningsunderlag för ministern.

Herr talman! Jag vill nu ge ministern chansen att lätta sitt hjärta. Finns en upprustning av Kust-till-kust-banan mellan Emmaboda och Karlskrona med i det inriktningsunderlag som Banverket lämnat till regeringen, och i så fall, när ska denna upprustning ske?

Anf. 55 LARS-IVAR ERICSON (c):

Herr talman! Mitt blekingska ursprung gör att jag gärna vill vara med i denna debatt.

Genom massmedier och rapporter hemifrån Blekinge vet jag att Åsa Torstensson är väl insatt i de förhållanden som råder på just infrastrukturområdet i Blekinge. I Blekinge finns många önskemål om E 22:ans utbyggnad, men också det som vi i dag diskuterar, nämligen Kust-till-kust-banan. Jag ser i ministerns svar att vi nu har en infrastrukturminister som förstår vikten av att upprusta våra järnvägar.

Även om debattörerna är väl insatta i situationen för järnvägen i området vill jag ändå för tittarna och lyssnarna komplettera med några uppgifter om kopplingen mellan Stena Lines färjelinje Karlskrona–Gdynia och Karlskrona–Emmaboda-banan. Det är en färjelinje som har överträffat alla prognoser. 2007 transporterades drygt 430 000 passagerare där och 91 000 lastenheter. Denna enorma utveckling har nu lett till att Hamnstrategiutredningen har pekat ut Karlskrona tillsammans med Karlshamn som en strategisk hamn. Både gods- och passagerarflöden från Polen går i huvudsak norrut i det som vi kallar Baltic-Link-korridoren, där Kust-till-kust-banan ingår.

Stor efterfrågan gör att Stena Line år 2010 sätter in nytt tonnage för att öka fraktkapaciteten. Karlskrona kommun gör stora investeringar i hamnen och anslutande kommunal infrastruktur. En ansökan har lämnats in till EU för att få EU-stöd upp till 30 procent för nödvändiga investeringar i infrastruktur, och där finns även Kust-till-kust-banan, delen Emmaboda–Karlskrona, med.

Jag undrar då: Hur ser ministern på möjligheterna att EU-medel och annan medfinansiering, till exempel från berörda kommuner i regionen, skulle kunna bereda vägen för järnvägsupprustningen?

Men det är inte bara gods som ska fraktas på banan, utan denna bana har också en viktig funktion för Karlskronas kommunikationer mot Göteborg och Stockholm och det regionala resandet i triangeln Karlskrona–Kalmar–Växjö. I Karlskrona finns det också viktiga myndigheter som

Boverket och Kustbevakningens centrala ledning. Vi har Statens maritima museer och landets enda marinbas där.

Regionalt är ett samarbete etablerat mellan Blekinge tekniska högskola, Högskolan i Kalmar och Växjö universitet inom ramen för Akademi sydost. Ska då detta samarbete fungera med utbyte av lärare och studenter krävs det fortsatt goda kommunikationer med tåg mellan dessa tre högskolor.

Anf. 56 PETER JEPPSSON (s):

Herr talman! Den socialdemokratiska regeringen beslutade under sin tid vid regeringsmakten om ett antal viktiga infrastruktursatsningar. En av dessa var Kustbanan, som går genom Blekinge och Skåne. Från att detta hade varit en järnvägslinje med färre och färre resenärer lyckades den dåvarande socialdemokratiska regeringen tillsammans med socialdemokratiskt styrda Blekingekommuner och landsting vända denna negativa trend.

Detta gjordes genom att man på ett aktivt och offensivt sätt investerade i banvallar, järnvägsspår, nya tåg och framför allt nu senast en elektrifiering av banan. Antalet resenärer har kontinuerligt ökat sedan dessa satsningar genomfördes och är nu uppe i imponerande 1 363 000 resenärer per år. Som Désirée Liljevall mycket riktigt konstaterar i sin interpellation genomfördes stora satsningar även på sträckan Karlskrona–Emmaboda.

Förutom de rent driftsmässiga satsningar som gjorts har man även säkrat strömförsörjningen till Kustbanan, vilket sker genom just Emmabodabanan. Järnvägsspåret fungerar dessutom som jordledning för hela Kustbanan. Kostnaden för dessa investeringar hamnade på i runda tal 80 miljoner kronor.

Under 2007 hade linjen Karlskrona–Emmaboda 260 000 resenärer, ett imponerande antal resande med tanke på att sträckan har drabbats av ett relativt stort antal inställda tåg. Rikstrafikens besked att man ej avser att stödja tågtrafiken på den aktuella sträckan anser jag kan starkt ifrågasättas, delvis på grund av de fakta som har redovisats men framför allt med tanke på de förpliktelser som Sverige har tagit på sig när det gäller minskade koldioxidutsläpp. I stället för tåg blir det busstrafik.

I sammanhanget vill jag också nämna att man för ett antal år sedan på ett smidigt och framför allt miljövänligt sätt kunde åka från Karlskrona till Stockholm med bland annat nattåget. I dag har våra två flygoperatörer i länet vardera 33 avgångar per vecka till Stockholm.

Herr talman! Med anledning av detta vill jag ställa frågan till statsrådet: Avser statsrådet att prioritera den påbörjade upprustningen av Emmabodabanan för att säkerställa Kustbanans fortsatta drift och samtidigt, som en bonuseffekt, visa att regeringens miljöambitioner i allmänhet och Centerpartiets i synnerhet verkligen kan gå från vackra ord till konkret handling?

(forts.)

Prot. 2007/08:72

4 mars

Svar på
interpellationer

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.57 på förslag av förste vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 18.00.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 18.00.

Svar på interpellationer

7 § (forts.) Svar på interpellation 2007/08:413 om upprustning av järnvägssträckan Emmaboda–Karlskrona

Anf. 57 ANDERS ÅKESSON (c):

Fru talman! Det är bra att Désirée Liljevall ställt en interpellation så att infrastrukturminister Åsa Torstensson kunnat bena upp begreppen.

Désirée Liljevall tar upp en mycket angelägen fråga, nämligen infrastrukturen i form av järnväg mellan Emmaboda och Karlskrona i sydöstra Sverige. Det är bra, men frågan har givetvis en förhistoria. Den är på intet sätt ny, och inte heller bekymret. Precis som infrastrukturministern beskriver är det en bana med ett under decennier eftersatt underhåll. Det eftersatta underhållet har föranlett Rikstrafiken och andra nationella aktörer att många gånger ifrågasätta fortsatt persontrafik på den aktuella banan.

Den dåvarande regeringen Persson tillsatte vid ett tillfälle under den förra mandatperioden förre statsrådet Ulf Lönngqvist som tillsammans med offentliga företrädare och näringslivsföreträdare i Kalmar län skulle skapa nya förslag för att vända en dålig utveckling i länet. Bland annat skulle de komma med förslag till insatser på infrastruktursidan. Orsaken till att arbetet lades ned var en ganska massiv näringslivsnedläggelse; det gällde bland annat Electrolux i Västervik år 2003.

Arbetet ledde till att tre län i sydöstra Sverige – Blekinge, Kronobergs och Kalmar län – på den dåvarande regeringens och dåvarande infrastrukturminister Ulrica Messings uppdrag från nyåret 2005 kunde rapportera att det fanns en beredvillighet att tillsammans med Banverket och aktörerna rusta upp, driva och trafikera den nu aktuella bandelen. Det var då, på nyåret 2005, hög tid eftersom hoten från Rikstrafiken redan fanns om att inte förlänga trafikeringstillstånden för dem som opererade banan.

Trots att uppdraget var utfärdat av den dåvarande regeringen och dess infrastrukturminister hände just ingenting efter det att vi hade rapporterat och sagt att vi var villiga att göra detta, att arbetet var utrett och det var möjligt att sätta i gång.

Nu är situationen, precis som Désirée Liljevall beskriver, på nytt bekymmersam, och vi är tillbaka på ruta ett vad gäller järnvägstrafiken mellan Emmaboda och Karlskrona. Och som tidigare talare sagt är detta ett bekymmer eftersom mycket av sambanden mellan det offentliga och civila samhället och näringslivet är beroende av en fungerande infrastruktur. Det gäller bland annat bandelen Emmaboda–Karlskrona.

Min beskrivning bekräftar den bild som nuvarande infrastrukturministern Åsa Torstensson givit om en regering som ställde ut många löften men kanske inte alltid hade förmågan att uppfylla dem. Nu känner jag emellertid stor tillförsikt inför den planering som Åsa Torstensson givit uttryck för och som vi kommer att få se i form av en proposition i höst. Just nu arbetar regionerna intensivt för att både prioritera rätt objekt och lansera dem som nationellt intressanta.

Det är bra att nuvarande alliansregering i årets budget avsatt 1,2 miljarder extra, utöver ramen, för att kunna åtgärda några av de värsta bristerna på vägar och järnvägar i vårt land. Min analys är därför, fru talman, att vi med tillförsikt kan se fram emot höstens infrastrukturproposition. Den tycks nämligen ha mer av realism i sig än tidigare regeringars infrastrukturplanering.

Anf. 58 KARIN NILSSON (c):

Fru talman! Jag råkade höra debatten när jag satt på mitt rum och blev i gångtriggad av Désirée Liljevalls önskemål om upprustning av järnvägen mellan Karlskrona och Emmaboda.

Jag håller givetvis med om behovet och skulle kunna räkna upp ytterligare argument som har betydelse för just den sträckan. Sträckan har betydelse för gods och passagerare från hamnen i Karlskrona liksom för samverkan mellan Blekinge Tekniska Högskola och Växjö universitet. Den biten är viktig för hela järnvägssträckan från Blekinge, genom Kalmar och Kronobergs län fram till stambanan i Alvesta. Alla järnvägssatsningar är dessutom viktiga ur ett miljöperspektiv.

När Désirée Liljevall sedan i sin kaxigaste ton menar att alliansregeringen i budgeten inte satsat mer på järnvägen än den tidigare regeringen tycker jag nog att det är ett felaktigt påstående. Det har trots allt satsats några fler kronor, även om det givetvis är marginellt i förhållande till behoven. De absolut största problemen beror ju på att den förra regeringen inte satsade mer pengar i sin budget. Däremot lovade man mer än man avsatte pengar till. Det i sin tur har inneburit att järnvägar, som sträckan Karlskrona–Emmaboda, inte blivit underhållna. Nu är järnvägen så ojämn och gropig att den sliter på tågset, och SJ vägrar att förstöra sina tåg och järnvägsvagnar. Det är inte ett problem som uppstått på ett och ett halvt år. Man kör inte sönder en järnväg på så kort tid, utan det har även skett tidigare.

Dessvärre är detta inte den enda sträckan i landet som behöver några hundra miljoner, eller miljardbelopp, för att återställas. Det som jag dock reagerade allra mest på i detta sammanhang – för egentligen är vi överens om behoven – var att det påstods att alliansen inte haft råd att investera på grund av jobbskatteavdrag. Jag tycker inte att det håller. Jobbskatteavdraget har inneburit att fler kommit i arbete och bidragit till fler skattekrönor för stat och kommun, i stället för att det skulle skett ett utflöde i form av bidrag.

Fru talman! Jag håller med Désirée Liljevall om behovet av investeringar och budgetutrymme men håller definitivt inte med om de ogrundade påhopp.

Anf. 59 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Fru talman! Jag förstår i allra högsta grad den frustration som Désirée Liljevall ger uttryck för, men den är något missriktad. Jag förstår också att det finns ett stort engagemang för järnvägssträckan Emmaboda–Karlskrona. Problemet för Désirée Liljevall är att järnvägar och järnvägsunderhåll inte varit prioriterade av den socialdemokratiska regeringen. Därmed finns det många järnvägssträckor som likt Emmaboda–Karlskrona har stora behov av både underhåll och investeringar.

Det är den situation som nu råder. Banverket hänvisar i sin reviderade banhållningsplan till att det inte finns tillräckliga resurser i den plan som lagts fram, och därför har de senarelagt planen till efter 2015. Regeringen har inte hanterat den revideringen eftersom jag och regeringen har som ambition att i ordinarie budget till hösten återkomma med en närtidssatsning just för att kunna åtgärda en del av de problem som finns i både väg- och järnvägsplan. Som jag sade tidigare kan jag inte förutspå vilka åtgärder som kommer att kunna vidtas när det gäller närtidssatsningen, men vi har ambitionen att göra en rejäl insats där.

Lars-Ivar Ericson tar upp gods- och personstråken. Det är oerhört viktigt att vi blir bättre på att skapa förutsättningar för de olika transportslagens samverkan. Därför finns nu ett uppdrag hos regioner och verk om att återkomma till regeringen med prioriteringar av olika transportslag där väg, järnväg och sjöfart samverkar för att hitta klimatsmarta godsflöden. Landet behöver alla olika transportslag, men varje transportslag måste i sig vara så effektivt använt som möjligt.

Peter Jeppsson! Den regionala delaktigheten och regionernas roll i prioriteringarna är i allra högsta grad något viktigt för mig. Det är därför jag har haft den inriktningen.

Till Lars-Ivar Ericson vill jag säga att det är viktigt att det finns ett engagemang för den regionala nivån, för vi behöver prioritera. Det finns stora behov i alla delar av landet. För att hitta de mest klimatsmarta åtgärderna krävs en lokal och regional delaktighet.

Slutligen: SJ har beslutat att man från och med 2009 tar över Kust-till-kust-banan. Man gör det på kommersiella grunder. Därmed faller Rikstrafikens engagemang för den linjen, när SJ kommer att driva den kommersiellt.

Anf. 60 DÉSIRÉE LILJEVALL (s):

Fru talman! Det är roligt att det är så många riksdagsledamöter som engagerar sig i debatten. Det visar att min interpellation är synnerligen viktig och att en upprustning av järnvägen mellan Emmaboda och Karlskrona står högt på önskelistan för många.

Både i svaret på den skriftliga fråga som jag ställde till ministern för några veckor sedan och i detta interpellationssvar skriver statsrådet: "För mig och regeringen har underhåll av den befintliga infrastrukturen högsta prioritet." Det är toppen, fru talman, men när ska underhållet prioriteras? Är det nu eller sedan? Det förvånar mig att ministern inte är mer konkret.

Under valrörelsen framförde företrädare för de borgerliga partierna att satsningar skulle genomföras på infrastrukturen om partierna vann valet. Moderaterna sade att de hade flera miljarder kronor mer att satsa på infrastrukturen än vi socialdemokrater.

Det har gått ett och halvt år sedan den moderatstyrda alliansen tog över rodret. Det är dags att skrida till verket. Ministern må tycka att jag är tjatig, men för sydöstra Sveriges skull ger jag mig inte. När ska vi få veta vad som händer med den svårt eftersatta järnvägssträckan mellan Emmaboda och Karlskrona? Vilka satsningar kommer regeringen att göra?

Hamnen i Karlshamn är tillsammans med samverkanshamnen Karlskrona en av de tio hamnoder som Hamnstrategiutredningen pekar ut. För att hamnen ska kunna utvecklas behövs snabba och bra transporter på land. Järnvägen mellan Karlskrona och Emmaboda är en viktig länk i detta, precis som ministerns partikamrat Lars-Ivar Ericson och ministern själv påpekar. Jag hoppas att regeringen inser att en satsning på hamnarna i Karlshamn och Karlskrona medför ett behov av satsningar även på övrig infrastruktur i regionen.

I dag kör tunga lastbilar från färjan i Karlskrona genom Blekinge län och vidare upp genom Kalmar län varje dag. Enligt Vägverket har den tunga trafiken ökat med 5 procent. Den kan öka ytterligare. Enligt uppgift har nya stora färjor, som tar ännu fler lastbilar ombord, köpts in för att gå mellan Karlskrona och Polen. Det kommer att göra trycket ännu hårdare på vägarna i sydostregionen.

Det är mycket bättre ur miljösynpunkt att godset färdas med tåg i stället för med lastbil. Omställningen till gröna transporter måste göras nu. Sverige har kapacitet och kompetens att gå i täten för att driva igenom transportsystem som inte påverkar klimatet negativt. Därför är det oroande att den borgerliga regeringen inte är på hugget i dessa frågor. Det går för långsamt och det händer för lite. Bättre underhåll, utbyggd kollektivtrafik och ny modern infrastruktur är att satsa på framtiden, på kommande generationer.

Fru talman! I dag kom Klimatberedningens rapport, där man bland annat föreslår en 50-procentig kapacitetsökning av gods- och persontransporter på järnväg fram till 2020. Hur kommer ministern att verka för det? Finns järnvägen Emmaboda–Karlskrona med i den ambitionen? Har ministern hela regeringen, även statsministern, med på tåget?

Anf. 61 LARS-IVAR ERICSON (c):

Fru talman! Under förra mandatperioden hade jag ibland anledning att i debatterna ta fram ett latinskt uttryck: Ut desint vires tamen est laudanda voluntas. Det betyder: Även om krafterna fattas är dock den goda viljan berömvärd.

När jag gjorde det syftade jag på den dåvarande regeringen med stödpartier. Men jag använde aldrig detta citat när det gällde inställningen till infrastruktur, alltså vägar och järnvägar, i södra Sverige. Där upplevde jag att det fanns brist på både god vilja och kraft.

Som bleking och skåning är jag betydligt mer optimistisk när det gäller vår nuvarande regering. Denna debatt visar att vi med förväntan kan se fram emot infrastrukturpropositionen som kommer i höst och de långsiktiga infrastrukturplanerna. Precis som har betonats i debatten flera gånger har järnvägen en oerhört viktig funktion, inte minst när vi ska värna om vår miljö.

Stena Line transporterar fisk. Det kommer 50 lastbilar med fisk från Norge till Polen varje vecka. De vill väldigt gärna att de transporterna ska gå via tåg i stället. Det är mer miljövänligt att köra både gods och folk på tåg än med buss, bil och lastbil.

Anf. 62 PETER JEPSSON (s):

Fru talman! Jag vill tacka statsrådet för svaret, men kan tyvärr samtidigt konstatera att det önskade svaret uteblev.

Jag kan inte låta bli att reflektera över att de borgerliga ledamöter som gått upp oftast nämner den förra regeringen. Det har varit så tidigare också i olika debatter. Jag vet inte hur man ska tolka det riktigt, men det kommer i debatt efter debatt, som om man inte själv satt vid makten längre. Vad gör ni? Svenska folket undrar.

Järnvägssatsningar har gjorts av s-regeringen. Jag nämnde Kustbanan som ett exempel. Emmabodabanan fanns också med i satsningarna. Vi kan säkert ha en lång debatt om den biten.

Fru talman! Persontrafiken har tidigare nämnts, men jag vill även i sammanhanget ta upp de viktiga godstransporterna. Stena Line som har nämnts trafikerar sträckan Karlskrona–Gdynia och har vid olika tillfällen talat om att ökningen av gods kommer att gå från 100 000 lastbilar till 150 000 fram till år 2014. Vidare är deras ambition att 25 procent av denna mängd ska gå via järnvägen. Det motsvarar ca 37 000 containrar.

Att såväl Blekinge läns som Kalmar läns invånare starkt mår om sin järnväg kan knappast ha undgått någon som är lite observant. Den namnunderskriftskampanj som startades i slutet av januari vittnar bland annat om detta.

Jag måste också nämna det som har sagts tidigare. Centern har varit föredömliga tidigare vad gäller att lämna in motioner till riksdagen. Det finns en motion om kommunikationer. Här finns verkligen möjlighet att visa den viljan, inte bara i skrift utan också i handling. Det är det jag hoppas att statsrådet kan ta med sig.

Anf. 63 ANDERS ÅKESSON (c):

Fru talman! Ja, Désirée Liljevall! Interpellationen och ämnet är viktiga.

Ja, Désirée Liljevall! Uppslutningen är god hemma i sydöstra Sverige för denna infrastruktursatsning och andra infrastruktursatsningar.

Men nej, Désirée Liljevall! Du har inte många skäl att höja rösten i upprördhet om du vill ens ta ett ens ansvar för den tid då din regerings kompis Ulrica Messing hade motsvarande ansvar som nu Åsa Torstensson har för dessa frågor.

Till Jeppsson vill jag säga att det har gått 18 månader. Man kan inte bara klippa bort det ansvar ni hade under tolv år när just ingenting hände.

Det är lite magstarkt att göra Messings totala ansvar för saktfärdighet i den här frågan till Torstenssons ansvar. Det är ett bekymmer för nuvarande regering att så lite gjordes. Det försöker man nu reda ut. Jag ser med tillförsikt fram emot den infrastrukturproposition som kommer att presenteras i höst.

Fram till dess, fru talman, förväntar jag mig att alla ledamöter i landet med kraft engagerar sig i det regionala arbetet för att lyfta fram lovvärda

och kloka projekt som ryms i den nationella planeringen. Det är på det viset vi måste arbeta.

Fru talmannen skojade lite och sade att det var lite av hembygdsdiskussion. Det blir det om man tar vart och ett av infrastrukturprojekten för sig. Vi ska givetvis få dem till en nationell helhet. Det är så vi måste arbeta. Det är också vårt ansvar som ledamöter.

Anf. 64 KARIN NILSSON (c):

Fru talman! Désirée Liljevall frågar: Är det nu eller är det sedan som det ska göras? Är det bättre att låta Vägverket och Banverket rita ihop tidsangivna planer som år efter år skjuts på framtiden? De skjuts så långt fram att de ramlar ur planperioden. Det har vi upplevt många gånger.

Jag är mer intresserad av att vi får till en större budget för infrastrukturen. Jag kan rätt lätt gissa att också vår infrastrukturminister önskar större budget och att hon jobbar för det.

Det har jobbats för att göra en prioriteringslista. Vi kommer att få en proposition framöver. Den dagen vi har pengar att fördela kommer vi att vara många som vill vara med och bocka av de föreslagna objekten på listan.

Vi får väl jobba för att detta är ett projekt som kommer in på listan så att vi får nytta av pengarna i ett ganska tidigt skede. Här finns en uppgift och en efterfrågan. Att utlova tidpunkter som hela tiden skjuts på framtiden kan inte heller vara en lösning.

Anf. 65 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Fru talman! Det där med tempo är intressant. Det var 14 dagar sedan Désirée Liljevall ställde motsvarande fråga. Efter de 14 dagar som gått sedan dess är det samma svar på den frågan. Vi kan kanske fortsätta den här dialogen var fjortonde dag.

Sätt de 14 dagarna i samband med hur man från interpellantens eget parti under tolv år avstod från att satsa på underhåll för järnväg. Det är naturligtvis det som Désirée Liljevall uttrycker sin frustration över.

Jag kan bara beklaga att Désirée Liljevall inte har funnits som representant för Socialdemokraterna i riksdagen tidigare. Då hade vi kanske redan kommit lite längre vad gäller underhållssidan.

Det är inte jag som kritiserar bristen på underhåll utan Europeiska järnvägsunionen. Den pekar på att Sverige under årtionden avstått från att sköta det underhåll som krävs för att upprätthålla kapaciteten på våra järnvägar.

Det är också viktigt att man ser till nuvarande planer som Banverket jobbar efter fram till år 2015. Banverket säger att det saknas 50–60 miljarder.

Man ska veta att det från Banverkets sida krävs 10 miljarder för att komma i kapp ett underhållsbehov. Då har jag inte nämnt de 8–10 miljarder som man specifikt pekar ut behövs för de lågtrafikerade banorna som också finns i området.

Om vi är överens om matematiken kanske också Désirée Liljevall förstår att det är en oerhörd utmaning. Det handlar om att skapa en bra kapacitet på det svenska järnvägsnätet så att vi kan möta de klimatutmaningar vi har.

Prot. 2007/08:72

4 mars

Svar på
interpellationer

Då krävs det rejäla insatser. Det blir inte gjort under en budgetperiod. Det är ett antal årtionden som den socialdemokratiska regeringen har avstått från att prioritera järnvägen, och då får det sådana här effekter.

Inte desto mindre är det som jag sade tidigare. Vi återkommer i höstens budgetarbete med ambitionen att återkomma med en närtidssatsning.

Anf. 66 DÉSIRÉE LILJEVALL (s):

Fru talman! Om jag inte får ett ordentligt svar på mina frågor ställer jag dem igen även om det är var fjortonde dag.

I sitt inledningsanförande i dag sa infrastrukturminister Åsa Torstensson att hon är ”medveten om det regionala intresset som påtalar vikten av att Kust-till-kust-banan och särskilt delen Emmaboda–Karlskrona upp-rustas”.

Jag förmodar att statsrådets medvetenhet är ännu större efter dagens debatt när socialdemokrater, Peter Jeppsson från Blekinge län och jag från Kalmar län, och flera av ministrernas partikamrater har stått i talarstolen och pläderat för en upprustning av järnvägssträckan Emmaboda–Karlskrona.

Men, fru talman, det räcker inte att ministern är medveten. Hon måste göra något också. Den svaga infrastrukturen är ett problem för sydöstra Sverige.

Årets fredspristagare Al Gore, världens mest kända klimataktivist, tog tåget från Gardemoen in till Oslo när han skulle hämta sitt fredspris. Det var bra gjort. Flera måste följa hans exempel och ställa bilen. Men för att kunna göra så måste det finnas förutsättningar att åka kollektivt även i glesbygdsregioner. Det går inte att hävda att tillväxten inte är tillräckligt stark i sydöstra Sverige. Utvecklingskurvan pekar rakt upp.

Fru talman! Med välfylld statskassa och goda argument borde Åsa Torstensson inte ha alltför svårt att få med sig resten av regeringen på noterna. Vad väntar infrastrukturministern på?

Anf. 67 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Fru talman! Till skillnad från Désirée Liljevall och det socialdemokratiska partiet har jag valt att prioritera underhåll till järnvägen år 2006, 2007 och 2008. Det är vad Banverket har att arbeta utifrån.

Jag kommer att ha ambitionen att fortsätta att prioritera underhåll till skillnad mot vad Désirée Liljevalls eget parti har valt att göra. Det är avgörande att vi har en bra järnväg med hög kapacitet. Det behövs just för att vi ska kunna ta oss an de stora utmaningar som Désirée Liljevall hänvisar till och som Al Gore talat om.

Utifrån ett svenskt perspektiv har vi mycket att göra i transportsektorn. Där hör järnvägssatsningarna hemma för att vi ska kunna möta de utmaningarna.

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 68 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Fru talman! Morgan Johansson har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att säkerställa likvärdig vård i hela landet samt vilka åtgärder jag avser att vidta för att hälso- och sjukvårdslagen ska kunna följas och läkaretiken respekteras också i Malmö, trots de förestående neddragningarna.

Jag är övertygad om att Morgan Johansson mycket väl känner till att varje landsting inom ramen för det kommunala självstyret har rätt att besluta om hur landstinget vill organisera vården och hur det ska sköta sin ekonomi. Det är ytterst de folkvalda representanterna i landstinget som har fått medborgarnas förtroende att styra landstinget. Regeringen har inte för avsikt att nu börja inskränka det kommunala självstyret genom att gå in och detaljreglera hur ett landsting ska organisera sin verksamhet eller genom att överpröva de folkvalda representanternas beslut.

Statens roll är inte att ta över ansvaret för hur ett landsting organiserar eller finansierar sin verksamhet. Statens roll är däremot att sätta ramar för verksamheten genom lagstiftning och att utöva tillsyn och följa upp verksamheten. För detta har vi myndigheter som till exempel Socialstyrelsen som har rätt att ingripa om vården inte håller tillräcklig kvalitet eller på annat sätt brister. Jag har fullt förtroende för att våra myndigheter sköter tillsynen på ett tillfredsställande sätt och ingriper om det behövs.

Statens roll är också att stödja och stimulera till utveckling av hälso- och sjukvården, till exempel genom att stödja arbetet med kvalitetsutveckling, tillgänglighet och öppna jämförelser. Dessutom bidrar staten med medel genom det kommunala utjämnningssystemet samt med riktade medel till olika satsningar i landstingen. Huvudansvaret för att finansiera sin verksamhet vilar dock på landstingen som också har de verktyg som de behöver för att sköta sin ekonomi, till exempel genom rätten att ta ut skatt.

Det är min övertygelse att öppen, lätt tillgänglig och kvalitetssäkrad information om vårdens organisering, kvalitet och prestationer är en förutsättning både för ett väl fungerande demokratiskt system och för utvecklingen av vården. Regeringen stöder därför på olika sätt sådant utvecklingsarbete, till exempel genom det ekonomiska stöd som landstingen får för att förbättra tillgängligheten och genomföra vårdgarantin, men också genom uppdrag till myndigheterna att arbeta med kvalitetsuppföljning.

En annan viktig uppgift för regeringen är att skapa tydliga lagar och regler som möjliggör för vården att utvecklas, till exempel genom tydlighet om vilka skyldigheter och rättigheter som vårdgivare och patient har gentemot varandra och genom lagstiftning som möjliggör informationsutbyte och uppföljning. Här vill jag särskilt nämna den utredning som regeringen har tillsatt för att ta fram förslag till lagstiftning om vårdgaranti och fritt vårdval och det lagförslag om ny patientdatalag som regeringen i februari har lämnat till Lagrådet.

*Svar på
interpellationer*

Det handlar inte om att regeringen, såsom Morgan Johansson vill få det att framstå, skulle undandra sig sitt ansvar. Vi har faktiskt en tydlig ansvarsfördelning mellan lokal, regional och statlig nivå och demokratiskt folkvalda företrädare på varje nivå. Det handlar i slutändan om att alla aktörer inom hälso- och sjukvårdssystemet måste ta ansvar för sin del av systemet.

Anf. 69 MORGAN JOHANSSON (s):

Fru talman! Tack för svaret, socialministern, även om jag naturligtvis kan säga att jag inte är nöjd med det! Problemet är att socialministern över huvud taget inte tycks ha förstått problemets storlek.

Min interpellation härrör från en händelse strax före jul, när chefen för akutdivisionen vid Malmö allmänna sjukhus skrev till alla sina anställda att man nu måste dra ned på vårdkvaliteten på grund av de nedskärningar i sjukvården som är på gång i hela Region Skåne. Det väckte stor uppmärksamhet både i Malmö och Skåne men också på riksplanet.

I debatten efteråt blev nedskärningarna konkreta: Vi kanske måste vänta med att introducera nya behandlingsmetoder. Vi kanske måste ha billigare och kanske sämre läkemedel till Malmöborna än annars. Vi kanske måste sätta stopp för vissa undersökningar. Företrädare för läkarna sade då att detta strider mot läkaretiken. Vi ställer inte upp på att dra ned på vår ambitionsnivå på det sättet, sade de.

Detta fick mig att skriva interpellationen. Men sedan dess, under den tid som har gått, har det blivit ännu värre. Det gäller inte bara i Malmö, utan nu också i Lund. Jag tog med mig några tidningar för att visa socialministern hur det faktiskt ser ut.

I Sydsvenska Dagbladet från den 8 februari skriver man: "Vårdkrisen värre än någonsin". Universitetssjukhuset i Lund har aldrig tidigare varit i en svårare situation. På akutavdelningen hålls upp till två krismöten om dagen för att lösa platsbristen, men patientsäkerheten är redan illa däran. Varje dag rapporterar personalen om allvarliga incidenter orsakade av överbelastningen.

En annan rubrik lyder: "Situationen på sjukhuset värre än någonsin tidigare". Patientkarusellen gör att läkarna delar ut fel mediciner eller inga mediciner alls.

Dagen efter skriver man: "Djup kris på alla Skånes akutsjukhus". Ska vi spara i den här hastigheten innebär det ett stort hot mot patientsäkerheten, säger en av läkarna på universitetssjukhuset i Lund.

Här är ytterligare en rubrik: "Barn tvingas vänta i sju timmar på vård". Också det är i Lund. Ytterligare en rubrik lyder: "Bättre sjukvård mål med namninsamling". På bara några veckor har en person samlat in nästan 2 000 namn för att få stopp på de nedskärningar som nu sker.

Sådant är problemet, Göran Hägglund. Så ser det ut i det kristdemokratiska Sjukvårds-Sverige. Skulle det bli så här? Var det inte så att Göran Hägglund gick ut och lovade mer pengar till sjukvården, att man skulle satsa på sjukvården, beta av köer och så vidare? Men när det kommer till kritan och de stora nedskärningarna ska göras är det Göran Hägglunds egna partikamrater som sitter i Region Skåne och håller i yxan. De ställer till med en sådan situation.

Och detta är bara i Skåne. I Stockholm genomför man nu sitt kundvalsexperiment. Det enda vi har sett av det hittills är att det innebär stora resursöverföringar från de fattigare till de rikare områdena. Det är en omvänd Robin Hood-politik. Vi vet hur stor den diskussionen är i Stockholmsområdet.

Socialministern säger: Det där är inte mitt ansvar. Det är landstingens ansvar. Hör han inte protesterna i Skåne och Stockholm? Så tjocka är faktiskt inte väggarna på Socialdepartementet. Har han stoppat bomull i öronen? Vill han inte se problemet och krisen både i sjukvården i Skåne och i Stockholm? Socialministern har ett övergripande ansvar för att sjukvården i hela Sverige fungerar. Det kan han inte smita undan. Det är det formella. Men han har också ett politiskt ansvar. Han är partiledare för ett parti som lovade stora satsningar på sjukvården, och så ser det ut så här. Så smit inte undan nu, Göran Hägglund! Du har ett ansvar, och det är dags för dig att ta det.

Anf. 70 LARS-IVAR ERICSON (c):

Fru talman! Morgan Johansson ifrågasätter i sin interpellation kvaliteten på den skånska sjukvården. Socialministern ger i sitt svar en bra redogörelse för statens roll i förhållande till sjukvården i landsting och regioner.

Mitt bidrag till debatten blir att hävda att skånsk sjukvård är bättre än vad som beskrivs i interpellationen. Jag gör detta utifrån egna och andras erfarenheter. Skånsk sjukvård har så gott anseende att människor till exempel från Blekinge och Småland gärna söker sig över gränsen för att få vård. Kvalitet, säkerhet och service är ledord i den skånska sjukvården. Jag menar att alla som arbetar med sjukvård i Skåne strävar mot samma mål – att tillförsäkra människorna en god vård i rätt tid och till rimliga kostnader.

Morgan Johansson hänvisar till ett jultext från chefen på akutdivisionen vid universitetssjukhuset i Malmö. Det som har väckt debatt är en formulering som rör tillfälligt sänkta ambitioner. Men om man läser hela brevet ser man att det enligt den styrande femklövern i Region Skåne finns ett klart budskap, nämligen: Vi har en stor utmaning framför oss och det finns inga genvägar. Det är vi själva som har kompetensen och förmågan att utveckla vår verksamhet. Vi besitter engagemanget och kunskapen. Jag är övertygad om att vi kan lyckas.

Så kan man enligt Region Skånes ledning tolka brevet. Det är ett brev som kommer från en chef som vill utveckla verksamheten i positiv riktning, som litar på sina medarbetare och som tror att det här ska gå vägen.

År 2008 kommer att bli ett mycket intensivt år för den skånska sjukvården. Det gäller att komma fram till en efterlängtd ekonomisk balans. Det handlar om att prioritera. Mötet mellan vårdgivare och patient är alltid det viktigaste. För att detta ska kunna ske på bästa sätt krävs effektivisering av vården. Man måste se över rutiner och administration. Operationssalar och vårdavdelningar måste utnyttjas till fullo.

I detta arbete har Region Skåne statens stöd på olika sätt. Jag tycker att det verkligen framgår av socialministerns svar.

Låt oss se möjligheterna och framtidsvägarna, som ska leda till en ännu bättre sjukvård i Skåne, i stället för att stanna vid svårigheterna.

Prot. 2007/08:72

4 mars

Svar på
interpellationer

Anf. 71 HANS WALLMARK (m):

Fru talman! När jag hörde Morgan Johanssons inledning och läste hans fråga tänkte jag att det finns all anledning för oss i kammaren att gratulera honom till att han har hittat en ny sida i skolatlasen. Socialdemokraterna och dess partiledare Mona Sahlin brukar mest koncentrera sig på Stockholm och Stockholms läns landsting när de ska diskutera hälso- och sjukvård. Tyvärr halkade Morgan Johansson mot slutet av sitt första inlägg ändå in på Stockholm, som han har gjort flera gånger.

Fru talman! Det är glädjande att vi diskuterar Skåne. Det finns all anledning att ha fokus på Skåne. Morgan Johansson tar själv upp detta med neddragningar och budgetförsämringar. Som tidigare aktiv i Region Skåne under den tid då Socialdemokraterna styrde kan jag avslöja att detta dessvärre inte är något nytt. Det är något som återkommer i Skåne, och det kan man naturligtvis ha funderingar om.

Morgan Johansson hänvisar till och bygger hela sin frågeställning till socialministern på det julbrev som tidigare återopats. Hon som skrev julbrevet har sedan, bland annat i Dagens samhälle, beklagat att i den tidningsdebatt som utbrutit har alla nyanseringar inte kommit fram. Hon säger att den typen av nyanseringar har det inte varit lätt att nå fram med. Det finns all anledning för Morgan Johansson och en del andra att begrunda det hon säger.

Tar man bort den centrala meningen, som tidigare påpekats, om vissa förändringar och försämringar skrev hon i julbrevet: ”Jo, vi har världens bästa sjukvård i Sverige. Vi har varit experter på att införa nytt för våra patienter. Men vi är inte speciellt tillgängliga och rutiner kan vara mer effektiva. Trots allt får vi inom Divisionen mer än 1000 miljoner kronor per år för att bedriva vår verksamhet. Under de närmaste 2 åren måste vi göra om vår verksamhet så att det ryms inom de ekonomiska ramarna. – – När vi sedan nått målen, kan vi återigen göra det bästa: utveckla och införa nytt, ge våra patienter den bästa sjukvården. Ni besitter den kreativitet, energi och engagemang som behövs för att lyckas.”

Det är intressant att man när man hänvisar till brevet väljer att fokusera så mycket på *en* mening och glömmer bort den helhet som meningen återfinns i där en ledare tror på sin personal och på det uppdrag hon har.

Fru talman! Morgan Johansson visade upp lite olika tidningar. Det finns all anledning att ta upp de tidningarna och också ta dem på allvar. Men jag kan visa upp en annan tidning, nämligen Nordvästra Skånes Tidningar Helsingborgs Dagblad. Fredrik Reinfeldt besökte Ängelholms sjukhus för en dryg vecka sedan och tidningen skrev: ”När Fredrik Reinfeldt ... gästade Ängelholms sjukhus möttes han av personal som uttryckte glädje och stolthet över sitt jobb. Men också frustration inför oklara besked om framtiden.” Vidare: ”Det blev historier om glädje över närheten till patienterna, om det lilla sjukhuset med god stämning och nöjda patienter. Men också frustration inför framtiden. – Vi har varit vanligt sjukhus, parsjukhus, vi har varit bolag i region Skånes regi, och nu är vi väl ett halvparsjukhus. Det är som att köra formel 1 på en landsväg. Man hänger inte med i svängarna. Många skulle nog uppskatta om vi kunde få lite stabilitet och klara besked, säger Peter Kanne, sjukgymnast.”

Det som är stabilitet i Socialdemokraternas region- och landstingspolitik har oftast varit att man ska behålla de offentliga lösningarna som de

är. Det är viktigt att man också vågar pröva nytt, att man försöker undvika centralism, att man hittar fler alternativ och att man likt den sjukhuschef som skrev julbrevet ser det goda i svensk sjukvård men samtidigt säger att man kan gå vidare när man har klarat målen.

Socialdemokraternas problem är att de oftast blundar för allt det andra, för alternativen, för de andra möjligheterna och för det som finns bortom det offentliga.

Anf. 72 HILLEVI LARSSON (s):

Fru talman! Detta är en mycket viktig fråga. Sjukvården är nog en av de delar av välfärden som ligger medborgarna varmast om hjärtat. Ytterst handlar det om liv eller död i de allra mest akuta lägena. Vi vill alla känna tryggheten att man får hjälp när man verkligen blir sjuk. Man betalar också skatt just för detta.

Det som håller på att hända är tyvärr mycket allvarligt. För en tid sedan hade jag kontakt med Fredrik som är ms-sjuk. Han kom med ett desperat rop på hjälp. Han hade fått veta att hans medicin var för dyr. Med de nedskärningar som har lagts på Region Skåne hade man inte råd med hans medicin, trots att det skulle leda till att hans arbetsförmåga skulle komma att nedsättas. Det fanns till och med risk för en för tidig död. Uppmärksamheten ledde till att han, och därmed också det hundratal ms-patienter som var berörda, trots allt fick medicinen. Då kom nästa smäll. Man hade inte längre råd att ha tillräckligt mycket personal på den avdelning som skulle ge honom och de andra ms-patienterna medicinen. Det blev en moment 22-situation. Medicinen kunde han få men inte behandlingen som är väldigt resurskrävande.

Detta visar hur omöjliga val man ställs inför i vården när man åläggs sådana här gigantiska sparbeting. Jag tycker att det finns ett nationellt ansvar. Man har rätt till vård oavsett var i landet man råkar bo. Tyvärr är vi på väg in i en situation i Skåne där denna rättighet urholkas. Det gäller inte minst det senaste larmet från MAS om att man inte kan hålla den högsta vårdkvaliteten för att pengarna inte räcker till. Det riskerar att drabba många äldre människor som redan i dag är i en utsatt situation inom vården.

Före valet var Malmö tapetserat med valaffischer där det stod att folk ville ha vård och inte en kölapp. Det var Moderaterna som stod bakom det, och det kan man hålla med om. Det är en av de absolut viktigaste utmaningarna i vården, nämligen att minska och helst utradera köerna. Sedan dess har utvecklingen gått åt motsatt håll. Det är också allvarligt att regionledningen viftar bort problemen. Det uttrycktes till och med att anledningen till de personalnedskärningar som väntar inom vården – det rör sig om tusentals personer de närmaste åren – är arbetsbrist. Det finns helt enkelt inte arbetsuppgifter i vården till alla anställda.

Frågar man patienterna ger de en helt annan bild. Det är otroligt långa köer när det gäller planerade operationer och andra ingrepp men även på akutintaget. Det gäller både vårdcentralerna, där köerna ringlar sig och det nästan är omöjligt att få komma till, och akuten.

En situation som är ny är att man inte längre kan ta in alla akuta fall på Malmö allmänna sjukhus utan en del hänvisas till andra sjukhus i andra delar av Skåne. Eftersom det kan handla om tid är det mycket allvarligt. Det gäller även ambulansutryckningar där det kan dröja innan

man får hjälp. Där handlar det verkligen om liv eller död när det rör sig om till exempel hjärtinfarkter.

Det är viktigt att ministern tar till sig detta. Det är inte längre likvärdig vård oavsett var i landet man bor, och det är ett nationellt ansvar.

Anf. 73 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Fru talman! Vi kan enas om att detta är ett betydelsefullt område för den som blir sjuk och för vederbörandes omgivning men också för oss alla. Vi behöver känna tryggheten att det finns en vård som fungerar och att den finns till hands när något inträffar, för det händer alla förr eller senare.

Det är också viktigt att se att svensk hälso- och sjukvård generellt sett håller en mycket hög kvalitet. Vi har mycket att vara stolta över på detta område. Men det finns en del bekymmer som vi naturligtvis inte ska sticka under stol med utan som vi ska koncentrera oss på att försöka åtgärda efter bästa förmåga.

Ett av de problemen handlar om tillgängligheten, alltså att människor får vänta alltför länge på att få den vård och omsorg de behöver.

De allra flesta människor, det visar undersökning efter undersökning, är väldigt nöjda med kvaliteten när de väl kommer till, men för många människor är väntan alltför lång. Arbetet med det pågår. Vi kan också glädja oss över en del goda siffror, till exempel när det gäller utvecklingen av väntetiden för behandling i Skåne. Socialstyrelsen presenterade nyligen en undersökning som visade utvecklingen när det gäller vårdgarantin och när det till exempel gäller hur många i procent som tvingas vänta på behandling längre än 90 dagar. Jag ska understryka att vad vårdgarantin innebär är att ingen ska behöva vänta längre än 90 dagar på behandling. Resultatet i Skåne under år 2006 var att 41 procent fick vänta längre än 90 dagar. År 2007 är det 33 procent. Det är alltså fortfarande för många, men det går i rätt riktning. Fler människor kommer i behandling inom den tid som vårdgarantin föreskriver.

Jag ställs nu inför frågor av karaktären socialministern tycks inte ha förstått, socialministern tar inte sitt ansvar och så vidare. Men vi måste vara klara över den ansvarsuppdelning som vi har i Sverige. Det är ju så att om Morgan Johansson vill diskutera landstingspolitik som rör Skåne bör han kandidera till Region Skåne. Det är där debatten ska föras. Det är där han kan ställa de ansvariga till svars. Är det så att Socialdemokraterna nu har svängt utan att vi andra har kunnat se något när det gäller ansvarsuppdelningen, det som är grundlagsreglerat, det kommunala självstyret, och att man vill ha en annan ordning, så säg det då så att vi vet vilka kort vi spelar med. Än så länge är det dock så i Sverige att vi har en uppdelning som gör att landstingspolitikerna, i Skånes fall regionpolitikerna, är ansvariga för att förvalta det förtroende som de har fått av medborgarna. Staten har ett ansvar – ja. Staten skjuter till pengar till landstingen. Staten svarar för lagstiftning. Vi svarar för tillsyn. Vi svarar för att försöka hitta på nya modeller för ersättningssystem, för öppna jämförelser tillsammans med Sveriges Kommuner och Landsting, för att kartlägga resultaten av medicinska indikationer och för andra former av uppföljning. Men det gäller att vi klarar ut vem som ansvarar för vad. Då tillhör landstingspolitiken i Skåne inte socialministerns eller riksdagens bord.

Likafullt är det självklart så att jag är beredd att diskutera de principiella frågorna omkring det här. Vi ska komma ihåg att i många landsting skedde det ett skifte för att människor inte var nöjda med det fögderi som Socialdemokraterna bestått dem med. När det gäller väntetider är det generellt så att socialdemokratiskt styrda landsting ligger sämre till än alliansstyrda landsting.

Prot. 2007/08:72

4 mars

Svar på
interpellationer

Anf. 74 MORGAN JOHANSSON (s):

Fru talman! Det är riktigt, socialministern, att jag utkräver ett ansvar. Det är ett formellt ansvar som socialministern inte kan undandra sig. När han får signaler om att ambitionsnivåerna kommer att sänkas på ett sådant sätt som nu är på gång i Region Skåne bör han faktiskt ta det till sig, tycker jag, och också vara beredd att agera. Det är det formella, för han har ett övergripande ansvar för att sjukvården fungerar i Sverige. Men sedan har han också ett politiskt ansvar. Han är partiledare för Kristdemokraterna. Det är hans partikamrater som sitter och håller i yxan. Han gick före valet ut med buller och bång och sade: Rösta på oss så kommer vi att satsa på sjukvården i hela landet. Då kommer vi att beta av de här köerna. Vad har hänt i Region Skåne? Jo, köerna har ökat. Det är en ökning med 40 procent på bara ett år när det gäller kösituationen. Och vad händer nu, när ni drar ned resurser? Ett par hundra miljoner kronor drogs in förra året. Ytterligare pengar kommer att dras in. Underskottet totalt sett i skånsk sjukvård har dagsnoteringen 860 miljoner kronor som ska in. Det är på väg upp mot 1 miljard kronor som i så fall ska dras in. Vi har bara sett början på neddragningarna än så länge. Så socialministern har både ett formellt ansvar och ett politiskt ansvar som är mycket tungt.

Säg som det är, Göran Hägglund! Ni har prioriterat annat. Hemma i Lund finns det ett bostadsområde som heter Professorsstaden. Det är där de stora villorna ligger, mitt inne i staden. De fick förra året en skattesänkning, det gäller fastighetsskatten, på 20 000 kronor per hushåll och år. I samma område ligger universitetssjukhuset. De fick i stället en smäll på ett par hundra miljoner som drogs in. Säg som det är. Ni har prioriterat den skattesänkningen, fastighetsskatten, i stället för att satsa på sjukvård. Så enkelt är det ju. Ni har prioriterat annat.

Det är det som är socialministerns problem. Han kanske tänker sig ett slags politisk strategi som går ut på att: Nu ska vi skära ned i tre år. Sedan ska vi satsa det fjärde året, och så tror vi att vi ska vinna valet på det. Det där är väldigt riskfyllt. En sak som kan inträffa är naturligtvis att folk inte går på det, att folk kommer ihåg de stora nedskärningar i sjukvården som ni nu driver igenom och att det förtroendetapp som ni redan har råkat ut för inte på något sätt kommer att kunna lappas ihop det sista året. Dessutom är det riskfyllt på ett annat sätt. 2009 och 2010 kan pengarna i statskassan mycket väl vara slut. Då har ni ju blivit grundlurade av Moderaterna. Då har i praktiken alla pengar under den här mandatperioden gått till skattesänkningar till dem som har det bäst ställt och det blev nästan ingenting till välfärden. Vad ska Göran Hägglund göra då i valet? Då är det väl bara att sopa upp resterna av hans krossade parti.

När jag lyssnar till Lars-Ivar Ericson och Hans Wallmark vill de inte ens erkänna problemet. Det ser ut som i den här tidningsrubriken: Vårdskrisen värre än någonsin, två krismöten om dagen vid akutsjukvården i

Lund. Det är likadant med situationen i Malmö, som Hillevi berättade om. Ni vill inte ens erkänna att problemet finns. Vi har inga problem, säger ni – efter allt detta! Nya rekord sätts i att sticka huvudet i sanden. Och så pratar Hans Wallmark om att jo, det är nog ganska bra ändå i Ängelholm. Och så glömmar han att visa upp tidningen. Visa upp tidningen som du läste högt ur! Då kan du se att rubriken där lyder: ”Neddragningar på nattakuten”. Så står det i rubriken. Detta sker bland annat till följd av de besparingar som ni nu genomför.

Sedan, Hans Wallmark – att prata om stabilitet i den skånska sjukvården när hundratals miljoner kronor nu dras in! Det är de största neddragningarna någonsin i skånsk sjukvård. Kanske ska uppemot 1 miljard ytterligare dras ned. Det är faktiskt ett hån.

Anf. 75 LARS-IVAR ERICSON (c):

Fru talman! Jag vill bestämt hävda att den skånska sjukvården sköts bäst av Region Skånes förtroendevalda och de anställda inom vården. Det finns absolut inga skäl för att staten ska gå in och detaljstyra. Sedan tycker jag också att det är viktigt att blicka framåt. Skånsk sjukvård handlar inte bara om situationen just nu. Våra barn och barnbarn ska ha tillgång till en bra sjukvård. Vi kan inte göra av med för stora summor nu. År 2000 fick skånsk sjukvård 13 miljarder kronor i regionbidrag. År 2007 är vi uppe i 22 miljarder. Fortsätter vi i den takten är vi år 2014 uppe i 45 miljarder. Det är helt orimliga siffror.

Det är inte bara pengar som behövs utan i flera situationer också ett effektivare arbetssätt. Det är det som det handlar om nu i Skåne. Vi har tack och lov ett regionstyre som nu vill skapa en långsiktigt hållbar ekonomi. Man kan väl också passa på att nämna att det finns en pensions-skuld på 18 miljarder. Den är till stor del ett arv från de perioder då interpellantens partikolleger har varit med och styrt i Region Skåne.

Anf. 76 HANS WALLMARK (m):

Fru talman! När jag berömde Morgan Johansson för att han och Socialdemokraterna för en gångs skull hade lyckats vända blad i skolatlaser och lämna Stockholms läns landsting och hitta till andra delar av Sverige måste jag ändå beklaga att han inte vänt sida i grundkursen i retorik för socialdemokrater. Där är argumenten precis som de har låtit hela tiden.

Göran Hägglund har rätt i att i själva interpellationsdebatten är mycket av ansvaret regionalt. Man får ändå ta den av en i Skåne varande kastade handsken.

Jag tycker att det är intressant att Morgan Johansson hänvisar till underskottet. Underskottet har ju inte uppstått i år. Om det är något som vi som har varit i Skåne vet så är det att man har genomlidit år efter år av budgetavvikelse och dålig ekonomi.

När nu Morgan Johansson står här i talarstolen hade det varit intressant att få höra en positiv agenda, om det är möjligt. Vad är alternativet? Jag håller helt med Morgan Johansson om att inte allt är bra i Skåne. Det finns all anledning att lyfta fram fler exempel på att det finns en oro hos medborgarna för sjuk- och hälsovården. Skillnaden mellan Morgan Johansson och mig är att jag har känt av detta i flera år. Det verkar vara en nypåkommen insikt som har drabbat Morgan Johansson sedan han och hans parti hamnade i opposition här i riksdagen och i Region Skåne.

Jag tror att det är viktigt att se den möjlighet som finns i olika former av alternativ. Ängelholm och Helsingborg är två goda exempel. Ängelholm hade, under den förra borgerliga perioden, möjlighet att vara ett sjukvårdsbolag inom Region Skåne med väldigt goda resultat. Problemet var att Socialdemokraterna, när de kom till makten, valde att av uteslutande ideologiska skäl lägga ned det.

Det var precis den typen av känslor som Fredrik Reinfeldt mötte när han var i Ängelholm och Skåne. Det är precis den typen av känslor som jag möter när jag som riksdagsledamot företräder Skåne i Sveriges riksdag.

Anf. 77 HILLEVI LARSSON (s):

Fru talman! Jag tror att det viktigaste i den situation som har uppstått är att fråga sig: Vad ska vi göra? Lösningen tror jag inte är att säga upp personal. Redan nu är det katastrof. Köerna växer, och man kan inte garantera säkerheten för patienterna. Personal har inte sagts upp ännu, men redan nu är det en mycket svår situation. När man de närmaste åren kommer att säga upp flera hundra personer på Mas och tusentals personer i Skåne kommer vårdkvaliteten naturligtvis att sjunka ytterligare.

De som jobbar inom vården gör över lag ett fantastiskt arbete. Arbetsmiljöverket har varit och inspekterat vården och kommit fram till att det stora problemet inte är att de inte sköter sitt jobb utan att de är så belastade att de riskerar att bränna ut sig och därav bli sjukskrivna. Därmed riskeras också vårdkvaliteten för patienterna.

Att i det läget säga upp personal när det i stället behövs nyanställningar är ett felaktigt vägval. Det är svårt att förstå talet om arbetsbrist när köerna är så långa och när läkarna är så stressade att de tvingas välja mellan olika patienter och välja bort mediciner och behandlingar av kostnadsskäl. Att tvingas göra de valen ska man inte behöva utsättas för som personal inom vården. Det blir de som får hålla i yxan som politikererna har gett dem.

Den enda lösningen i nuläget är att satsa resurser på vården och nyanställa i stället för att säga upp personal.

Eftersom man ger pengar för att kunna upprätthålla vårdgaranti och tillgänglighet tycker jag att man kan kräva någonting tillbaka. Det har man hittills inte fått från Region Skåne. Det tycker jag att regeringen kan kräva.

Anf. 78 FINN BENGTSSON (m):

Fru talman! Det här blev ju en riktigt intressant debatt. Låt mig först konstatera att Morgan Johansson indignerat talar om en kris som plötsligt har uppstått i hälso- och sjukvården i Skåne. Hillevi Larsson späder på med att tala om att det nu verkligen håller på att hända något allvarligt. Morgan Johansson är oroad för att läkaretiken sätts ur spel.

Låt mig beskriva en annan historik, Morgan Johansson och Hillevi Larsson, och förlåta er er ungdoms tolkning av hur historien ser ut.

År 1982 avlade jag läkarexamen. Jag har jobbat i Skåne fram till 1992 under socialdemokratiskt nationellt styre och sett vården få växande vårdköer. Jag har plågats i den läkaretik jag har stött på av att möta den socialdemokratiska politiken i praktiken. Det är en verklighet.

Under ett kort mellanspel av en borgerlig regering lyckades man införa etableringsfrihet för personalen för att korta värdköerna genom att man fick ett alternativ till den ineffektiva landstingsvård som bedrevs snart sagt överallt i landet. Under ytterligare tolv år med socialdemokratiskt styre har det ackumulerats ett problem som Morgan Johansson inte skäms för att lasta över på socialministern efter drygt ett års makt i ett departement som har åstadkommit en rad förslag till reformer som ska underlätta ökad tillgänglighet, vilket gör att den lätta till medelsvåra vården faktiskt kan omhändertas på en lägre och mycket effektivare nivå så att den avancerade sjukhusvården som man nu är så bekymrad för ska få möjlighet att utöva den kompetens och kvalitet den kan och inte belastas med onödig ineffektiv vård som kan skötas på andra nivåer.

Att visa upp tidningar där det står att värdkrisen är värre än någonsin och beskylla socialministern och alliansregeringen och oss i majoriteten i riksdagen för detta är som att beskylla Gorbatsjov för att Berlinmuren inte föll fort nog. Det var naturligtvis ett ackumulerat maktmisbruk under Gorbatsjovs presidenttid i den gamla kommuniststaten Sovjetunionen som fick ett ackumulerat missnöje att brisera så att muren föll. Detta var ett missnöje som hade uppammats under den tid då man hade vanskött politiken. Det är precis det fenomen som vi i dag står inför, Morgan Johansson och Hillevi Larsson. Stå inte här och raljera med läkaretik och problem som jag vet att hela läkarkåren har brottats med under alltför lång tid av socialdemokratiskt styre där ineffektiviteten och värdköerna har vuxit sig starka i landet.

År 2007 konstaterar man internationellt att vi i Sverige har den allra sämsta tillgängligheten till vården. Är det något som har uppstått efter knappt ett år av alliansregeringsstyre? Nej, det är det inte. Det är en successiv nedgång i Europakvalificeringen av vår tillgänglighet till vården. Vi har nu den mycket smärtsamma sistapositionen. Vi har blivit bäst på att vara sämst. Jag vill absolut inskräpa, Morgan Johansson och Hillevi Larsson, att det är en konsekvens av en långsiktig process som har byggt på ett felaktigt – jag vill påstå socialistiskt – inslag i vården, där man inte betror vårdpersonalens kompetens att utöva vården efter eget huvud.

Det är patetiskt att höra hur man plötsligt under galgen säger sig värna vårdpersonalens möjligheter att arbeta.

Med de reformer som nu läggs fram med stor kraft från alliansregeringen – från socialministerns departement – har vi möjlighet att se en ljusning i framtiden. Låt oss pröva dessa nya alternativ och låt oss samtidigt inte glömma orsaken till den kris som nu visas upp i tidning efter tidning. Den kommer från ett maktinnehav av socialdemokrater som inte har kunnat leverera en sjukvård lik den i resten av Europa.

Anf. 79 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Fru talman! Morgan Johansson tycker att jag ska läsa tidningar och utifrån lokaltidningarnas rubriker utöva tillsyn av svensk hälso- och sjukvård. Det tror jag vore ett oerhört tufft sätt att bedriva politik.

Vi har myndigheter som utövar tillsyn. Vi har myndigheter som har ansvar för att slå larm om något håller på att gå fel. Vi måste förlita oss på att det fungerar.

Vi ska alltid följa utvecklingen så att det fungerar väl. Vi ska gripa in när det krävs. Jag har redogjort för vad som är den nationella nivåns an-

svar och klargjort vad som är den regionala nivåns ansvar när det gäller sjukvården.

Morgan Johansson för ett resonemang om att regeringen kanske skulle ha strategin att skära ned under tre år och satsa nya pengar under ett fjärde år. Ibland säger man att genom sig själv känner man andra. Jag kan försäkra dem som lyssnar på den här debatten att regeringen inte har någon annan ambition än att varje dag göra sitt yttersta för att förbättra svensk hälso- och sjukvård.

De insatser som har gjorts på andra politikområden när det gäller att få människor tillbaka i arbete betyder oerhört mycket, i vissa avseenden väldigt mycket mer än vad vi som nationella politiker eller landstingspolitiker i övrigt kan göra för att förändra hälso- och sjukvården.

När nya människor kommer in i arbete ökar nämligen skatteintäkterna, och med nya skatteintäkter får vi möjligheter att möta de behov som finns.

Där är sanningen att den regering som Morgan Johansson ingick i inte tillhörde de mest framgångsrika när det gällde att erbjuda sysselsättning för människor. Tvärtom fördes allt fler människor löpande ut ur arbetskraften för att i stället bli beroende av andra människors försörjning, och det är inte lyckosamt. Det har vi lyckats vända nu, och det gör att vi kan se framför oss att resurserna kommer att öka till Region Skåne men också till hälso- och sjukvården runt om i vårt land. Fler i jobb ger större resurser till välfärdens område.

Som det har påpekats här av flera debattörer går det inte att bryta ut en viss tid och sedan efter en kort tid ställa de personer till ansvar som för tillfället har makten.

Under de fyra föregående åren, alltså under den föregående mandatperioden, hade Region Skåne underskott varje enskilt år. Hade det nu varit Socialdemokraterna som hade tillträtt hade man sagt att det inte går med en sådan utveckling utan att detta måste vändas. Man måste ta krafttag för att se till att man får en ekonomi i balans. Är det någon annan som försöker ändra situationen, då låter det på ett annat sätt från Socialdemokraternas håll.

Region Skåne måste självfallet se till att man har en ekonomi i balans. Det handlar förstås om att få skatteintäkter som gör att man kan betala vården som man ska. Men det handlar också om att organisera vården på ett sådant sätt att människor kan känna förtroende för den.

Morgan Johansson tar i sin interpellation upp frågan om kritiken mot akuten, Umas, för att man inte uppfyller kraven i hälso- och sjukvårdslagen. Och Arbetsmiljöverket har varnat för att personalen slits ut. Var det ett arbetsmiljöproblem som uppstod över en natt när man fick en ny ledning i Region Skåne? Sannolikt var den tidigare politiska majoriteten ansvarig för det. Nu byggs akuten om, och nu ordnas det så att man får en arbetsmiljö som fungerar. Det tror jag att personalen är väldigt belåten med, och framför allt alla de patienter som är beroende av en väl fungerande hälso- och sjukvård i Skåne.

Anf. 80 MORGAN JOHANSSON (s):

Fru talman! Jag ska först säga några ord till Hans Wallmark, Lars-Ivar Ericson och Finn Bengtsson. Jag noterar att Hans Wallmark inte tog med sig tidningen upp i talarstolen. Han stoppade snabbt undan den, och

Prot. 2007/08:72
4 mars

Svar på
interpellationer

han ville inte visa rubriken. Det är naturligtvis en konst att läsa selektivt och att bara läsa en del men inte själva huvudbudskapet.

Det blir lite knepigt. Ni måste samla ihop era anföranden lite grann. Här står Lars-Ivar Ericson och Hans Wallmark och gör sig till tolk för en syn om att det inte är några problem i skånsk sjukvård. Det är frid och fröjd så att säga. Det är jättebra. Sedan står Finn Bengtsson och säger att det är kris och katastrof och att vi är bäst på att vara sämst. Vilken bild är det egentligen som ni ska ha i alliansen?

När det gäller Göran Hägglund och hans svar på denna interpellation utkräver jag ett politiskt ansvar och ett formellt ansvar. Ni står före valet och säger en sak, och därefter gör ni precis tvärtom. Det är det som människor ser just nu. Det är därför som ni har ett så stort problem med ert förtroende.

Underskottet i Region Skåne, som det talas om, är ett underskott i sjukvården, men totalt sett har man gått med överskott i Region Skåne därför att man har växande skatteintäkter och en del minskade kostnader i en del andra fall.

Men det som nu görs – de sparbeting som nu läggs ut – gör man för att bygga upp ett överskott i Region Skåne.

Vi säger: Varför satsar man inte dessa pengar på sjukvården i stället för att dra ned på det sätt som man nu gör?

Vad skulle socialministern behöva göra? Jag tycker att han först skulle tala med sina partikamrater i Skåne. Man kan inte hålla på så här. Ni måste förstå att ert förtroende kommer att vara fullständigt uttömt i sjukvårdsfrågor om detta får fortsätta. Sedan måste socialministern fundera över att kanske ta fram statliga pengar totalt sett till landstingssektorn. Det gjorde vi i regeringsställning ett antal gånger. Vi gjorde särskilda satsningar, inte bara på ett par hundra miljoner, som är en promille i den stora sjukvårdsbudgeten, utan på miljardbelopp.

Anf. 81 FINN BENGTSSON (m):

Fru talman! Man kan inte göra som Morgan Johansson gör. Man kan inte utkräva ansvar innan någonting har hänt. Däremot kan man utkräva ansvar för lång tid som har förflutit. Detta är det systemfel som Morgan Johansson nu lyfter fram i politiken. Vi har rätt att faktiskt granska den ackumulerade problematiken som nu briserar på grund av de misstag som har begåtts under väldigt lång tid.

Jag hänvisade i mitt förra anförande till att jag under tio års tid efter det att jag fick min läkarlegitimation var smärtsamt medveten om att min läkareetik inte kunde upplevas som tillfredsställande på grund av den socialdemokratiskt förda nationella politiken.

Sedan flyttade jag från Skåne till Östergötland. Låt oss då betänka att de socialdemokratiska oppositionsråden nu väldigt tydligt har sagt att det enda som de gjorde fel och som gjorde att de förlorade makten över sjukvården i landstinget i Östergötland var att de inte sparade ännu mer. Då ska vi komma ihåg att Östergötland ledde ligan i att ransonera sjukvården för östgötarna, någonting som jag även i landstingssammanhang verkligen har sagt var att avvika från hälso- och sjukvårdslagens intentioner om en lika och rättvis vård för alla medborgare.

Runt om i landet har vi en rad av Morgan Johanssons och Hillevi Larssons partikamrater som gör just det som Morgan Johansson nu står och ondgör sig över i den här interpellationsdebatten. Ni lägger ett ansvar på socialministern som faktiskt, vilket jag också sade i mitt förra inlägg, har iscensatt en rad utredningar likväl som reformförslag som har syftet att lösa det problem som socialdemokratin under inte bara tolv år utan under i praktiken hela min verksamma tid som läkare har försatt Sverige i. Detta har lett till att vi har den sämsta tillgängligheten till vården över huvud taget i Europa.

Men för att också visa att vi hänger ihop i borgerligheten kan jag säga att vi har en högkvalitativ vård. Det är precis det som Hans Wallmark och Lars-Ivar Ericson har lyft fram. Det handlar i detta läge om att faktiskt se det goda men samtidigt hitta lösningar för det onda, och det onda är den dåliga tillgängligheten.

Tack till ett socialdemokratiskt regeringsinnehav.

Anf. 82 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Fru talman! Morgan Johansson hänger sig kvar i resonemanget om ett politiskt ansvar och ett formellt ansvar. Det är självklart så att när denna mandatperiod är över ska väljarna summera vad som har sagts och vad som har gjorts av den regering som man har valt. Man ska också granska vad oppositionen har sagt och gjort och vad oppositionen presenterar för politik för perioden 2010 och framåt.

När det gäller det politiska ansvaret överläter jag med varm hand till väljarna att göra det avslutet när vi närmar oss valet 2010. Då tror jag att man kommer att se resultat.

Vi har nu en regering som inte är bakbunden av de ideologiska lösningar som har gjort det svårt för Socialdemokraterna att komma till rätta med sjukvårdens problem på många håll i landet. Jag tror att vi har goda möjligheter att åstadkomma rejäla förbättringar när det gäller tillgängligheten och åstadkomma ett lyft när det gäller kvaliteten också.

När det gäller det formella ansvaret har jag självklart ansvar för vissa saker som jag har gått igenom tidigare, och det ansvaret tar jag fullt ut. Men i det ansvaret ingår inte att utifrån tidningsartiklar gripa in och överpröva de beslut som fattas av förtroendevalda personer som skyddas av det kommunala självstyret. Jag kan säga att det ibland när jag läser artiklar kliar i fingrarna i fråga om vad jag skulle vilja göra. Men likafullt har vi den arbetsfördelning som vi har.

Fru talman! Till sist: Har någon som har lyssnat på detta blivit särskilt mycket klokare när det gäller framtidsytande förslag för den svenska hälso- och sjukvården? Jag tror inte det. Men jag hoppas att vi får återkomma till en diskussion under lite lugnare former där vi diskuterar vad den nationella sjukvårdspolitiken bör eftersträva och vad som bör vara målen. Det är det som är det intressanta och som jag tror att väljarna kommer att ha som grund när de kommer att utdöma ansvar för den här mandatperioden. Och det som vi genomför hade ni inte varit mäktiga att klara.

Överläggningen var härmed avslutad.

9 § Svar på interpellation 2007/08:377 om barnfrid

Anf. 83 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Fru talman! Monica Green har frågat mig vilka initiativ jag kommer att presentera för att förändra inställningen till kroppsliga bestraffningar av barn.

Kroppsliga bestraffningar av barn förekommer tyvärr fortfarande i Sverige nästan 30 år efter agaförbudet som infördes 1979. Situationen har uppmärksammats, och Allmänna Barnhuset har på regeringens uppdrag genomfört en kartläggning av förekomsten av kroppslig bestraffning.

Kartläggningen understryker att det svenska agaförbudet har visat sig vara effektivt. Både den kroppsliga bestraffningen av barn och de negativa attityderna till kroppslig bestraffning har minskat reellt under de senaste tre decennierna.

Allmänna Barnhusets kartläggning visar dock också att förekomsten av kroppslig bestraffning inte längre fortsätter att minska. Det är oroande om detta är ett tecken på att den negativa synen på våld mot barn är på väg att förändras. Kartläggningen visar på en tydlig koppling mellan fysisk bestraffning av barn samt föräldrars trötthet, stress och alkoholbruk. Det är därför viktigt att sätta in problemen i ett bredare samhällsperspektiv.

Vi ser att barn i förskoleåldern är mest utsatta för kroppslig bestraffning. Barn med funktionshinder och barn med kroniska sjukdomar löper större risk än andra barn att bli utsatta för olika former av kroppslig bestraffning. Vi ser också en tydlig ökning av antalet fall av barnmiss-handel som polisanmälts under det senaste året.

Kartläggningen har gjort att även Barnombudsmannen på nytt har lyft upp frågan om förekomsten av kroppslig bestraffning och uppmanat regeringen till konkreta åtgärder. Barnombudsmannens agerande har också inspirerat till en ökad uppmärksamhet på frågan även här i kammaren. Jag har nyligen svarat på en skriftlig fråga med i princip samma innehåll som denna interpellation.

Jag uppskattar denna uppmärksamhet. Som ansvarigt statsråd för barnpolitiken är jag bekymrad över förekomsten av kroppslig bestraffning av barn. Jag är oroad över tendenser till en förändrad mer tillåtande attityd till aga. En sådan utveckling är inte acceptabel. Min och regeringens utgångspunkt är att barn har rätt till skydd mot alla former av fysiskt eller psykiskt våld. Staten ska garantera denna rättighet för varje flicka och pojke.

Jag håller med Monica Green om att våra barn ska känna till sina rättigheter, inklusive rätten att slippa att utsättas för våld och kränkande behandling. Jag är också mycket väl medveten om behovet av att alla yrkesgrupper som arbetar med barn har relevant utbildning och kompetens att uppmärksamma och stödja de barn och familjer som behöver stöd.

Monica Green har varit med i regeringens delegation till FN:s jubileumsmöte om en värld anpassad till barn, vilket ägde rum i december 2007 i New York. Hon har säkert hört mitt anförande inför generalförsamlingen. Då uppmärksammade jag FN:s studie om våld mot barn och välkomnade på Sveriges vägnar det beslut som nyligen hade tagits om att

utse en särskild representant för FN:s generalsekreterare i arbetet med att motverka våld mot barn. Jag uppmanade också vid samma tillfälle det internationella samfundet att arbeta för nolltolerans mot våld mot barn.

Vi ska föregå med gott exempel, tycker jag. Regeringen avser att inom kort presentera en skrivelse om barnpolitiken som innehåller bland annat vissa åtgärder för att motverka våld mot barn. Jag vill dock inte föregripa redovisningen av de planerade åtgärderna.

Riksdagens intresse för frågan gör mig glad. Det är viktigt att vi har samma syn på barnets rätt till respekt och till fysisk och psykisk integritet. På det sättet skapas de bästa förutsättningarna för samordning av våra ansträngningar i ett ständigt arbete för att motverka förekomsten av kroppslig bestraffning eller annan form av våld mot våra barn.

Anf. 84 MONICA GREEN (s):

Fru talman! Tack så mycket för svaret, socialministern! Jag blir dock inte övertygad. Socialministern säger att han är bekymrad. Visserligen är han glad över att vi har samma uppfattning, men jag upplever ett slags trötthet, ett slags passivitet, från ministern – det går att prata sig ur detta. Jag tyckte mig höra ministern antyda att han tidigare har svarat på några interpellationer så det här löser sig säkert. Men att man svarar på interpellationer betyder inte att detta löser sig.

Det finns också ministrar som brukar skryta och säga: Nu har jag svarat på hundra interpellationer om den här frågan så nu bjuder jag på tårta. Men det betyder inte att frågan är bra. Ju fler interpellationer som finns om samma sak, desto mer är det ett oroande tecken på att det är något som är allvarligt i samhället. Det är mycket allvarligt att barnmisshandeln ökar.

Bland annat har Allmänna Barnhuset, Barnombudsmannen och även Rädda Barnen gjort undersökningar som visar att antalet anmälningar om barnmisshandel har ökat med 15 procent från år 2006 till år 2007.

Jag vet att det i en så här allvarlig fråga definitivt inte går att dra paralleller till att vi har bytt regering. Det här är sådant som vi tillsammans måste jobba med. Men jag vet att regeringen brukar skryta om sådant som är bra. När jobben kommer säger man: Det är vår förtjänst. Men när det gäller dåliga saker – det kan gälla sjukvården – säger man: Nej, det hinner vi inte rätta till på kort tid.

Den borgerliga regeringen brukar ta åt sig äran av det som är bra. Då heter det att sossarna inte gjorde någonting under förra mandatperioden. Det som är dåligt är bara sossarnas fel. Så brukar det vara i retoriken. Jag hörde det alldeles nyss. Jag beklagar att man inte ser mer seriöst på de olika frågorna.

Här kommer larmrapport efter larmrapport. Det gäller inte bara barnagan – som om det skulle vara ”bara” – som ökat. Det gäller också barn som utsätts för sexuella övergrepp, liksom människosmuggling och barn som på många olika sätt far illa. Barn som får bevittna våld räknas inte som brottsoffer. Där har regeringen hittills inte gjort någonting.

En varningsflagg borde lysa på alla ställen för Göran Hägglund i barnfridsfrågan. Man måste omedelbart vidta åtgärder. Det gäller då informationsinsatser och att se till att alla föräldrar får veta vart de ska vända sig när de känner en oro över att inte klara av föräldraskapet. På ett tidigt stadium gäller det att upptäcka detta. Vidare ska alla barn ha möj-

Prot. 2007/08:72

4 mars

Svar på
interpellationer

lighet att till exempel gå till förskolan så att man i god tid upptäcker hur det förhåller sig. Det går inte att dra in fina lekparkar. Det ska ju ske till exempel här i Stockholm.

I dag har socialdemokrater besökt Rågsved. Jag har besökt Bandhagens fina parklek. Vi har också varit på många andra ställen i samband med vår välfärdskampanj. Jag har, som sagt, besökt bland annat Bandhagens fina parklek. Där träffade jag anställda, föräldrar och barn. Verksamheten är jättefin.

Jag och många andra av oss saknar en barnpolitik från regeringen. Att man väljer att skjuta på barnskrivelsen i ett och ett halvt år och att man så länge står handfallen därför att man inte vet vad man ska göra är oerhört tragiskt, tycker jag. Göran Hägglund säger att han har talat i FN. Ja, snacka går ju. Men nu handlar det om att gå från ord till handling, herr minister!

Anf. 85 ROSITA RUNEGRUND (kd):

Fru talman! Jag vill tacka för Monica Greens interpellation. Den är oerhört viktig. Men jag blir oerhört bekymrad över Monica Greens tonfall. Barnfrågorna är mycket riktigt inte en politisk fråga som kan handhas på ett respektlöst sätt.

Jag tror att det tvärtom är viktigt att vi debatterar barnfrågor här i kammaren. Alla vi riksdagsledamöter får varje år rapporter från våra barnrättsorganisationer. Jag tänker till exempel på den senaste rapporten från Bris, Barnens rätt i samhället, som anser sig vara ett språkrör ut till politiker och beslutsfattare som bestämmer i olika frågor och även till personal.

Den enskilt största frågan som Bris får rapporter om från barn är den om familjekonflikter. Monica Green kan nog hålla med om att Kristdemokraterna är det parti som vågar diskutera familjen och då den öppna familjen.

När vi pratar om mer tid för barnen handlar det också om att våga lyssna på barnen. Det Monica Green säger i sitt inlägg här tycker jag inte alls stämmer med den politik som regeringen i dag för.

Regeringens ambition är att följa upp barnkonventionen. Det är också regeringens politik att uppmuntra familjecentraler och utbildning för familjer. Men en fråga som jag tror att Socialdemokraterna och Kristdemokraterna är väldigt eniga om är alkoholpolitiken. Det är få som vågar lyfta in alkoholen och vad den gör när det gäller misshandel av barn. Vi pratar om barnfrid och om kvinnofrid. Vi ska komma ihåg att alkoholmissbruk är en stor fråga.

Jag tror att det är viktigt att vi vågar erkänna problematiken, att vi ska kunna diskutera värdegrundsfrågor och även så känsliga frågor som stöd till familjer och inte död åt familjer, som var aktuellt för några år sedan här i kammaren.

Anf. 86 FINN BENGTSSON (m):

Fru talman! Låt mig först få tacka socialministern för svaret men även interpellanten för denna viktiga interpellation. Jag tycker precis som föregående talare att här har flera regeringar verkligen ett helt annat perspektiv när det gäller att fundera över hur vi gemensamt bäst närmar oss den här frågan.

Det som jag blev lite störd av var samma sak som föregående talare, nämligen att Monica Green direkt säger att regeringen här är trött, står handfallen och inte tar detta på allvar. När man får svaret uppläst hör man hur socialministern som barnansvarig engagerar sig. Det är väl inte så helt oväsentligt att föra fram kritiken i rätt forum, nämligen i FN, och få ge röst åt Sveriges syn på saken. I stycket därefter säger socialministern: "Regeringen avser inom kort att presentera en skrivelse om barnpolitiken som innehåller bland annat vissa åtgärder för att motverka våldet mot barn." Det är väl att gå från ord till handling, och det ska vi vara väldigt glada över.

Att göra politik av allting och hela tiden skylla på en regering som i det här fallet, tycker jag, tagit över stafettpinnen från Socialdemokraterna på ett bra sätt är väl inte att inte vara konstruktiv för dem det gäller, nämligen barnen.

Anledningen till att jag begärde ordet är att jag sitter i socialutskottet och att vi där konfronterades med en utredning som nu pågår och som gjorde mig väldigt ledsen och upprörd, samtidigt som det är väldigt bra att den pågår. Jag kommer inte ihåg namnet på utredningen, men den handlar om barnhemsplacerade barn som har utsatts för oerhörda övergrepp. Genom djupintervjuer försöker man nu ta reda på hur missgreppen har kunnat ske med samhällets goda minne.

Jag vill inte göra politik av detta genom att påstå att det är Socialdemokraternas fel. Men det som kommer att redovisas av den här utredningen är något av det allra hemskaste som barn har råkat ut för när deras fosterföräldrar har utövat våld. Det har varit våld av det allra hemskaste slag som man knappt orkar höra och än mindre läsa om. När sådant har pågått, under vilken regering det vara månde, får vi naturligtvis inte göra enkel polemisk retorik av det och beskylla varandra för att ha gjort ditt eller datt.

Jag tror att den tidigare regeringen inte hade möjlighet att se det som pågick. Jag tror inte heller att en borgerlig regering hade gjort det. Men jag vill för den sakens skull inte säga att den förra regeringen har varit inaktiv, trött och handfallen och inte tagit det på allvar. Man har ju faktiskt tillsatt den här utredningen, och den fortsätter nu under den nya alliansregeringen. Det är inte anständigt att gå upp i en sådan här fråga och säga att regeringen är trött, står handfallen och inte tar frågan på allvar, när svaret gör väldigt tydligt att ansvarig minister för barnpolitiken både har talat i internationella sammanhang för betydelsen av denna viktiga frågas belysning och även avser att inom kort komma med en skrivelse där just den fråga som interpellationen reser kommer att finnas med.

Anf. 87 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Fru talman! Tack för alla kloka inlägg hittills.

Jag tror att det är viktigt att man närmar sig den här frågan med ett visst mått av ödmjukhet, att vi först tar reda på vad det faktiskt är som inträffar innan vi kommer med de självklara lösningarna på ett problem som vi inte riktigt vet hur det ser ut i dag.

Denna mening som jag stakade mig på i mitt inledande svar är korrekt återgiven i det skriftliga svaret: Både den kroppsliga bestraffningen av barn och de positiva attityderna till kroppslig bestraffning har minskat

reellt de senaste tre decennierna. Alltså: Under de senaste tre decennierna har kroppslig bestraffning minskat. Dessutom har synen på kroppslig bestraffning av barn blivit mer negativ – en väldigt positiv utveckling.

Vad Allmänna Barnhusets undersökning säger – Monica Green sade att det inte är den nytillträdde regeringens fel, vilket är klädsamt, särskilt med tanke på att undersökningen gällde år 2006 och alltså inte 2007 – är att man har frågat föräldrar om deras attityder till kroppslig bestraffning av barn och om deras syn på frågor om barnuppföstran. Det visar sig att trots att nästan alla föräldrar har en negativ attityd till att använda fysisk bestraffning mot barn gör vissa det ändå. Man har tittat närmare på skälen, och föräldrarna ger själva svaret att trötthet, stress och alkoholbruk gör att man inte har klarat att behärska sig i vissa situationer.

Då kan det vara lätt att säga: Gör någonting nu! Ja, men då behöver vi tänka efter vad som kan vara effektivt att göra för att nå dessa föräldrar som förstår och delar vår uppfattning att det är fel att slå barn men ändå hamnar i den situationen att de gör det. Den som har den enkla lösningen på det problemet ber jag att få gratulera. Jag har det inte.

Jag tror att vi behöver arbeta på många olika plan för att kunna möta det här. Det gör också regeringen. Inom kort kommer vi med en skrivelse där vi ytterligare kommer att beskriva detta. Men situationen är inte fullt så enkel som man ibland vill göra den till. Jag tycker att det är viktigt att analysera det här noggrant för att vi ska göra rätt sak.

Vi kan också se att antalet fall av barnmisshandel som polisanmäls har ökat. Det kan bero på att fler misshandlas, men det kan också bero på att det är ett större medvetande i samhället runt omkring som gör att man anmäler i större utsträckning. Om det är det senare fallet är det något som är väldigt positivt. Om det är det förstnämnda fallet är det något som är jättedåligt. Då måste vi kanske hantera frågan på lite olika sätt.

Jag tror att det här väldigt mycket handlar om att barn och föräldrar har en möjlighet att vara mer tillsammans under förhållandevis lugna former, att lära känna varandra, att föräldrarna kan växa tillsammans med barnen och att barnen kan växa tillsammans med föräldrarna. Det stryks också under av Barnombudsmannen, Bris, Rädda Barnen och så vidare att barn och ungdomar upplever att de har för lite tid tillsammans med vuxna, och möjligen är det där som svaret på frågan finns.

Anf. 88 MONICA GREEN (s):

Fru talman! Jag blir lite förvånad över att det finns politiker i den här kammaren som tycker att politik är något fult som vi inte ska ägna oss åt, att vi ska vara neutrala därför att det är så fult med politik. Vi är riksdagsledamöter, vi är politiker, och vi ska hantera även de här svåra frågorna. Det tycker jag är viktigt att vi gör och att vi är medvetna om att vi är demokratiskt valda och att politik är bra mycket bättre när det gäller att lösa problem än till exempel krig och våld, som ju är motsatsen till politik och demokrati. Politik är alltså något fint. Det vill jag verkligen poängtera.

Göran Hägglund har hänvisat till en skrivelse några gånger. Ja, det låter ju bra när han står här nu och säger att det snart kommer en skrivelse. Problemet är bara att skrivelsen skulle ha lagts fram för ett och ett halvt år sedan. Den har legat på regeringens bord, och jag vet inte riktigt vad man har gjort med den. Det fanns en färdig barnskrivelse som skulle ha

levererats. Men regeringen har valt att inte lägga fram den. Det är någonting som ni bakar in där som ni inte vill berätta för oppositionen. Den skrivelsen var färdig, men det finns något skäl som gör att ni inte vill gå från ord till handling med en gång. Jag beklagar att man har valt att vara utan barnpolitik under så lång tid.

Jag tror att vi har tittat på många olika undersökningar. Bland annat finns den här *Upp till 18 – fakta om barn och ungdomar* som Barnombudsmannen har gjort. Allmänna Barnhuset har också gjort en. Och även Rädda Barnen har gjort en undersökning, och där visade det sig att det ökade ännu mer under första halvåret 2007. Det ökade 15 procent mer än under samma period 2006.

Visst ökar barnmisshandeln. Det är möjligt att fler vet att det är fel och att man därför anmäler det. Men det är likväl ett mycket stort problem. Man kan inte komma undan med det och försöka skyla över det på det sättet. Det har en del gjort när det gäller kvinnomisshandel och sagt att det var för att vi hade ett stort mörkertal tidigare. Man måste ta det på lika stort allvar i alla fall. I handlingsplanen för att bekämpa mäns våld mot kvinnor saknas det ett barnperspektiv bland annat för barn som har bevittnat våld.

Vi ska se helheten, sade Göran Hägglund i något av inläggen. Det var kanske någon mer som kommenterade att vi behöver se helheten. Jag håller med om det. Det handlar om att över huvud taget ha en bra politik för samhället med en tillåtande attityd till barn. Vi måste se till att vi har en bra förskola som inte monteras ned, vi måste ha möjlighet att upptäcka barnmisshandel i tid, vi måste ha informationsinsatser och stödja föräldrar som ännu inte talar det svenska språket. Det måste göras stora informationsinsatser där. De ska också ha möjlighet att skicka sina barn till förskolan så att de inte lever i en isolerad värld, som ju kan riskeras med det vårdnadsbidrag som ska införas. Det blev i alla fall så i Norge.

Det finns många saker man kan göra. Vi kan se till att vi har jämställdhet i hemmet där pappor och mammor tar lika stort ansvar så att man känner att man har ansvar för sina barn. Vi måste också se till att samhället griper in i ett mycket tidigare skede. Visst går det att göra mycket.

Anf. 89 ROSITA RUNEGRUND (kd):

Fru talman! Socialministern nämnde i svaret att det är viktigt att analysera. Jag tror att det är oerhört viktigt att man vågar göra det och tar de analyserna på allvar.

Monica Green tittade på mig när hon sade att det är fult med politik. Jag kände det som om det var till mig hon sade det. Jag menar att det inte finns så stora skillnader i så viktiga frågor, men däremot kan man använda politiken och politikens konst för att lösa många av de här frågorna. Hade jag tyckt att det var fult med politik hade jag inte stått här. Jag har engagerat mig i barnfrågorna under väldigt lång tid.

Det är någonting som Monica Green lyfter fram i interpellationen som jag tycker är oerhört viktigt. Det gäller det förebyggande arbetet. Hon skriver att det förebyggande arbetet måste bli tydligare, bredare och kraftfullare. Kända riskfaktorer i barnens hemmiljö måste uppmärksammas i tid av dem som finns i barnens närhet och av samhället i stort.

Prot. 2007/08:72

4 mars

Svar på
interpellationer

Jag såg det stycket också som ett erkännande att man inte har gjort tillräckligt och att vi måste göra mycket mer. Det förebyggande arbetet är oerhört viktigt. Socialministern kanske också kan svara på hur han ser på det förebyggande arbetet och vad som ingår i regeringens politik när det gäller att förebygga att barn utsätts för misshandel så som trots allt sker. Vi får inte heller glömma den psykiska misshandel som också är ett stort orosmoment.

Fru talman! Till slut vill jag säga att sedan jag kom in i riksdagen 1998 har det sett ungefär likadant ut när det gäller larmrapporter om barn och deras möjligheter och miljö. Vi ska fortsätta att jobba på detta.

Anf. 90 FINN BENGTSSON (m):

Fru talman! Som jag sade i mitt förra inlägg blev jag väldigt glad när jag läste den här interpellationen. Det är en viktig fråga som lyfts fram. Jag blev också glad när socialministern svarade så konkret på de frågor som ställdes i interpellationen. Såväl interpellationen som svaret andas just en övergripande ambition att hitta det gemensamma politiska ansvaret. Det är därför som man blir lite förvånad när Monica Green kläder interpellationen i ord och har en politisk ingång i detta och vill ta fram en polemik som jag tror är väldigt olycklig för dem det handlar om, nämligen barnen.

Jag ska inte beskylla Monica Green för att ha en flackande blick, men jag kände mig också tittad på, precis som föregående talare, när Monica Green sade att politik är något fint. Jag kan inte annat än hålla med om detta. Just därför tycker jag att vi ska respektera att svenska folket för ett drygt år sedan ville ha någonting annat innefattande ett annat ansvar för barnpolitiken. Det ansvaret har socialministern tagit på sig. Eftersom vi har överläggningar med socialministern, som inte tillhör mitt parti, kan jag berätta för Monica Green att jag upplever socialministern som synnerligen engagerad i barnpolitiken och långt ifrån vare sig trött eller inte engagerad i dessa frågor såsom det framfördes i retoriken här.

Jag tror kort sagt att det inte handlar om att beskylla den tidigare regeringen för att vara trött, handfallen eller inte ta frågan på allvar lika lite som att Monica Green nu ska göra det med socialministerns utspel eftersom socialministern i sitt svar också har varslat om att det kommer en skrivelse där man tar upp dessa frågor.

Se det goda i politiken! Se att vi också kan samsas kring vissa frågor! Försök inte göra allting till en polemisk diskussion där förlorarna är de svagaste, i det här fallet barnen.

Anf. 91 HILLEVI LARSSON (s):

Fru talman! Våld mot barn förekommer i alla slags familjer. Det kan vara precis var som helst, även i de familjer där det på ytan ser ut som om allt är väl. Samma sak gäller kvinnomisshandel. Samtidigt som detta är sagt kan det ändå finnas speciella riskfaktorer som kan öka risken för våld.

En sådan riskfaktor är föräldrar som är under stark stress och som själva mår väldigt dåligt. Det gäller inte minst stark ekonomisk stress. Man vet inte hur man ska klara den här månaden, och sedan kommer problemet tillbaka nästa månad. Det kan självfallet även handla om

missbruk och andra former av stress och press. Det kan öka risken för att även barnen blir utsatta.

Därför tror jag att det är viktigt att man ser det här i ett bredare perspektiv. För att förebygga våld mot barn ska man också förebygga att föräldrarna mår dåligt och känner sig stressade och pressade.

Sedan finns det också ett inslag av barnuppfostran i detta. Det finns föräldrar som helt enkelt inte ser någon annan väg, som inte har fått lära sig något annat sätt att uppfostra sina barn. De har kanske själva blivit utsatta för våld i sin barndom. Det var inte så länge sedan som vi här i Sverige såg det som ett helt accepterat sätt att uppfostra barn.

När lagen mot barnaga kom var det många som tyckte att det var en självklarhet att det var föräldrarnas rättigheter och att det dessutom var nödvändigt för att över huvud taget kunna uppfostra barnen. Där kan man se en revolution i medvetandet hos föräldrarna efter att den här lagen har tillkommit. I dag tycker de allra flesta att det är oacceptabelt. Man ser en väldigt stark reaktion när människor bevittnar våld mot barn. De anmäler det och säger ifrån mycket skarpt. Det är också, kan man säga, en värderingsfråga om det är rätt eller fel och att över huvud taget se en annan väg.

Här tror jag att man kan göra väldigt mycket för dem som fortfarande lever i tron att det inte finns något annat sätt och som helt enkelt känner sig hjälplösa när det gäller hur de ska uppfostra barnen, genom att visa på andra vägar.

En fråga som har blivit uppmärksammas på senare tid är ju att det har förekommit att det har funnits mer våld i familjer med invandrabakgrund, helt enkelt beroende på att man har vuxit upp med det. I Sverige har man, i många familjer i alla fall, lämnat det bakom sig. Där finns en speciell uppgift, nämligen att se till att alla barn oavsett socialgrupp och härkomst får samma rättigheter. Det här är självklart också en resursfråga, men det är viktigt att man även i områden med många resurssvaga människor verkligen satsar det som krävs för föräldrauppfostran.

De allra flesta föräldrar vill ju barnens väl, och ser de en annan väg att uppfostra barnen, en väg som till och med kan vara mer framgångsrik i längden så att både de själva och barnen mår bättre i längden, så är de flesta föräldrar väldigt villiga att ta till sig de här metoderna.

Här har vi otroligt mycket att göra. Tyvärr har det ju på en del håll funnits inställningen att det inte finns mycket vi kan göra från myndigheternas sida, utan det är som det är, och vi kan inte lära en gammal hund sitta. Det anser jag är helt fel inställning, för det gick faktiskt relativt snabbt när vi i Sverige ändrade attityderna till våld mot barn, när lagen mot barnaga kom. Bland dem som fortfarande ser det här som ett bra sätt att uppfostra sina barn tror jag att man relativt snabbt – inte hur snabbt som helst naturligtvis men ändå relativt snabbt – om man tror att det är möjligt, kan ändra den värderingen och visa på andra vägar.

Jag hoppas verkligen att man ser den här frågan i ett bredare perspektiv. Självklart ska vi inte göra politisk pajkastning av den, men det är viktigt att vi verkligen tar till oss de olika aspekterna av det här.

Prot. 2007/08:72

4 mars

*Svar på
interpellationer*

Anf. 92 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Fru talman! Jag har beskyllts för att ha en skrivelse liggande i ett och ett halvt år, men så är det förstås inte. För ett och ett halvt år sedan hade den här regeringen inte ens tillträtt.

Sedan är det naturligtvis så att varje regering vill föra sin egen politik. Det var till exempel inte så att den nytilträdande regeringen tog över budgetmaterialet, om något sådant nu hade funnits, från Socialdemokraterna, utan man ville sätta sin egen prägel på politiken. Det är en del av poängen med regeringsskiftet att man får en ny inriktning på politiken.

På det här området tror jag att det finns goda förutsättningar att vara överens brett över parti- och blockgränser. Jag tror att det finns stora möjligheter att vara överens om vad som är problemet och kanske i stor utsträckning också om vilka åtgärder som fordras för att komma till rätta med dem.

Likafullt är det naturligtvis svårt att lova att vi ens med alla till buds stående politiska medel kommer att kunna avskaffa all form av kroppslig bestraffning för alla barn i Sverige, men vi ska göra vårt yttersta för att det ska ske.

Då handlar det förstås om att ge föräldrar en bättre uppsättning verktyg för att kunna ta hand om sina barn och uppfostra dem utan att behöva ta till fysiska bestraffningsmetoder eftersom det får svåra konsekvenser. Det är en oerhört angelägen uppgift.

Jag håller med om väldigt mycket av det som Hillevi Larsson sade tidigare, och som jag beskrev inledningsvis: Också föräldrar som vet att det är fel att fysiskt bestraffa sina barn gör ändå fel under vissa betingelser. Då gäller det att hjälpa människor att inte komma i sådana stressituationer, och, om de ändå gör det, att ge dem andra verktyg för att möta barnen än just att slå eller ruska barnen eller vad det nu kan vara som man gör.

Mycket handlar förstås om att försöka hjälpa föräldrarna genom föräldrautbildning, genom väl fungerande familjecentraler, genom öppna förskolor och också genom att påverka attityder som till exempel det som regeringen gör genom införandet av jämställdhetsbonusen som vi tror kommer att öka mäns uttag av föräldraförsäkring. Genom det tror jag att det blir lättare för män att också lära sig att hantera barn. Det finns en större vilja i dag hos unga fäder att ta tid för sina barn, större än tidigare, men vi tror att vi kan ge den viljan en extra skjuts och att det kan underlätta också.

Jag tror att insatser på drogområdet spelar en stor roll eftersom missbruk också kan leda till att barn behandlas på ett sätt som inte ska ske. Jag tror att även personal på förskolorna har ett ansvar, bland annat för att upptäcka om något barn far illa så att insatser kan göras för det barnet.

Jag tror också på det som understryks av barn och ungdomar själva: En möjlighet för barn och ungdomar att tillbringa mer tid tillsammans med vuxna är en väldigt viktig faktor i det här sammanhanget – att man under lugna förhållanden kan umgås tillsammans. Det tror jag skapar den närhet som gör att det där slaget aldrig kommer, som gör att man bygger relationer som gör det omöjligt att tänka att man skulle göra det som jag tror att väldigt få föräldrar skulle vilja göra.

Anf. 93 MONICA GREEN (s):

Fru talman! Tack för den här debatten! Visst är det här en oerhört viktig fråga som vi måste fortsätta att diskutera. Vi kommer att fortsätta redan i morgon i den tvärpolitiska barngrupp som finns här i riksdagen. Vi har ett särskilt seminarium om de här viktiga frågorna i morgon eftermiddag. Vi fortsätter den debatten.

Jag har fått svar på en del frågor. Det tackar jag för. Jag tycker att det är bra, även om jag fortfarande tycker att det finns en viss passivitet, och jag är förvånad över att man valde att satsa på miljonärerna i stället för att satsa på barnpolitik på en gång. Det ska ta ett och ett halvt år att utvärdera vad man har för barnpolitik. Det var väl antagligen ingenting ni gjorde upp om i Bankeryd, för då borde ni ha satt i gång med det med en gång.

Men det finns fortfarande saker som jag inte har fått svar på, även om jag fick svar på en del frågor om det förebyggande arbetet. Jag fick inget svar på om ministern tänker öronmärka pengar till exempel till barn som blivit utsatta för sexuella övergrepp eller utnyttjats för barnpornografi. Jag fick heller inget svar på om socialministern tänker se till att det blir barnahus i alla län och inte vilka initiativ som socialministern kommer att ta för att förändra inställningen. Det finns alltså fortfarande många obesvarade frågor.

Jag får naturligtvis ge mig till tåls tills skrivelsen kommer. Jag hoppas att det inte ska ta så lång tid att gå från ord till handling i nästa skede, utan att man tar alla de här larmrapporterna på stort allvar och att man sätter i gång att jobba brett över hela landet med informationsinsatser och förebyggande arbete, med att se till att det finns jämställdhet i hemmen, med att se till att mammor och pappor tar sitt ansvar för barnen och att samhället griper in mycket tidigt där så inte har skett.

Anf. 94 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Fru talman! Jag har bara ett par korta kommentarer. Monica Green sade i sitt tidigare inlägg att jag ville hemlighålla barnskrivelsen. Så är det naturligtvis inte. Det vore en ganska fåfång strategi också med tanke på att den ska presenteras för riksdagen under mars månad. Det kommer alltså inte att löna sig om man skulle ha den viljan. Arbetet är ju sådant att vi förbereder, och sedan lägger vi fram ett förslag till riksdagen att ta ställning till.

Det är inte så att regeringen är utan en barnpolitik bara för att den här skrivelsen inte har kommit. En skrivelse är en skrivelse. En skrivelse är inte en proposition. Det känner Monica Green som erfaren riksdagsledamot till. En skrivelse är en skrivelse, och där beskrivs en del av de mer långsiktiga tankar som regeringen har om de här betydelsefulla frågorna.

Sedan tycker jag att Monica Green hemfaller lite åt den billiga retoriken igen om miljonärer i stället för barnpolitik.

Man skulle kunna säga nästan vad som helst, som Socialdemokraterna gjorde under sina år, i stället för att lägga fram kraftfulla förslag på detta område. Det blir lite billigt, tycker jag, och betjänar inte debatten särskilt mycket. Inte heller förbättrar det för de barn som är i behov av att vi för en bättre politik.

Vi kommer tillbaka från regeringens sida. Vi har nyligen presenterat en handlingsplan mot sexuell kommersialisering av barn, som jag tycker

Prot. 2007/08:72

4 mars

Svar på
interpellationer

är en mycket betydelsefull sak för en viss grupp av barn. Den spelar inte roll för alla, men för några av dem som är allra värst utsatta i vårt samhälle spelar den roll. Där tycker jag att vi gör något fantastiskt. Vi har inte fått möjlighet att debattera frågan i kammaren ännu, men jag tycker att det är en jätteviktig sak. Planen är att barnskrivelsen kommer inom kort, under mars månad. Vi kommer säkert att återkomma till den här debatten.

Jag ber att få tacka alla som bidragit till debatten här och nu.

Överläggningen var härmed avslutad.

10 § Svar på interpellation 2007/08:381 om psykvården

Anf. 95 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Herr talman! Elina Linna har frågat mig vad jag avser att göra för att komma till rätta med den mycket allvarliga situationen när det gäller barn- och ungdomspsykiatri samt för att få ned de mycket alarmerande siffrorna när det gäller självdestruktiva handlingar och självmordshandlingar.

Inledningsvis vill jag säga att den psykiska ohälsan bland barn och unga är något som jag tar på största allvar. Frågan är i högsta grad politiskt prioriterad. Satsningar har redan tidigare genomförts för att stödja landstingen i arbetet med att förbättra situationen för barn och unga med psykisk ohälsa. Under 2007 utbetalades 214 miljoner kronor som bidrag till landstingen för att förbättra kvaliteten i och öka tillgängligheten till verksamheter för barn och unga med psykisk ohälsa. Senast den 1 juni i år ska Socialstyrelsen lämna en samlad redovisning till regeringen avseende användningen av bidraget.

Regeringen har även uppdragit åt Socialstyrelsen att inrätta ett nationellt utvecklingscentrum för tidiga insatser till barn och unga som löper risk att drabbas av svårare psykisk ohälsa. Utvecklingscentrumets uppgifter ska vara att samla, koordinera och föra ut kunskap och vetenskap då det gäller att identifiera, förebygga, ge tidigt stöd och behandla barn och unga som riskerar att utveckla svårare psykisk ohälsa.

Vidare har Socialdepartementet och Sveriges Kommuner och Landsting träffat en överenskommelse avseende ett projekt för att förstärka vårdgarantin inom barn- och ungdomspsykiatri. Detta innebär att barn och unga inte ska behöva vänta i mer än 30 dagar för att få psykiatrisk behandling, i stället för 90 dagar som den generella vårdgarantin anger.

Under 2008 är psykiatri ett av regeringens prioriterade områden. För närvarande pågår ett interdepartementalt arbete för att förbättra och utveckla psykiatriens olika verksamhetsområden. Barn- och ungdomspsykiatri är ett av dessa områden. Underlaget för arbetet är bland annat slutbetänkandet från utredningen Nationell psykiatrisamordning, *Ambition och ansvar*, SOU 2006:100, som överlämnades till regeringen i november 2006, samt remissinstansernas synpunkter och kommentarer på detta.

Även frågan om självmordshandlingar bereds för närvarande inom Regeringskansliet. Statens folkhälsoinstitut och Socialstyrelsen har haft regeringens uppdrag att ta fram förslag på strategier och åtgärder till ett nationellt suicidpreventivt program. Förslaget överlämnades till rege-

ringen den 15 december 2006. Remissinstansernas svar har sammanställts och bereds för närvarande inom Regeringskansliet i samband med den kommande folkhälsopolitiska inriktningspropositionen.

Förslaget från Statens folkhälsoinstitut och Socialstyrelsen inbegriper bland annat två strategier. Dessa är spridning av kunskap om evidensbaserade metoder för att minska suicid samt kompetenshöjning av personal och andra nyckelpersoner i vård och omhändertagande av personer med suicidproblematik.

Anf. 96 ELINA LINNA (v):

Herr talman! Jag tackar socialministern för svaret.

Enligt en av Socialstyrelsen nyligen presenterad rapport vårdades 7 708 personer på sjukhus år 2006 efter att avsiktligt ha skadat sig själva. Det var 475 fler än året dessförinnan. Över 60 procent av dessa var kvinnor. Merparten var flickor och unga kvinnor i åldern 15–24 år. I de flesta fall hade de tagit en överdos läkemedel. Det ökande antalet ungdomar som skadar sig själva är ett allvarligt symtom i vår annars så välmående samhällskropp.

Det är svårt att vara tonåring, och speciellt svårt är det att vara tonårstjej. Därför måste vi ha strukturer i samhället som stöttar ungdomar med bräckligt självförtroende, strukturer som bidrar till att bekämpa kränkningar och diskriminering av flickor, strukturer som även hjälper till att stötta föräldrar och andra som kommer i kontakt med ungdomar som har det svårt.

Herr talman! Jag påstår att vi politiker har misslyckats med att garantera det stöd som dessa unga flickor behöver. De förebyggande insatserna har inte räckt till, och när situationen och symtomen blivit för svåra att bära för ungdomen har vi inte ens kunnat garantera vård. Vad tänker socialministern som ansvarig för de här frågorna göra för att förbättra situationen för dessa ungdomar?

Socialministern påpekar i sitt svar att regeringen och Sveriges Kommuner och Landsting träffat en överenskommelse avseende ett projekt för att stärka vårdgarantin inom barn- och ungdomspsykiatrin. Det är bra om projektet leder till att barn och unga inte ska behöva vänta mer än 30 dagar på behandling. Tiden är viktig. Det är av stor betydelse att ungdomarna snabbt får vård. När når vi denna garanti, socialministern, och hur ska det gå till?

Jag läser på Sveriges Kommuner och Landstings hemsida att de överlämnat ett förslag till regeringen om hur det arbetet kan se ut. Vad jag förstår behövs det omfattande förstärkningar inom många politikområden innan vårdgarantin kan fungera, bland annat barnhälsovården, skolhälsovården och primärvården. Också skolan måste få förstärkningar. Hur ska det gå till?

Under 2008 är psykiatrin ett av regeringens prioriterade områden säger socialministern, som säkert kommer ihåg att även Vänsterpartiet har ambitioner och vill prioritera psykiatrin. I vårt budgetförslag hade vi 500 miljoner mer än regeringen för 2007 och för 2008 likaså 500 miljoner. Vi menar nämligen att det behövs förstärkningar så att man kan leva upp till att kvaliteten inom psykiatrin, speciellt för ungdomar, förbättras.

Prot. 2007/08:72
4 mars

*Svar på
interpellationer*

Herr talman! Jag hinner inte citera vad Ing-Marie Wieselgren, projektledare på SKL och tidigare huvudsekreterare för Nationell psykiatrisamordning, sagt. Det får jag återkomma till i mitt nästa inlägg.

Anf. 97 LARS-IVAR ERICSON (c):

Herr talman! Lördagen den 23 februari kunde jag i lokaltidningen Norra Skåne läsa att staten satsar 27,4 miljoner på barn- och ungdomspsykiatri i Skåne. Närsjukvårdsberedningen i Region Skåne välkomnar denna satsning, och jag instämmer i välkomnandet.

Barn och ungdomar med psykiska problem är en grupp som vi måste öka tillgängligheten för. Av interpellationssvaret framgår att socialministern delar denna uppfattning, och det är bra. De statliga pengarna kommer att användas till att anställa fler läkare, psykologer och socio-nomer samt till att vidareutbilda personalen i bland annat suicidprevention. Vidare ska kvaliteten i familjeutredningar förstärkas.

Det är viktigt att satsa på barn- och ungdomspsykiatri. Det är vi alla överens om. Jag skulle dock här vilja lyfta fram två andra områden där suicidproblematiken behöver diskuteras mer. Jag tänker på försvaret och skolan.

Inom försvaret är självmord en av de vanligaste dödsorsakerna bland värnpliktiga, vanligare än skjutolyckor och sjukdomar. Att se och förstå depressioner och självmordstendenser är svårt för den som inte har någon utbildning för sådana situationer. Officerare får i dag ingen utbildning i självmordsförebyggande arbete. Det är en brist att de som utbildas i militärt ledarskap inte kan någonting om självmordsprevention.

Inom skolan har varannan gymnasiektor personlig erfarenhet av elever som försöker begå självmord. Trots detta är det ovanligt att skolpersonal får utbildning i att upptäcka och hantera de signaler som kan tyda på att någon är trött på att leva. Skolan har en viktig roll när det gäller att förebygga självmord och självmordsförsök. Erfarenheter från USA visar att självmordsfrekvensen har minskat med 90 procent på 15 år där skolor har undervisat i ämnet livskunskap. Ämnet livskunskap förekommer på några skolor i Sverige. Det har blivit ett forum, där eleverna kan reflektera över hur man hanterar olika livsproblem. Jag undrar hur socialministern ser på betydelsen av ämnet livskunskap i skolan.

Jag vill också citera ur ett pressmeddelande från Socialdepartementet den 20 februari 2008: "Precis som vi har första-hjälpen-utbildningar för att rädda liv när det gäller fysisk ohälsa, så behövs det för att rädda liv när det gäller psykisk ohälsa. Det är många som lärt sig Första hjälpen ... och hjärt- och lungräddning, men inte hur man hjälper någon som mår psykiskt dåligt eller går i självmordstankar. Som ett led i regeringens nollvision för antalet självmord är det hög tid för folkbildning på detta område, säger ... folkhälsominister Maria Larsson som aviserar nya åtgärder och uppdrag från regeringen." Jag ser fram emot dessa åtgärder och uppdrag.

Anf. 98 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Herr talman! Detta är ett område som vi har haft skäl att diskutera ganska många gånger, och jag tror att vi kommer att få tillfälle att diskutera det många gånger ytterligare. Det är ett område som inte låter sig

ställas om enkelt under en fyraårsperiod, men vi har väldigt mycket att ta igen efter många år av försummelser.

Det som jag har försökt beskriva i mitt inledande svar är bland annat att vi vill förstärka det arbete som sker ute i Landstings-Sverige. Därför har vi tillfört en del pengar till landstingen för att de ska kunna klara av sin uppgift. Vi har också skapat ett nationellt utvecklingscentrum för tidiga insatser för barn och unga som löper risk att drabbas av svårare psykisk ohälsa. Jag tror att det är oerhört betydelsefullt att det finns ett centrum som kan bygga upp kunskap och naturligtvis också se till att man för ut kunskap och vetenskap till dem som arbetar med barn runt om i Sveriges kommuner – givetvis också i landstingen, i den mån det behövs.

Väldigt mycket av detta kommer att handla om att identifiera det som flera talare har varit inne på: de tidiga tecknen på att någon är trött på livet eller mår psykiskt dåligt. Vi ska fundera på hur vi bättre kan förebygga psykisk ohälsa, göra insatser tidigt för att sjukdomen inte ska förvärras och naturligtvis satsa extra på tidiga insatser för barn och unga.

Jag har också beskrivit vårdgarantin. Elina Linna frågar när den kommer att kunna uppfyllas, så att vi klarar av detta i alla landsting. Jag är naturligtvis inte man att ge svar i dag. Detta behöver vi föra en ständig dialog om tillsammans med våra landsting för att förbättringen ska få genomslag och bli verklighet. Också 30 dagar är en ocean av tid för den unga människa som mår hemskt illa *nu* och tycker att det bästa vore om livet tog slut. Då är en månad ofattbart lång tid. Det var ännu mer med de gamla reglerna, med 90 dagar. Här har vi ett gemensamt arbete att göra.

Återigen anknyts till en tidigare interpellationsdebatt. Det är en fråga där mycket kan göras på nationell nivå. Vi har ett ansvar som vi absolut inte ska undandra oss. Men vi behöver också få med den kommunala nivån, till exempel när det gäller skolan och skolhälsovården, och landstingsnivån, inte minst med barn- och ungdomspsykiatri och landstingets vård för övrigt. Detta är ett arbete som fordrar goda insatser på alla olika politiska nivåer.

De frågor som har tagits upp om suicidprevention, alltså att förebygga självmord, är i huvudsak min kollega Maria Larssons område, även om de går in i varandra lite grann. En del tankar kommer att presenteras inom kort från regeringens sida.

Lars-Ivar Ericson tog upp frågan om livskunskap i skolan, som jag tycker är oerhört fascinerande och intressant. Jag har naturligtvis inget emot att vi bygger vidare på sådana tankar. Det finns för få sammanhang där man vågar öppna sig för samtal och visa lite sårbarhet, inte minst när man är ung och alltid ska vara stark, där man får tillfälle till de lite djupare samtalen, som jag tror kan betyda mycket för att kunna hantera kriser och olika situationer som uppkommer.

Resten av mitt svar sparar jag till nästa inlägg.

Anf. 99 ELINA LINNA (v):

Herr talman! Jag börjar där jag slutade, för jag hann inte citera Ing-Marie Wieselgren. Det handlar om vårdgarantin. Hon säger så här: ”Om vi vill att förändringen ska ske i verkligheten och inte bara på papperet är vår bedömning” – det vill säga SKL:s – ”att den skärpta vårdgarantin kan

bli verklighet i alla landsting först år 2011.” Jag undrar om socialministern delar den bedömningen.

Det är väldigt bra att det skapas ett nationellt utvecklingscentrum för de här frågorna. Det behövs, och då lyfter man de frågorna i betydelse.

Jag ska påminna socialministern om att Socialstyrelsen och Statens folkhälsoinstitut kom med ett förslag till nationellt program för suicidprevention redan i december 2006. Som jag förstår kommer nu ett förslag i samband med folkhälsopropositionen, och det är ju bra. Där finns olika strategier, och jag vill lyfta fram en strategi som socialministern inte nämner i sitt svar, nämligen medicinska, psykologiska och psykosociala insatser.

Här betonas bland annat den bristande tillgången till psykoterapi. När det gäller självskadebeteende hos tonårsflickor finns det evidens att psykoterapi har gett goda resultat.

Tyvärr är det ont om psykoterapi, och framöver kommer det att bli ännu färre möjligheter att få psykoterapi i Stockholms län. Jag vet att socialministern inte kan besvara detta, men jag kan inte låta bli att ta upp det ändå: Primärvården i Stockholm har varit föregångare i att anställa psykologer, men nu med Vårdval Stockholm har man låtit den ekonomiska styrtekniken styra bort psykologerna, så att flera vårdcentraler har sagt upp psykologerna.

En annan fråga som är viktig att lyfta fram i sammanhanget är bristen på psykiatrer. Det är en fråga som Vänsterpartiet har uppmärksammat länge. Nu vet jag att Socialstyrelsen har lämnat en skrivelse till regeringen med förslag. Jag undrar vad regeringen tänker göra med förslagen. Man utbildar inte vare sig vuxen- eller barnpsykiatrer i en handvändning. Det tar ca 12 år innan man är specialist inom psykiatri. Det måste beslutas om en ökning av studieplatserna inom läkarutbildningen.

Häromdagen läste jag i tidningen att det skulle behövas platser. De platser som regeringen har lovat att öka med räcker inte långt om vi även talar om behovet av psykiatrer.

Anf. 100 LARS-IVAR ERICSON (c):

Herr talman! Många barn och ungdomar behöver mänskligt stöd för att orka välja livet. Alla goda krafter måste samverka för att det uppväxande släktet ska må bättre och förhindra att det som inte får hända ändå händer.

Jag har i min yrkesutövning som präst vid flera tillfällen haft mycket god hjälp att hantera svåra situationer genom en organisation som gör mycket nytta. Jag tänker då på Spes, Riksförbundet för Suicidprevention och Efterlevandes Stöd. Det ställer upp med förebyggande arbete och stöd till anhöriga och vänner när någon inte orkat leva längre. Det är bra att den nuvarande regeringen har visat sin uppskattning av Spes verksamhet inte bara genom att enbart stödja med ord utan också genom att ge ekonomiska bidrag.

Nämnas bör även NSPH, Nationell samverkan för psykisk hälsa. Det är ett nätverk av patient-, brukar- och anhörigorganisationer inom det psykiatriska området. NSPH visar att patienter, brukare och anhöriga är en oumbärlig resurs i vården, stödet och behandlingen.

Denna debatt har visat att regeringen tar på allvar och stöder verksamhet som syftar till att förebygga psykiska besvär och ytterst självmord.

Prot. 2007/08:72
4 mars

*Svar på
interpellationer*

Anf. 101 FINN BENGTSSON (m):

Herr talman! Jag vill tacka interpellanten för den väldigt viktiga fråga som reses. Jag vill också tacka socialministern för ett väldigt klokt svar på många av de frågor som Elina Linna har rest.

Jag känner Elina Linna som en varm anhängare av att lösa ett av de viktigaste problemen inom psykiatri, nämligen barn- och ungdomspsykiatriens tillkortakommande. Jag ser också att interpellationen liksom svaret från socialministern egentligen kan dras ned till tre frågetecken.

Det första handlar om den dåliga tillgängligheten till barn- och ungdomspsykiatri. Det andra handlar om vad vi kan göra preventivt, det vill säga förebyggande, för att åtgärda problemet. Här tas även kompetensfrågan upp för att garantera att det vi gör är i enlighet med god evidensbaserad medicin och beprövad klinisk erfarenhet.

Låt mig försöka svara på de tre frågorna och ge lite synpunkter tillbaka till interpellanten och även socialministern att svara på.

Vårdgarantin tillkom under galgen under den förra socialdemokratiska regeringen och sattes till 90 dagar. Redan då visade det sig att det var ganska fyrkantigt att låta barn som kanske akut behöver komma till barn- och ungdomspsykiatri få vänta så länge.

Det är precis som socialministern konstaterar. En ändring till 30 dagar är en skärpning med 200 procent i förhållande till det Socialdemokraterna utlovade. Men kanske inte ens det räcker.

Jag vet också att socialministern har utlovat möjligheter att vara skarp. För att inskräpa detta har man tankar på sanktioner och repressalieåtgärder för de landsting som inte kan uppfylla detta. Jag tror att piskan kanske är något sämre än moroten. Låt oss komma tillbaka till det.

Jag har ett förslag till Elina Linna, som brinner för de här frågorna. När ni satt i regeringsställning stödde Vänsterpartiet Socialdemokraterna som under galgen föreslog 90 dagar. Det är väl ändå positivt att alliansregeringen nu föreslår en skärpning på så mycket som 200 procent, det vill säga till 30 dagars tillgänglighet, och kanske till och med sanktionsmöjligheter.

Med tanke på att Vänsterpartiet tycks fjärma sig alltmer från vänsterkartellen bestående av Socialdemokraterna och Miljöpartiet kanske ni vill samarbeta med alliansen i den här frågan. Med det brinnande intresse Elina Linna har kanske hon kan påverka sitt parti att göra gemensam sak i detta viktiga ärende.

Det gäller också det preventiva arbetet. Det handlar lite grann om det medicinska innehållet i begreppet sjukdom. Hjärt-lungfonden har nyligen sagt att man har ambitionen att minska sjukligheten i hjärtinfarkt med 50 procent till ett antal år framåt.

Det är lite lurigt att säga att man inom det sjukdomspanorama som beskrivs för barn- och ungdomspsykiatri ska ha en nollvision. Visst skulle det vara trevligt om all sjukdom kunde utrotas från jordens yta, men så är det inte.

En del av dessa saker kan man påverka med de faktorer som har diskuterats preventivt. Men vi måste också acceptera att sjukdom kan upp-

stå. Därför blir nollvisionen lite utopisk. Det anknyter egentligen till den tredje frågan, nämligen kompetensen.

Jag arbetar själv civilt som läkare inom psykiatrin. En anledning till att vi har en brist på specialitet inom området är att det har varit rätt mycket vildvuxet flum. Man har inte bejakat att kombinationen av samhällsproblem och medicinska problem förorsakat panoramat av psykiatriska sjukdomar.

Här måste man ha en bred palett som engagerar människor att ge sig in i kanske ett av de mest intressanta områdena för forskning och sjukvård. Det handlar om att ta hand om psykiskt sjuka människors sjuklighet, inte minst när det drabbar barn och därmed familjer.

Då måste man också bejaka, som sägs i svaret, att man har ett kompetenscentrum som lyfter fram inte bara frågor som handlar om att den här typen av problem uppstår från samhällets icke-funktionella verksamhet utan att det faktiskt är en sjukdom vi ska behandla.

Det är absolut det sätt på vilket vi kan uppnå ett intresse för att skapa den kompetens som behövs hos läkare och sjuksköterskor.

Anf. 102 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Herr talman! Det arbete som pågår är viktigt. Jag vill understryka mycket av det som Finn Bengtsson säger men kanske också skära på ett lite annat sätt när det gäller vad jag ser framför mig som betydelsefullt.

En fråga handlar om psykiatrer. Där har vi en stor brist som Elina Linna pekar på. Regeringen har gjort ett ryck när det gäller läkarutbildningen allmänt sett. Det gör att vi utbildar 10 procent fler läkare år 2008 jämfört med år 2006, och det är bra. Men vi ser framför oss att behoven kommer att öka framöver.

Vi har stora pensionsavgångar. Det kommer att behövas fler läkare. Ledtiderna för att utbilda läkare och inte minst specialister är oerhört långa. Regeringen har förstärkt när det gäller så kallade SK-kurser som förstärker kompetensen just på psykiatriområdet för läkarna.

En annan sak handlar om primärvårdens förmåga att möta människor. Det visar sig att kanske en tredjedel av de personer som kommer till primärvården är personer som kommer dit just därför att de har psykiska problem. Det är viktigt att personalen är kunnig nog för att möta de personerna och slussa dem vidare i den mån den inte själv kan ta hand om patienten fullt ut. Där är det väldigt viktigt med bemötande och att vi har kunskap hos personalen.

Finn Bengtsson underströk också det som handlar om evidensbaserad vård. Det är något som är oerhört betydelsefullt. Det handlar om att vi tar till oss den bästa och modernaste kunskap som finns och att den används i praktiken runt om i Psykiatri-Sverige.

I dag finns det alltför mycket av hemmagjorda teorier som är föråldrade eller felaktiga. De tillämpas i dag på ett sätt som inte hade varit möjligt inom annan vård. Man använder andra metoder än dem som är evidensbaserade.

Ytterligare en sak som jag vill stryka under handlar om ett bättre samarbete mellan kommuner och landsting. Det är viktigt för alla men inte minst för barn och ungdomar. Det handlar om att kommuner och landsting förmår att samarbeta på ett sådant sätt att det blir överlappande

för framför allt unga personer så att man inte ser sömmarna mellan kommuner och landsting.

Detta är ett område där vi för närvarande funderar på hur vi på bästa möjliga sätt ska använda de resurser som vi skjuter till extra i år. Hur får vi ut så mycket effekt som möjligt för de 500 miljoner kronor som vi skjuter till extra? Där räknar vi med att kunna fatta beslut inom ett par månader.

Det andra är det större grepp som ska komma från den 1 januari 2009 då Miltons utredning ska omsättas i praktiken. Då kommer det att behövas mer resurser som kommer att prövas i budgetsammanhang. Men man måste också konstatera att det inte bara handlar om pengar.

Pengar är betydelsefullt. Men att hålla pengar i illa fungerande system kommer att göra ont värre. Därför måste ytterligare resurser gå hand i hand med en organisation som fungerar på ett bättre sätt för att möta enskilda människors behov. Jag tror att vi kommer att behöva diskutera detta ytterligare med varandra. Hur ska vi strama upp det här så att det fungerar och kan möta de behov som de enskilda patienterna har?

Anf. 103 ELINA LINNA (v):

Herr talman! Nej, Finn Bengtsson, Vänsterpartiet har aldrig varit speciellt förtjust i vårdgarantier. De tenderar lätt att bli tomma ord på papperet. Under förra mandatperioden, när vi till och med motsatte oss vårdgarantier, handlade det om att vi tycker att det måste finnas pengar och personal. Inom vården måste man också följa prioriteringsordningar. Det behövs garantier för att garantierna ska fungera.

Socialministern kommenterade inte SKL:s uppfattning att vårdgarantin inte kan bli verklighet före 2011. Jag hoppas att socialministern kommer med synpunkter på det i sitt sista inlägg.

Jag ser att skolministern är närvarande i kammaren. Därför kan jag inte låta bli att ta upp den otroligt viktiga roll skolan har när vi talar om unga tjejer. Skolhälsovården brister på många håll i landet. Där behövs det insatser.

Kvaliteten inom vården har brister. Jag tror att vi alla har hört berättelser om unga tjejer och killar och äldre personer som har sökt vård inom psykiatri och inte fått hjälp. Häromdagen läste jag om en tjej som säger att om hon inte hade blivit inlagd för psykiatrisk vård under så lång tid hade det inte gått så illa för henne som det gjorde. Där var det vården som var kontraindicerad och försämrade hennes tillstånd. Tyvärr är det så på många håll. Men den tjejen är frisk i dag, som tur är.

Anf. 104 FINN BENGTSSON (m):

Herr talman! Detta att vi skulle göra gemensam sak med socialister när det gäller en så god sak som att hjälpa till att lösa barn- och ungdomspsykiatriens problem var kanske en alltför from förhoppning för att bli sann. Jag tror att det ligger mycket i det resonemang som vi nu för, inte minst i det som inskräptes av socialministern; det handlar om att på sikt titta på hur vi ska få till kompetensen.

Regeringen har med all tydlighet satt av rejäla resurser. Det var en prioritering av halva den miljard som avsattes till barn- och ungdomspsykiatri under innevarande år. Det ska effektueras senast den 1 juni. Dessutom har vi lika mycket pengar avsatta i budgeten för året som

Prot. 2007/08:72

4 mars

Svar på
interpellationer

Prot. 2007/08:72
4 mars

kommer. Därtill har man varslat om möjligen ännu fler satsningar än dem vi talade om när vi tillträdde i budgetplanen för 2009. Pengar finns alltså, tror jag. Problemet är synen på system som inte fungerar. Varken socialdemokrater eller socialister har lösningarna på de problemen. Det har historien visat, och det är därför vi har den situation vi har.

Jag vill inskräpa att det handlar om en palett av olika åtgärder, psyko-logiska åtgärder och även medicinska åtgärder. Det här är såväl ett sam-hällsproblem som ett medicinskt problem. Därför måste man vara öppen för de olika lösningarna och att de samverkar. Att polarisera det här till att vi bara ska lösa samhällsproblemen eller för den delen bara vara bio-logiskt fixerade kommer aldrig att lösa problemet.

Problemet är att de som är engagerade i och intresserade av barn- och ungdomspsykiatri och vill utbilda sig för att bestå samhället med den kompetensen vill ha både-och. De vill inte höra politiker polarisera detta till att antingen vara ett samhällsproblem eller, vilket i och för sig knappt någon säger, bara ett biologiskt problem.

Det är just mångfalden av attackeringsätt som nu finns tillgängliga tack vare modern forskning som vi måste ta till oss även i det här landet. Här har tyvärr inte Elina Linnas parti alltid varit förespråkare för den allra nyktraste synen på den mångfald av åtgärder som behövs för att svensk psykiatri ska avancera vetenskapligt.

Anf. 105 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Herr talman! Vi har en stor uppgift framför oss. Jag tror att situation-en nu är bättre än någonsin när det gäller att få till stånd någonting som kommer att kunna fungera. Det finns en stor medvetenhet runt om i sam-hället i stort om att nuvarande ordning inte fungerar särskilt väl.

Vi har på ett smärtsamt sätt sett några förfärliga våldsdåd som har lyft upp frågorna på dagordningen på ett sådant sätt att ingen kan ha undgått att se att det finns brister inom den svenska psykiatrin. Man ska minnas att de enstaka händelser som har inträffat – förfärliga som de är – ändå inte är signifikativa eller karakteristiska för människor som är psykiskt sjuka. I regel handlar det om människor som lider i tysthet och ensamhet och som påverkar sina närmaste – kanske arbetskamrater. För många är det mycket ensamhet. Men de här händelserna har gjort att frågan har kommit upp på dagordningen.

Jag tror att det arbetssätt som psykiatrisamordningen praktiserade, där man reste runt mycket i landet, träffade människor från brukarorganisat-ioner och professionens olika yrkesgrupper och förde samtal har lett fram till att vi har en ganska bred enighet om vad som behöver göras. Jag tror också att politiska partier är mogna att ta sig an frågorna på ett sådant sätt att vi kan se möjligheter.

Ibland säger människor till mig: Varför ska vi tro att det blir bättre den här gången när politiker så många gånger tidigare har talat om nya tag? Men jag tror att förutsättningarna nu är bättre än tidigare.

Jag vågar i dag inte ge ett svar på den fråga som Elina Linna ställde och som handlade om när vårdgarantin kan uppfyllas. Men vi kommer naturligtvis att föra en dialog med Sveriges Kommuner och Landsting för att ingen ska behöva vänta längre än vad nöden kräver på den vård som de behöver inom psykiatrin.

Överläggningen var härmed avslutad.

11 § Svar på interpellation 2007/08:397 om offentlig insyn i friskolor och skolor drivna i aktiebolagsform

Anf. 106 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp):

Herr talman! Peter Hultqvist har frågat mig om jag avser att vid sidan av gällande lagstiftning ta några initiativ till ökad öppenhet kring fristående skolors och aktiebolagsdrivna skolors verksamhet.

Jag har tidigare svarat på en likadan skriftlig fråga från interpellanten om insyn i friskolor och skolor som drivs i aktiebolagsform. Som jag skrev i mitt frågesvar finns redan i dag stora möjligheter till insyn i dessa skolor. Mot den bakgrunden är det inte aktuellt med några ytterligare åtgärder från regeringens sida.

Anf. 107 PETER HULTQVIST (s):

Herr talman! Jag får tacka för svaret, även om jag tycker att det är något torftigt utformat.

Det är tydligen okej att offentlighetsprincipen och allmänhetens rätt till insyn gäller i kommunala skolor men inte i friskolor och skolor drivna som aktiebolag. Det är inte att jämföra med offentlighetsprincipen att ett bolags revisor går igenom dess verksamhet och konstaterar att allt går rätt till och att detta senare hanteras på en bolagsstämma. Det är inte heller att jämföra med offentlighetsprincipen att hänvisa till att kommunala tjänstemän kan få insyn i en friskolas verksamhet och räkenskaper.

Offentlighetsprincipen handlar om någonting helt annat. Den handlar om att vem som helst kan läsa myndigheternas handlingar. Det finns en meddelar- och yttrandefrihet för dem som arbetar i verksamheten. Allmänheten har rätt att läsa sådana handlingar som betecknas som allmänna handlingar. Som medborgare kan du kräva att få handlingarna inom två dagar. Du kan efterfråga handlingar och tillåtas vara anonym. Om du nekas en handling kan du överklaga. Det finns också en personuppgiftslag som värnar människors integritet i samband med behandling av personuppgifter.

Man kan ställa sig frågan varför inte denna lagstiftning också skulle kunna omfatta friskolor och skolor drivna i bolagsform. Varför ska insynen bara gälla de kommunala skolorna?

Jag har mött många folkpartister i olika debatter om offentlighetsprincipen i kommunala bolag. Jag har mött krav på det i lokala och regionala församlingar. När det gäller skolsidan är det tyst; där är tydligen allt bra. Varför, kan man fråga sig.

I Svenska Dagbladet skriver man om vinstrika friskolor och att skolorna har blivit storföretag. Tidningen har gjort ett mycket intressant kopplingsschema som jag tror att ministern har tagit del av tidigare. Anew Learning har 41 förskolor, grundskolor och gymnasier, Jensen Development fem gymnasieskolor och förskolor, John Bauer Organisation 27 gymnasieskolor och så vidare. Kunskapsskolan Holding – det var ett intressant namn – har 21 grundskolor och nio gymnasieskolor. Sådant här pågår. Allmänna medel används som finansieringskälla, skattepengar blir vinster. Många av dessa investerar sedan i Norge. I England håller någon av dessa på att köpa upp verksamhet.

Är det rimligt att skydda denna typ av koncerner från insyn när de flyttar pengar från ett land till ett annat och bollar med pengar mellan bolag och när det i grunden är skattefinansiering?

Lärarnas Riksförbund slår fast i ett pressmeddelande från den 25 oktober 2007 att friskolorna varken lyder under förvaltningslagen, sekretesslagen, arkivlagen eller offentlighetsprincipen. Om en friskola slår igen kan elever bli utan betyg eftersom friskolor inte lyder under samma lagar om arkivering och offentlighet av till exempel betyg.

Denna problematik gör det viktigt att kräva en helt annan insyn än i dag. Jag kan inte uppfatta ministern på annat sätt – dels mot bakgrund av min enkla fråga, dels mot bakgrund av det torftiga interpellationssvaret – än att han inte vill.

En friskola lyder inte under samma krav på arkivering och offentlighet som en kommunal skola. Det kan alltså leda till att betyg och andra viktiga handlingar inte finns tillgängliga när de begärs ut. Är detta verkligen en rimlig ordning?

Anf. 108 FINN BENGTSSON (m):

Herr talman! Interpellanten framförde att utbildningsministerns svar var torftigt. Jag tycker för min del att det var ett mycket tydligt svar. Jag tycker kanske i stället att interpellantens långgrandighet vittnar om en viss torftighet eftersom det faktiskt är på det viset att mycket offentlig verksamhet har kunnat få en mångfald av utförare även under socialdemokratiska regeringar. Det gäller inte bara skolor utan även hälso- och sjukvården.

Jag kan förvånas över att man under sina långa perioder av regeringsinnehav inte har haft förmågan att åstadkomma denna lagreglering med vilken man från Peter Hultqvists sida tydligen vill få sätta fingrarna i syltburken på all verksamhet oavsett hur och i vilken form den bedrivs och oavsett vad den har för förutsättningar att bedrivas på annat sätt än när offentligheten själv bedriver den.

Jag tror, herr talman, att detta speglar en allmän syn av tveohagsenhet hos Socialdemokraterna. Man inser någonstans betydelsen av olika formers olika villkor och att de kan tjäna ett gott syfte när de får konkurrera och visa vem som levererar mest för skattemedlen. Naturligtvis är alla dessa underställda krav och kontroller på olika sätt. Vi har myndigheter som granskar verksamheten och som representerar offentligheten.

Ytterst handlar det om att socialdemokratin till skillnad från allianspartierna vill ha större makt för politikerna att gå och peta i detaljer. Jag är rädd för att det i fallet med skolan, precis som i hälso- och sjukvården, skulle förstöra de goda möjligheterna att visa hur en alternativ drift kan ske. Ibland ska politiker hålla sig borta från verksamheten. Det hindrar dem inte från att ta det övergripande ansvaret för både finansiering och verksamhetens mål.

Anf. 109 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp):

Herr talman! De regler som Peter Hultqvist kritiserar som vore de inte vatten värda inrättades av den socialdemokratiska regeringen 1997. De förändrades inte av de socialdemokratiska regeringar som satt mellan 1997 och 2006. Och tänk, Peter Hultqvist, det finns inte en enda motion

till detta riksmöte från Peter Hultqvists eget parti om förändringar i den riktning som Peter Hultqvist här i talarstolen kräver av mig att göra!

Det finns tre institut i vår lagstiftning som konstituerar den öppenhet som Peter Hultqvist efterfrågar. Det första är bokföringslagen som reglerar bokföringsskyldigheten för alla som bedriver näringsverksamhet. Alla kan gå in och se. Man måste lämna in om olika vinstdispositioner och annat till myndigheterna, och det är offentligt.

Det var det som Svenska Dagbladet hade gjort i den sammanställning som Peter Hultqvist viftade med. Han frågade om jag hade sett den. Det är väl tredje gången Peter Hultqvist viftar med den från talarstolen i en debatt med mig. Den där bilagan börjar snart gulna av allt viftande i kammaren.

Det andra är att det av skollagen framgår att lägeskommunen, det vill säga den kommun där friskolan ligger, har rätt att få insyn i verksamheten och begära in i stort sett vilka uppgifter som helst om en friskolas ekonomi. Den redovisningen blir då fullständigt offentlig.

Det tredje är att Skolverket kräver in redovisning av rader av saker, till exempel hur många lärare man har, vilken utbildningsnivå man har och hur många speciallärare man har. Det är fullständigt offentligt.

Däremot är det så att offentlighetsprincipen, som Peter Hultqvist åberopar, gäller offentlig verksamhet i Sverige. Det är en av de grundlagar som stiftades på 1800-talet som vi har varit fullständigt eniga om. Det finns ingen regering och inget parti som någonsin har ansett att offentlighetsprincipen ska gälla fullt ut för privata företag och verksamheter. Den gäller för offentliga verksamheter.

Men lagstiftaren har avsett, och här var riksdagen enig, att friskolor ska redovisa ett antal ytterligare saker än vanliga företag. Det är dels för hemkommunen som kan begära att få se precis vad man vill när det gäller olika uppgifter, även ekonomin. Syftet är att kommunen ska se att de offentliga skolmedel som tilldelas används för det ändamål de är avsedda för. Delvis är det för att Skolverket ska kunna följa upp hur skolorna satsar på lärare, böcker och annat. Det gäller friskolor såväl som kommunala skolor.

Jag menar, och det har tidigare regeringar också menat, att den insyn som vi har i friskolors ekonomi och verksamhet är tillfyllest. Det är därför som varken den förra eller denna regering har haft för avsikt att ändra på detta.

Om det utifrån ett socialdemokratiskt perspektiv är så förgräpligt, Peter Hultqvist, med de regler som gäller, varför har då Socialdemokraterna instiftat dem? Varför ändrade ni dem inte? Varför har ni inga motioner om att ändra dem?

Anf. 110 PETER HULTQVIST (s):

Herr talman! Nu blev allt lugnare och bättre när Björklund kunde peka och fråga varför Socialdemokraterna inte gjorde något. Löste det som du, Jan Björklund, sade en enda sakfråga? Nej, det löste inget. Jag kan lova dig att det kommer motioner på denna punkt. Jag kommer till och med att vara med och underteckna dem. Du kan vara helt lugn. Ni kommer att få ta ställning – inget problem.

Varför kan man införa offentlighetsprincipen i kommunala bolag? Jag har varit med och gjort det efter krav från dina partivänner. Vi har så långt som möjligt försökt öppna upp ett bolag med diarier och full insyn.

Det du talar om, Jan Björklund, är att det är kommunala tjänstemän som ska ha insyn. Det är andra som ska ha insyn. Det ska ske genom ombud. Det jag pratar om är att jag som enskild medborgare ska kunna begära ut handlingar. Det är en stor skillnad, men det pratar inte du om. Vi har olika perspektiv på detta. Du har bolagets perspektiv, jag har medborgarens perspektiv.

Finn Bengtsson berör över huvud taget inte kärnfrågorna i det jag pratar om. Tycker Finn Bengtsson eller ministern att det är rimligt att man inte ska kunna begära ut sina betyg och att friskolorna inte har krav på sig att arkivera dem?

Här har jag ett brev som är skrivet av en person som var elev på en friskola på 80-talet, alltså för tämligen länge sedan. Han skriver: "Jag har efter samtal med mina föräldrar som vuxen kommit fram till att missförhållandena som jag utsattes för på denna skola var grövre än jag hade anat mig till utifrån min egen upplevelse. — — — Detta har lett till ett stort behov hos mig att få ta del av alla de handlingar om mig som kan finnas kvar från denna tid. Detta gäller så väl det utbildnings- som hälsovårdsrelaterade. D v s allt material som den här skolan har producerat om min person." Han skriver vidare: "Jag har sökt igenom skollagen, friskoleförordningen, offentlighetslagstiftning, skollagstiftning, arkivlagstiftning, kollat på datainspektionens information, hälso- och sjukvårdslagstiftning och sekretess ... men jag kan inte komma fram till vad jag kan förvänta mig att min f d skola har kvar och vad jag kan begära av dem i detta hänseende."

Sedan skriver Skolverkets upplysningstjänst till svar:

Hej! Fristående skolor lyder inte under offentlighetsprincipen och har därför inte samma skyldighet som kommunala skolor att lämna ut handlingar om elever. Fristående skolor omfattas ej heller av arkivlag. Om skolan har köpt in skolhälsovård av kommunen eller någon annan aktör är det möjligt att handlingar kan finnas bevarade. Möjligtvis kan skolan ha bevarat dessa handlingar men det måste du nog kontakta skolan för att få vetskap om.

Det här är absolut inte tillfredsställande förhållanden. Det är ju grundläggande brister. Både ministern och – möjligen – Finn Bengtsson borde kunna tänka sig in i att det här är verklighet som är reell och existerande och som inte är något som man liksom kan lösa på någon bolagsstämma någonstans. Här är det ju fråga om rättssäkerheten för enskilda personer.

Så vad är det här att stå och försvara och hänvisa till någon socialdemokratisk regering och tro att man vinner några enkla poäng i den här debatten. Jag tycker att ni ska gå hem och titta allvarligt på det här problemet. Sedan kan ni möjligen ta en diskussion i regeringskretsen och återkomma med ett förslag. Jag tänker i alla fall skriva en motion om det här. Då får väl dina borgerliga kamrater pröva den goda viljan i det sammanhanget och ta ställning till om ni är beredda att leva upp till rättssäkerhet, öppenhet och bättre kvalitet.

Anf. 111 FINN BENGTTSSON (m):

Herr talman! Debatten har så här långt visat att Peter Hultqvist och Socialdemokraterna är väldigt beredda att protestera mot kärnfrågan vid de fåtal tillfällen då de inte har haft regeringsmakten, till exempel nu. Det har inte visat sig vara någon aktivitet när man har haft gott om tid på sig för att åstadkomma det här.

Då kan jag bara dra slutsatsen att det finns tre alternativ. Det första är att man från socialdemokratien äntligen släpper denna gnagande misstänksamhet mot att verksamhet där man inte har full politisk styrning ibland kan leverera något som man i slutändan kan visa är väldigt gott och att det kan utmana offentligdriven verksamhet till att bli både bättre och mer effektiv. Det är det som är den stora ideologiska skiljelinjen.

Eller så har vi alternativ två, att man ser till att reformera aktiebolagslagen och andra instrument som gör att det här är så omöjligt och att göra det företrädesvis när man har makten. Det är bra att man lämnar in en motion nu, i opposition, men Peter Hultqvist vet ju precis som vi att det svårt att få gehör för den. Man hade goda möjligheter att göra detta, om man verkligen ville något, under alla de år då man satt vid makten.

Det tredje alternativet är väl egentligen det som är mest rimligt. Det är att det finns den här inneboende problematiken i socialismen, som också socialdemokraterna dras åt, framför allt de som ligger ganska nära Vänsterpartiet, nämligen att det inte är angenämt att någon annan än offentligheten får driva verksamhet. När man har detta monopolsträvande av en verksamhet även inom sociala tjänster, skolan och välfärden över huvud taget, har det visats med all önskvärd tydlighet att effektiviteten minskar. Skattekrona som läggs på detta blir flera. Det handlar i grunden om att man i de fina sammanhangen talar om behovet av mångfald och av att många ska få använda sina egna huvuden. Men man vill egentligen inte. Innerst inne är man socialist, och då vill man inte låta andra göra något där man själv inte styr och ställer på toppen.

Anf. 112 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp):

Herr talman! Det var väl så att alliansen redan i valmanifestet skrev att just betyg i friskolor ska lyda under arkivlagen. De ska ju skickas in till kommunen och arkiveras. Det underlät den gamla regeringen att göra, men det kommer vi att göra nu i den nya skollagen. Betyg kommer att bli en offentlig handling också i fristående skolor på det sättet att de ska lämnas in och arkiveras hos kommunen. Det betyder att också om friskolan läggs ned finns betygen sparade för all framtid. Peter Hultqvist verkar väldigt engagerad för detta. Då var det väl kul och bra, Peter Hultqvist, att det blev ett regeringsskifte så att det kunde bli en förändring på den punkten, för den gamla regeringen var fullständigt ointresserad.

Peter Hultqvists fråga och retorik antyder ju precis det som Finn Bengtsson är inne på. Det spelar ingen roll vad vi har för regler för friskolor, för Peter Hultqvist avskyr friskolor. Det är ju vad det handlar om i den här debatten. Det ska inte finnas några friskolor. Stat och kommun ska sköta allting. När det gäller skolan ska kommunen sköta allting – helst Borlänge kommun. Kommunen ska sköta allting för då blir det bäst.

Den fråga som Peter Hultqvist måste ställa sig är naturligtvis: Varför är det så här just i Sverige? Under tolv år av socialdemokratiskt styre har vi fått en fullständig massflykt av föräldrar och elever till fristående skolor från den kommunala skolan. Det är den riktigt intressanta frågan att ställa sig. Varför är det så att så många föräldrar och så många ungdomar vill välja friskolor i Sverige? Sanningen är att det inte är förbjudet med friskolor i andra länder heller. Det heter lite olika saker, och det är lite olika regler, men det är tillåtet där också. Men det är just i det socialdemokratiska Sverige som vi har en fullständig massflykt från den kommunala skolan. Det borde Socialdemokraterna fundera över.

Ett sätt att stoppa friskolorna är naturligtvis att förbjuda dem, som Peter Hultqvist förmodligen är ute efter i förlängningen. Men ett annat sätt att stoppa flykten till friskolor är faktiskt att fundera på vad det är som orsakar denna flykt från den kommunala skolan.

Jag är rätt övertygad om att det finns två stora drivkrafter bakom att friskolor växer i Sverige. Den ena är att föräldrar och elever tror, rätt eller fel, att fristående skolor har högre kunskapsambitioner än kommunala skolor. Den andra är att massor av föräldrar tror, rätt eller fel, att fristående skolor har bättre studiedisciplin än de kommunala skolorna har. Ibland har föräldrarna rätt i sina antaganden. Ibland är det förmodligen fel. Men det är dessa föreställningar som finns, och det är det som driver föräldrar och ungdomar att välja friskolor.

Jag är rätt övertygad om att den utbildningspolitik som den här regeringen nu för, som kommer att leda till kvalitetslyft för den kommunala skolan när det gäller såväl kunskapskrav och kunskapsambitioner som studiedisciplin, kommer att kunna dämpa flykten till friskolorna. Peter Hultqvists partis fortsatt flummiga skolpolitik kommer bara att driva på flykten till friskolorna.

Sedan kan man naturligtvis lagreglera massor av saker som dem vi nu diskuterar, men det kommer inte att ändra något. Så länge människor är missnöjda med kommunala skolor kommer man att välja friskolor i stället. Det är det som har pågått under tolv års socialdemokratiskt styre i Sverige. Nu lägger vi om utbildningspolitiken. I stället för att förbjuda friskolor och bara kritisera dem satsar vi nu på att lyfta kvaliteten i den kommunala skolan. Det är det som kan ge effekt för Sverige. Vi har en omfattande insyn i de fristående skolorna i Sverige. Vi har exakt de regler, exakt den lagstiftning om friskolor, som socialdemokratiska skolministrar – Ylva Johansson, Ingegerd Wärnersson, Thomas Östros, Ibrahim Baylan – har drivit fram. Vi har inte ändrat någonting, och vi har varit eniga om detta.

Jag kan konstatera att hittills har det inte kommit några socialdemokratiska förslag om att ändra de här delarna, i varje fall inte om att friskolor skulle lyda under offentlighetsprincipen. Det vore ju en väldig anakronism i svensk lagstiftning om privata företag i Sverige skulle lyda under offentlighetslagstiftning. Alla de uppgifter som bör vara offentliga har vi emellertid insyn i.

Anf. 113 PETER HULTQVIST (s):

Herr talman! Jag kan bara konstatera att när ministern av någon anledning känner sig trängd inträder stadiet av tankeläsande och att han tror att han kan studera en annan hjärna inifrån. Du vet innerst inne inte ett

dugg om vad jag tycker och tänker om friskolor i de dimensioner som du talar om. Du drar bara enkla slutsatser och gör något demagogiskt trick i den här salen. Det vi vill när det gäller friskolorna är att kommunerna ska ha mer att säga till om när det gäller etableringsrätt. Det är vad det handlar om.

När du står här och pratar om förbud mot friskolor är det däremot dina fantasier som du har hittat på i något propagandasyfte, för du tycker att det passar in i sammanhanget. Sedan står ni inte ut med att man kritiserar skavanker och problem i friskolesystemet. Jag tycker nästan att ett problem i debatten är ministerns och borgerlighetens enögdhet. Den kommunala skolan kan man racka ned på och svartmåla år ut och år in i alliansens och ministerns agerande men när det gäller friskolor får man inte röra en millimeter. Då är det nästan någon sorts helig mark man rör sig på. Sluta med de här hjärnspökena och se till vad debatten egentligen handlar om.

Sedan ska jag noga studera det förslag som du säger ska komma när det gäller betygen, deras offentlighet och arkiven. För den här grabben handlade det inte bara om betygen. Det handlade också om hela handläggningen av hans skolgång, alla de handlingar som finns i en annan skolform. Jag tycker att det här är ett problem. Sedan kan du skylla på socialdemokrater eller vem det än är. Ta med dig att det är fler handlingar än bara betygshandlingen det handlar om när du ska utforma den här lagstiftningen. Jag kan lova dig att jag kommer att följa det där mycket noga, och du kommer att få möta mig i nya interpellationsdebatter om jag inte är nöjd, så att du får komma hit till riksdagen och ha det trevligt en kväll. Det blir nog jättebra det här.

Finn Bengtsson, sedan, rör sig ju mer i någon sorts ideologiska dimensioner där man inte behöver sätta ned foten i den praktiska verkligheten. Det är något slags övergripande resonemang. Jag kan notera att du egentligen inte berörde en enda punkt av den sakfråga som jag i grunden berörde i min interpellation i dina inlägg.

Anf. 114 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp):

Herr talman! Det var ju intressant att Peter Hultqvist skällde på oss för att det saknades lagar om offentlighetsprincip. När det kom till kritan var det inte det som Peter Hultqvist ville lagstifta om utan det var att kommunerna skulle ha mer makt över etableringen. Det har ni drivit i årtal. Det känner jag till. Jag förstår inte varför ni inte har genomfört det. Det kan du väl berätta någon gång. Ni har trots allt styrt Sverige de senaste tolv åren, och genomfört är det inte.

Interpellationen handlar om att fristående aktörer i Sverige, enskilda utbildningsföretag, ska lyda under offentlighetsprincipen på samma sätt som den offentliga sektorn. Det skulle vara intressant att se den socialdemokratiska justitieutskottsgruppen skriva under en motion om att den svenska offentlighetsprincipen ska gälla även privaträttsligt. Det är en fullständig anakronism. Vi väntar med spänning på den motionen, Peter Hultqvist.

Det är möjligt att Peter Hultqvist själv får ihop den och skriver under den, men att det socialdemokratiska partiet skulle ställa sig bakom en sådan motion vore väldigt överraskande. Det är intressant. Jag väntar med spänning på den.

Sanningen är att när det gäller fristående skolor finns det en mycket omfattande insyn i alla uppgifter som vi rimligen kan vara intresserade av. Den ekonomiska redovisningen är en skyldighet, inte minst genom bokföringslagstiftningen. Kommunerna har rätt att kräva ut vilka uppgifter som helst under reglerna om kommunal insyn, inte minst när det gäller ekonomin. Skolverket kräver in en omfattande redovisning av olika förhållanden på friskolorna som blir offentlig.

Därutöver kommer vi att göra det som den gamla regeringen aldrig gjorde, nämligen lagstifta om att betyg ska arkiveras i det kommunala arkivet. I och med att de lämnas in blir de en offentlig handling, vilket de inte är i dag.

När Peter Hultqvist anklagar mig för demagogi är det bara skrattretande. Det är som ett förstamajtal för SSU när Peter Hultqvist är uppe. Sanningen är att det som Peter Hultqvist efterlyser redan finns i praktiken. Vad interpellanten egentligen är ute efter är att odla lite friskolefientlighet. Det lyckas han bra med i sina anföranden. Insynen finns redan.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 2007/08:72
4 mars

Svar på
interpellationer

12 § Svar på interpellation 2007/08:426 om förslaget om en treårig begränsningsregel för sfi-studerande

Anf. 115 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp):

Herr talman! Mats Pertoft har frågat mig vilken beräkningsgrund jag har för förslaget om en treårig begränsningsregel för sfi.

Svenskundervisning för invandrare har under lång tid varit en skolform med stora brister och dåliga resultat. Likaså är den statistik som finns tillgänglig på området i många fall bristfällig, något som självfallet försvårar bedömningar och analyser.

Den sammantagna bilden, baserad på bland annat tillgänglig statistik, olika rapporter och verksamhetsbesök, är dock alarmerande.

Statistik från SCB, Statistiska centralbyrån, visar att av de drygt 42 000 personer som var inskrivna i sfi läsåret 1996/97 deltog 1 080 personer fortfarande i sfi läsåret 2000/01. Dessa hade således varit inskrivna utan avbrott i fem år. Följande läsår deltog 358 av dessa personer fortfarande i sfi. Året därpå var 69 personer fortfarande inskrivna i sfi.

Underlag från Statens skolverk visar också att andelen elever med betyget Godkänd inte ökar nämnvärt efter två och ett halvt år i sfi-undervisning.

För att ta ett helhetsgrepp och komma till rätta med problemen har integrations- och jämställdhetsministern och jag tillsammans nyligen presenterat ett reformprogram för att säkerställa och höja kvaliteten i sfi. Satsningen på sfi omfattar tydligare mål och nationella slutprov, liksom ett uppdrag till Statskontoret att utvärdera sfi, bland annat med fokus på deltagarnas resultat och lärarnas kompetens. Vidare satsas på en förstärkt nationell inspektion och kompetensutveckling för sfi-lärare.

Den verksamhet som bedrivs inom ramen för svenskundervisning för invandrare ska hålla hög kvalitet. Frågan om en tidsgräns i sfi ska utredas och konsekvenserna av förslaget, bland annat för enskilda utifrån deras förutsättningar, ska ses över.

Utgångspunkten för regeringens politik är också att särlösningar endast ska förekomma inledningsvis och att det reguljära systemet därefter ska ta över. Att begränsa tiden i sfi och sedan låta de studerande som behöver ytterligare undervisning fortsätta i den grundläggande vuxenutbildningen ligger i linje med denna politik.

Anf. 116 MATS PERTOFT (mp):

Herr talman! Jag vill tacka utbildningsministern för svaret. Vi är helt överens om att det är bra med satsning på höjd kvalitet i sfi.

Jag skrev min interpellation eftersom jag inte kunde hitta det som utbildningsministern hänvisade till flera gånger under den fredag då han presenterade förslaget, nämligen Skolverkets statistik. Nu verkar det som om inte heller utbildningsministern hittade det på Skolverket utan var tvungen att gå till SCB. Det har jag också gjort. Det är i sig ett frågetecken när man flera gånger refererar till Skolverket och resultatet sedan inte finns hos Skolverket. Det gjorde att jag började ifrågasätta grunderna för detta.

När det gäller sfi och en begränsningsregel måste man fråga sig varför dessa personer läser sfi. Det fanns en debattartikel i Upsala Nya Tidning i lördags, tror jag. Det finns en hel del myter kring sfi, nämligen att det används som försörjning och att det inte finns något starkt krav på de studerande. Det är det jag vänder mig emot och reagerar på.

Jag har försökt titta på hur det ser ut med dem som läser sfi. Jag håller med utbildningsministern om att det finns en hel del personer som läser sfi i upp till sju år. Man måste fråga sig om det är en nackdel att man inte får bättre än Godkänd. Vi vill ju att dessa människor ska få Godkänd och förutsätter att de avslutar sina studier när de får Godkänd.

Jag har tittat på vad det är för människor. Det visar sig att 60 procent inte hade gått särskilt länge i skolan i sitt hemland. 15 procent hade inte gått ett enda år i skolan i sitt hemland. Den absolut övervägande delen hade ett annat modersmål än ett som använder det latinska alfabetet.

Med detta vill jag säga att de som gick sfi en längre tid kom från kulturer där man antingen inte hade någon skolgång eller hade ett språk som låg väldigt långt från vårt.

Jag vill ställa en fråga till utbildningsministern. Er regering talar väldigt mycket om att bryta utanförskapet. Dessa människor kommer från kulturer som befinner sig i utanförskap. Vi kan vara överens om att svenska språket är den bästa vägen in i det svenska samhället. Ska man sätta upp en begränsningsregel för människor som helt klart behöver längre tid för att lära sig svenska eftersom de inte har förkunskaper och skolundervisning i bagaget? Ska man inte tillåta dem att bryta utanförskapet? Det är det ni antyder när ni vill sätta upp en begränsningsregel på tre år. Samtidigt insinuerar ni att de inte anstränger sig.

Innan man som utbildningsminister går ut med en sådan sak måste man ta reda på fakta om varför det tar lång tid och inte tro att det är för att de annars kanske skulle behöva leva på socialbidrag.

Anf. 117 MARIE GRANLUND (s):

Herr talman! Jag är tacksam för att Mats Pertoft har skrivit en sådan här interpellation. Jag hade själv tänkt göra det, men det blev inte så. Det var ju bra att jag kunde hänga på den här.

Jag läste med viss förskräckelse skolministerns och Nyamko Sabunis artikel om sfi och att lära sig svenska. Jag kunde, med många andra, känna en obehaglig ilning över att man spelar på vissa strömningar. Man spelar på vissa känslor, och det är något speciellt som man vill åt med detta. Man vill ha vissa väljare. Det är inte första gången. Tidigare gällde det språktester.

Hela artikeln andas att om man läser sfi anstränger man sig inte. Man skulle hela tiden kunna göra mer.

Då är min fråga: Hur kul tror skolministern att det är att gå på sfi år efter år? Varför skulle någon vilja vara kvar där för sin egen skull? Hela artikeln andas att det är så.

Jag skulle också vilja fråga vilken verklighet som skolministern lever i.

Jag tror att vi har gjort ett väldigt stort misstag i Sverige, och det gäller oavsett parti. Vi har betraktat de människor som har kommit hit från andra länder – jag talar nu om flyktingar – som en enhetlig massa. Vi har inte sagt att till Sverige har det just nu kommit en sjuksköterska, en civilingenjör eller för den delen en analfabet, en undersköterska eller en busschaufför, utan vi har sagt att det har kommit flyktingar hit. Flyktingar betraktas som nyfödda barn utan någon kunskap med sig.

Det är då som jag vill komma in på denna treårsgräns. Om man ser det på det sättet skulle en treårsgräns vara fullständigt vansinnig. De som kommer till oss är nämligen inte en enhetlig grupp. Man måste se individuellt på varje person. En del som kommer hit är analfabeter. Att tro att de skulle klara av sfi på tre år är en önskedröm. Däremot kan säkert en civilingenjör, en sjuksköterska och så vidare klara av det på mycket kortare tid om man anstränger sig ute i kommunerna att faktiskt anpassa undervisningen efter varje individ och inte säga: Du ska börja från början. I stället måste man säga: Du har väldigt mycket kunskap med dig redan från början. Nu ska vi bygga på det som saknas. Om man gör det kommer det säkert att gå som en dans.

Det är detta som det handlar om, alltså om individualiserad undervisning och inte om att man sätter upp orealistiska tidsgränser för att man vill spela på främlingsfientliga strömningar, vilket skolministern gör. Man måste se på varje individ.

Jag skulle vilja fråga skolministern: Vad skulle bli bättre för att komvuxlärare helt plötsligt ska ta över den grundläggande sfi-utbildningen? De är väl ännu mindre lämpade än en sfi-lärare att ta hand om undervisningen av detta?

Jag får absolut inte det hela att gå ihop. Det verkar vara ett mycket populistiskt utspel för att man ser att det finns vissa partier som växer och att man vill ha dessa väljare. Men i realiteten är detta ett bakslag. Varför är det så fel att se varje flykting som en individ som faktiskt är väldigt unik och som har olika saker med sig i bagaget?

Anf. 118 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp):

Herr talman! Jag noterar att den socialdemokratiska integrationstalesmannen Luciano Astudillo stödde regeringens förslag när det presenterades. Det kunde vara intressant att få veta om det är hans besked eller Marie Granlunds besked som gäller som det socialdemokratiska beskedet

i dag. Han hade ingen som helst invändning mot treårsgränsen utan fann den rätt motiverad när han kommenterade regeringens förslag.

Men det är klart att det är enormt jobbigt, Marie Granlund, att tycka som regeringen. Då måste man hitta någon skillnad. Om man då är överens om förslagen måste man kunna ana regeringens motiv och om de är grumliga. Man röstar på samma sätt, men det är ändå något skumt med regeringen.

Det är klart att den attityden är frestande när man är i opposition. Men jag noterar att integrationstalesmannen från Socialdemokraterna understödde dessa förslag när de lades fram, och han verkade rätt så insatt i frågan när han kommenterade den. Men Marie Granlund kan väl i nästa inlägg berätta om det är Marie Granlunds besked eller Luciano Astudillos besked som gäller i denna fråga.

Jag ska också gärna svara på sakfrågorna från Mats Pertoft. Det är inte meningen att Sfi ska ersätta grundläggande utbildning. Jag ska ta ett typexempel på personer som har mycket bristfällig skolutbildning som kommer till Sverige som invandrare. Personer som kommer från till exempel landsbygden i Somalia har mycket bristfällig skolutbildning. De har ofta maximalt sex års folkskola. Det finns personer som inte har gått i skolan över huvud taget. Meningen är inte att Sfi är det som ska kompensera för deras bristande grundskoleutbildning, utan där har vi grundläggande vuxenutbildning. Sfi är inte en alternativ skolgång. Sfi är till för att man ska kunna lära sig så mycket svenska att man sedan kan gå vidare till annan verksamhet i Sverige, till exempel ut på arbetsmarknaden. Men om man kommer från Somalias landsbygd eller från någon annanstans och inte ens har gått i skolan ska man gå in i grundvux för att läsa in grundskolekompetens. Det är själva idén.

Sfi ger inte grundskolekompetens. Det har aldrig varit avsikten och kommer aldrig att vara avsikten. Sfi är till för att ge en språkinträdning i svenska så att man sedan kan gå vidare. Men problemet är att det i praktiken finns ett antal personer som har fastnat i Sfi och går där år efter år. Om det hade varit så att dessa personer gjorde stora studieframsteg år efter år hade det väl inte varit ett så stort problem. Men som jag sade i mitt första inlägg vet vi att efter två–två och ett halvt år, och definitivt efter två och ett halvt år enligt Skolverkets uppgifter, är det väldigt få av dem som är inskrivna som gör några studieframsteg att tala om. Antalet godkända elever ökar knappt någonting efter två och ett halvt år hur många år man än är inskriven. Man går där i praktiken och får sina bidrag men utvecklas inte speciellt mycket studiemässigt. Det är därför som vi sätter en spärr.

Allvarligt talat är detta inte unikt. Vi har i full enighet i denna riksdag infört en spärr i högskolan. Man får inte studiemedel för studier i högskolan under mer än sex år. Man skulle väl kunna säga samma sak i fråga om detta. Varför kan man inte få gå hur länge som helst och få studiemedel? Men vi har satt en spärr på sex år. Det är en stimulans för att man ska avsluta sina studier. Man kan naturligtvis få studera längre, men man får inte studiemedel.

I gymnasiet får man inte gå efter att man har fyllt 20 år. Vi har rader av sådana gränser. Det är ingenting märkligt med detta. Det märkliga är att det inte har funnits någon gräns och att det finns elever som har varit

inskrivna under elva år. Det är det som är det märkliga. Och de får naturligtvis ett bidrag under tiden.

I själva verket är sfi till för att se till att människor inte hamnar i utanförskap. Men för en del individer riskerar sfi i sig självt att bli ett utanförskap när de aldrig lämnar sfi och kommer in i annan verksamhet på arbetsmarknaden eller i andra studier. Det är därför som vi gör detta.

Prot. 2007/08:72
4 mars

*Svar på
interpellationer*

Anf. 119 MATS PERTOFT (mp):

Herr talman! Jag håller helt med om att sfi inte ska ersätta grundskolan. Det är självklart. Men för att kunna gå på komvux i Sverige och för att kunna tillgodogöra sig grundskolekunskaper behöver man ett språk. För att få ett språk, i detta fall svenska, om man är analfabet måste man lära sig att skriva och behärska detta. Det är det som är problemet. Det är där som ni driver in människor i utanförskap.

Jag vet inte var utbildningsministern har fått sina erfarenheter. Jag har fått mina i en kommun där 30–40 procent av invånarna har annan etnisk bakgrund. Där arbetar vi väldigt mycket med sfi. Jag har hört samma saker från andra ställen i landet. Man ställer krav på sfi. Det är en myt att detta är en kravlös tillvaro.

Jag vill också betona att i den debatt som följde efter utbildningsministerns utspel kritiserade inte människor att man ville ställa krav. Jag upplevde att det fanns ett gensvar i fråga om det och även i fråga om sluttester och så vidare. Det var väldigt positivt. Det håller jag också med om.

Det som fackmänniskor kritiserade och det som debatten handlade om gällde begränsningsregeln på tre år. De som arbetar inom sfi i dag ser nämligen att den regeln är kontraproduktiv. Ni föreslår ett regelverk som skapar det utanförskap som ni annars alltid säger att ni vill bekämpa.

På komvux kan man nämligen inte lära sig så mycket om man inte kan svenska. För att kunna gå på komvux måste man först ha lärt sig svenska, och det är sfi som är specialister på svenskundervisningen. Det är därför som man måste gå där för att lära sig språket, skriften och så vidare för att gå vidare.

Man kanske inte får mer än Godkänd. Jag ska tillägga att det bara finns två betygsnivåer inom sfi – Godkänd och Väl godkänd. Men det räcker för mig om man får Godkänd efter några år. Men om man behöver många år för att nå nivån Godkänd och för att kunna språket, då måste man få det. Alternativet är socialbidrag och utanförskap.

Jag menar att ministern inte har svarat på denna kritik. Hur menar han att utanförskapet ska brytas? Menar han att de som går längre än tre år på sfi simulerar på något sätt och låtsas att de inte kan när de egentligen kan? Eller är det så att de inte kan svenska men att vi inte bryr oss om det och att de helst ska gå på socialbidrag? Något jobb lär de ju inte få i Sverige om de inte kan svenska utan bara arabiska. Eventuellt kan de få något arbete i Södertälje där arabiska fungerar ganska bra. Men det är en ganska begränsad arbetsmarknad.

Jag menar att regeringen faktiskt måste fundera på vilka krav man ställer. Vad är det för uppdrag man ger utredningen? Man begränsar ju någonting som egentligen mer behöver stöd och underbyggnad. De här människorna behöver kanske i stället få en ännu bättre pedagogik. Vi behöver därför utveckla sfi:n, precis som de andra förslagen handlade

om. Är det fråga om en stupstock för dessa människor, eller ska de få komma med i vårt samhälle?

Anf. 120 MARIE GRANLUND (s):

Herr talman! Jag kan försäkra, skolministern, att Luciano Astudillo och jag är fullständigt överens. Han har varit ute och sagt att han inte ställer upp till exempel på en flitpremie. Han inser att treårsgränsen inte kommer att fungera i verkligheten. Det kommer den inte att göra därför att människor är olika.

Jag blev lite orolig. Det är nästan första gången som jag inte hört skolministern här i talarstolen tala om höjdhoppsribban. I stället får väl jag göra det. Det är faktiskt viktigt med en ribba. Men det är precis så som Mats Pertoft säger, nämligen att för vissa ska en stupstock, inte en höjdhoppsribba, gälla.

Vi säger att det ska vara en höjdhoppsribba för alla. Slutmålet ska vara detsamma. Men för att nå dit krävs det olika insatser under resans gång.

Det är inte rimligt att av en analfabet kräva det man kräver av en civilingenjör; det säger sig självt. Jag har ännu inte fått något svar på frågan om vad som blir bättre genom att komvuxlärare tar hand om svenskundervisningen i stället för att den sköts av dem som är utbildade för undervisning i svenska för invandrare.

Nej, här handlar det om ett utspel för att fånga vissa röster, på samma sätt som det var med språktesterna. Fler förslag lär komma med tanke på att vissa partier växer och andra minskar. Jag tycker alltså att detta är oerhört olyckligt.

Jag kan tycka att skolinspektion är bra. Men fortbildningen kommer för sent även när det gäller sfi-lärare. Men den verkligt effektiva insatsen för att få fler att kunna svenska språket är att satsa på en allmän och lika förskola. Det handlar om att individualisera svenskundervisningen, om en svenskundervisning som är mycket mer anpassad till den verklighet som man kommer från och till om man är analfabet eller om man är yrkesutbildad.

Anf. 121 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp):

Herr talman! Det sista som Marie Granlund sade är vi alla överens om, nämligen att det ska individualiseras. Till och med i reglerna för sfi finns numera tre nivåer angivna: en nivå för, som Marie Granlund, säger civilingenjörer – alltså en nivå för personer med akademisk nivå – en lägsta nivå för personer som egentligen inte ens på sitt eget språk kan läsa och skriva samt en mellannivå för dem som har ungefär grundskoleutbildning eller motsvarande men inte mer utbildning.

Det system vi hade förr i Sverige var bedrövligt, alltså att professorn och analfabeten sattes i samma undervisningsgrupp. Det är nu historia. För det mesta går det inte längre till så. På så sätt är det alltså nivågrupperat. Det är mycket bra.

Marie Granlund talar om civilingenjörer. Huvuddelen av de akademiker som kommer hit klarar av sfi på ett år. Det är inga tre år de går, utan de går ungefär ett år. Också huvuddelen av dem i den lägsta gruppen, i gruppen analfabeter, klarar att gå ett och ett halvt, två år eller två och ett halvt år.

Naturligtvis är det – detta sagt baserat på mycket erfarenhet – i högsta grad individualiserat. Det finns ingen undervisning, skulle jag vilja säga, som till sin uppbyggnad är så individualiserad som just sfi:n där det är uppbyggt på olika nivåer för de olika individer som kommer hit.

Vi tror att det för dem som går kvar alltför länge är ett bra incitament att införa detta med att avsluta studierna, att se till att studierna ska vara avslutade inom tre år. En treårig begränsningsregel – om nu utredningen landar på tre år; det här är ju fortfarande ett utredningsuppdrag – innebär ett starkt incitament för den enskilde att faktiskt avsluta sina studier och nå ribban för Godkänd.

Med Marie Granlunds argument borde sexårsregeln på högskolan egentligen avskaffas. Så individualisera, Marie Granlund, och låt alla läsa hur länge de vill så att de blir färdiga!

Sexårsregeln infördes med argumentet att en del då kommer att se till att de blir färdiga inom sex år. Det är både en liten morot och en liten piska för individen att anstränga sig och ge järnet för att bli färdig. Det är därför vi har den typen av regler. I alla utbildningsformer har vi tidsbegränsningar. Det är vad vi föreslår ska införas också i sfi:n.

Mats Pertoft antydde väl att jag inte riktigt begriper vad jag pysslar med. Mats Pertoft kommer minsann från en kommun med många invandrare. Men jag kan försäkra att jag under tolv års tid har varit kommunalråd i den kommun i Sverige som har flest invandrare. Under alla de tolv åren har jag jobbat med utbildningsfrågor, bland annat med sfi.

När vi lade fram det här förslaget tyckte den professionella sfi-ledningen i Stockholm, inte politikerna, att det var ett mycket bra förslag. Det sade de när de gjorde uttalanden. Men Pertoft fick det att låta som att alla professionella som sysslar med sfi är mot förslaget. Så är det inte alls. Det finns också många som är för. Men som vanligt när regeringen lägger fram ett förslag får de som är kritiska anledning att göra sig mest hörda och att protestera. Men jag tror, som sagt, att det också finns ett rätt så utbrett stöd.

Den professionella sfi-ledningen i den kommun i Sverige som har allra flest invånare stöder förslaget. De har mycket tydligt uttalat att de tror att den treåriga begränsningsregeln är bra. Det är klart att vi inte hade lagt fram det här förslaget om vi inte hade förstått att rätt många som sysslar med sfi-frågor i Sverige tycker så här. Sedan tycker naturligtvis inte alla så.

Anf. 122 MATS PERTOFT (mp):

Herr talman! I Stockholm finns det väldigt många människor som behöver sfi. Många kommuner tar emot många flyktingar, men de försvinner i massan. Det finns kommuner med en väldigt stor andel flyktingar – till exempel min kommun, Södertälje, som är den kommun i hela Sverige som i förhållande till invånarantalet med råge tar emot flest flyktingar. Vi har en hel del erfarenheter. Det är det jag stöder mig på.

Jag kan konstatera att vi har en regering som många väljare valde därför att de trodde att den skulle ta hänsyn till individen. Men i stället är det en regering som är mer kollektiv än en socialdemokratisk regering någonsin varit. Man kan inte tänka sig att ta hänsyn till exempel till att 92 procent av dem som fortsatte efter fjärde sfi-året – detta enligt SCB:s mätningar – hade en annan språklig bakgrund. De hade inte det latinska

alfabetet. 15 procent av dessa hade inte alls gått i skola i sitt hemland. Då är det ju inte konstigt att det tar tid.

Utbildningsministern vill i stället skeppa i väg dessa människor från specialisterna, från sfi-lärarna, till komvux. Men på komvux är man faktiskt inte så bra på att lära ut svenska till analfabeter. Man har inte det som sin specialitet. Jag trodde att skolministern hade inriktningen att låta specialisterna göra det som de är bra på. Men i stället för att låta specialisterna undervisa dem som behöver lära sig svenska för att sedan kunna gå till grundskolan och gymnasiet låter man andra som inte alls är bra på detta sköta det.

Jag förstår inte denna politik. Om man ställde den raka frågan till mig vad jag tycker att Folkpartiet och alliansen står för skulle jag nog påstå motsatsen.

Anf. 123 ELISABETH SVANTESSON (m):

Herr talman! Jag ska ge mig in i den här debatten med ett mycket kort inlägg. Jag reagerar starkt på att Mats Pertoft säger att det är en myt att människor läser sfi för att få försörjningsstöd. Om man reser runt i ganska många kommuner i Norrbotten, Skåne och Mellansverige och lite överallt ser man hur det är.

Så sent som förra veckan satt jag och pratade med några sfi-lärare som var ganska upprörda över skolministerns förslag. Jag vände då på det hela och sade till en lärare: Tycker du att vi inte ska ha någon begränsningsregel alls? Jo, självklart måste vi ha det, sade läraren. Efter flera år kommer elever gång på gång tillbaka därför att socialsekreteraren tycker att det är viktigt att de är aktiva. Då är det enkelt för socialsekreteraren att säga att de måste läsa mer sfi. Man blir väldigt omotiverad. År ut och år in sitter man där, inte speciellt motiverad. Det är inte rimligt.

Jag tror att det i stället är högst rimligt att diskutera en gräns. Om det ska vara exakt tre år eller om det ska vara tre och ett halvt år är naturligtvis ingen vetenskap. Dock är detta viktigt, så jag är glad över att regeringen har lyft fram detta.

Utan att vilja starta en ny debatt kan jag säga att det finns flera saker att diskutera i sammanhanget. När det gäller att det tar så lång tid tror jag att ett av problemen är att det för många är en fruktansvärt isolerande skolform. I vissa kommuner läser man sfi år ut och år in utan att ha någon som helst kontakt med arbetsmarknaden, men den debatten ska jag inte starta nu.

Jag vill bara tillägga, herr talman, att när man talar om att det ministern påstår är myter tycker jag att man ska ge sig ut i verkligheten och se att det inte är myter utan verklighet. Det är en hjälp att sätta gränser. Det ökar trycket på skolan och det ökar trycket på individen. Det tror jag är bra för individen, ingenting annat.

Anf. 124 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp):

Herr talman! Mats Pertoft tror sig ha hittat överraskande fakta när han säger att huvuddelen av dem som går länge på sfi inte har vårt alfabet. Jag kan berätta att huvuddelen av invandrarna i Sverige inte har vårt alfabet. De helt dominerande invandrargrupperna kommer från Mellanöstern och Afrika i dag, och de grupperna har inte vårt alfabet, så det är inte något väldigt överraskande som Mats Pertoft har hittat.

Det är inte så, Mats Pertoft, att man först när man kommer hit ska lära sig svenska fullt ut och sedan gå över till en annan utbildning. Så fungerar det inte. Även vi som bott här från det att vi föddes lär oss nog ytterligare svenska ord och termer kontinuerligt under livet. Och de som har kommit hit som invandrare lär sig mer och mer svenska för varje år som de är här. Det är inte så att man blir färdiglärdd i svenska och sedan går vidare. Sfi är ju inte till för att man ska bli färdiglärdd i svenska. Det är till för att ge en introduktion i svenska så att man kan tillräckligt mycket för att sedan gå ut och antingen arbeta eller gå vidare i en annan utbildningsform. För den som inte har gått mer än sex år i folkhögskola eller ännu kortare tid i sitt hemland är inte sfi tänkt att vara först svenskundervisning och dessutom kompensation för folkskolan.

Tanken med sfi är att man ska kunna tillräckligt mycket svenska för att kunna gå över till grundläggande vuxenutbildning. Det är hela syftet med sfi. Där ska man sedan inte bara lära sig svenska utan också andra saker som man inte har med sig från sin grundläggande utbildning, som matematik, en del orienteringsämnen och annat som man ju lär sig i grundskolan. Det ska man också läsa men inte på sfi, utan sfi är till för att ge en start så att man behärskar svenska språket tillräckligt mycket för att sedan kunna gå vidare till en annan verksamhet. Det är så det gäller att betrakta sfi. Annars kommer sfi alltid att bli ett stort utanförskap, för då måste man naturligtvis gå där väldigt länge. Men det är inte det som är idén med sfi. Sfi är till för att skapa integration, inte att skapa ett utanförskap.

Överläggningen var härmed avslutad.

13 § Svar på interpellation 2007/08:396 om musik i hela landet

Anf. 125 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m):

Herr talman! Anneli Särnblad har frågat mig vad jag avser att göra för att tillförsäkra medborgare i hela landet länsmusik oavsett var i landet man bor.

Regeringens övergripande mål för den bidragsgivning som Statens kulturråd ansvarar för är att bidra till ett omfattande och varierat kulturbud i hela landet. Bara i år fördelas ca 755 miljoner kronor i statligt stöd till regionala scenkonstinstitutioner. Regeringen beslutar om vilka institutioner som är stödberättigade och Statens kulturråd fördelar bidragen till enskilda institutioner.

Den regionala musikverksamheten, i form av länsmusiken, har utan tvekan en mycket viktig roll för att sprida musik i hela landet. Statens stöd till de regionala musikverksamheterna ligger på en mycket hög nivå jämfört med stödet till andra konstarter. I en tredjedel av länen uppgår det statliga stödet till länsmusiken till 70 procent av verksamhetens offentliga finansiering. I detta sammanhang bör det poängteras att det är regioner och kommuner, inte staten, som är huvudmän för länsmusiken.

Jag delar inte uppfattningen att Statens kulturråds beslut innebär en utarmning av musiken runt om i landet. Bland annat har Norrlandsoperan liksom Norrlands Kammarorkester fått ytterligare förstärkningar. Den statliga finansieringen ligger kvar på en mycket hög nivå. Redan i den

kulturpolitiska propositionen 1996 konstaterade för övrigt den dåvarande socialdemokratiska regeringen att det borde skapas en jämnare balans mellan de insatser som staten gör regionalt på olika konstområden.

Jag anser att det är både önskvärt och rimligt att Statens kulturråd ges möjlighet att fördela det statliga stödet till regional kulturverksamhet på ett sådant sätt att det främjar ett brett och mångsidigt kulturutbud i hela landet.

Slutligen vill jag peka på den pågående Kulturutredningen och det uppdrag som den har att samlat pröva om de statliga insatserna har en rimlig och ändamålsenlig inriktning. Utredningens analys och förslag kommer vi att kunna ta del av i slutet av detta år.

Anf. 126 ANNELI SÄRNBLAD (s):

Herr talman! Tack så mycket, kulturministern, för svaret. Med glädje läste jag detta svar, därför att jag upplever en andemening att länsmusiken är viktig, vilket är mycket glädjande. Det vill jag tacka så jättemycket för.

Men ute i länsmusiken runt om i vårt land upplever man att det har blivit snabba kast. Till exempel i Halland, Gotland och Värmland upplever man att de statliga tumskruvorna har skruvats åt rejält.

Länsmusiken är en unik tillgång som vi i Sverige har som vi ska vara väldigt stolta över, och vi ska se till att den inte monteras ned. Det viktiga är också att tillgänglighet till kultur finns på hemmaplan.

Kulturrådet har i många fall nu dragit ned stödet till en del länsmusikorganisationer. På Gotland, det exempel som jag vill lyfta här i dag med kulturministern, har länsmusiken varslat alla sina anställda om uppsägning. Där pågår just nu en diskussion om ett större regionalt och kommunalt ansvar för framtiden. Jag vill för ministern tala om att vi socialdemokrater också anser att kommunerna och regionerna har ett ansvar att ta för hela kulturpolitiken. Men, som i Gotlandsexemplet, vad händer när regioner inte får kommunala eller regionala stöd? Har vi då inte från statligt håll ett ansvar? Hur blir det med likvärdigheten runt om i landet?

Vad händer, kulturministern, om huvudmännen inte satsar på kultur? Ska då inte folk i den regionen få upplevelser och kunna utöva kulturen? Då kanske ministern svarar: Men sponsorer kan vara en del som kliver in och stöttar upp. Visst, sponsorer är viktiga på ett sätt, men jag tror inte att de skulle kunna lösa många situationer.

Jag har under dagen tittat på hur stort intresset är för att sponsra musikengagemang och just länsmusiken. Det visar sig att det är väldigt svårt för många att få sponsorer. Till och med om man ska göra en aktivitet i Kristinahallen i Falun är det väldigt svårt att få sponsorer. De kan vara gräddes på moset, som vi säger, men de löser det inte. Därför tror jag att det är väldigt viktigt att vi från staten tar ansvar för att se till att inte plocka ned den fantastiska länsmusik som vi har runt om i vårt land.

Vi har fem stycken ensembler kvar i Sverige. Kulturutredningen pågår och Orkesterutredningen har lagts in i den utredningen, så vi socialdemokrater får väl vänta och se, för vi ju är inte med i någon dialog om just framtidsfrågorna. Den viljan finns ju inte från den moderatledda regeringen. Men vi kommer naturligtvis att följa utvecklingen och ser fram emot att förslagen kommer.

På Gotland är man orolig och ledsen. Det finns många andra länsmusikfolk runt om i vårt land som oroar sig mycket. Man vill egentligen ha ett svar på hur kulturministern tänker lösa de problem som har uppstått.

Men som sagt är andemeningen i svaret att kulturministern har en stark känsla för länsmusiken. Jag hoppas att vi här i dag kan få höra lite mer, inte bara att vi ska vänta på Kulturutredningen, om vad ministern i ett fall som Gotland tänker föra för dialog i den här frågan.

Anf. 127 LARS-IVAR ERICSON (c):

Herr talman! Sången och musiken ädla känslor föder, säger man ibland. Visst är det viktigt med musikaliska upplevelser oavsett var man bor i landet.

Att alla människor i hela landet ska kunna ta del av ett levande och varierande kulturliv är självklart. Vi vet också att en satsning på kultur i alla dess former är samhällsekonomiskt lönsamt och ger många positiva bieffekter. Kulturen bidrar till att gynna folkhälsan.

När det gäller betydelsen av musik i hela landet och kulturella insatser för hela landet är jag glad att Anneli Särnblad har kommit till den insikten. Jag tycker mig minnas från förra mandatperioden, då jag själv var verksam i kulturutskottet, att regeringen och dess stödpartier var oerhört fixerade vid storstadskulturen. Det fanns bland annat en övertro på värdet av fri entré på Stockholms museer. Jag har noterat att de nuvarande socialdemokratiska företrädarna för kulturpolitiken går i ungefär samma fotspår.

Alliansregeringen däremot satsar på kultur i hela landet. Det kan vi utläsa av kulturministerns svar och av att länsmusiken får stöd på olika sätt.

En annan viktig fråga som aktualiseras är att bereda vägen för kultursponsring. Jag kan man mycket väl tänka mig att det finns många företag och organisationer runt om i landet som vill stödja länsmusiken. Därför vill jag fråga kulturministern hur långt de viktiga kultursponsringsfrågorna har kommit på agendan.

Anneli Särnblad talar om en oro i hela landet när det gäller stöd till kultursektorn. Jag tror att vi kan dämpa denna oro med att hänvisa till den pågående Kulturutredningen där man har skäl att anta att den kulturella allemansrätten kommer att få en framskjutande plats.

Vi får också tänka på de medel som anslagits till kultur i skolan. De kommer naturligtvis också att på sina håll medföra en hel del uppgifter för länsmusiken.

Att Anneli Särnblad och hennes kolleger slår på trumman och varnar för en nedrustning av länsmusiken är förstås ett av oppositionens instrument, men man kan undra hur samspelta de tre partierna är i kulturfrågor. Alliansregeringen kan vi däremot se som en samspelt orkester som nu levererar en kulturpolitik som är bra för hela landet. Det inser kulturvännerna i Sverige. Den insikten tillönskar vi också oppositionen.

Anf. 128 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m):

Herr talman! Låt mig också tacka Anneli för en mycket trevligare ton i debatten än vad själva frågan indikerar.

Innan jag går in på det som Anneli och Lars-Ivar tog upp i debatten vill jag ta upp en del av de frågor som finns i själva interpellationen. Jag

vet att Anneli Särnblad fanns med i kammaren när jag besvarade en interpellation med ungefär samma innehåll från din partikollega Berit Högman. Jag vill vara säker på att Anneli Särnblad inte riktigt står fast vid det som står om att Kulturrådets beslut innebär att resurser överförs till storstaden från övriga landet. Om vi ska se på vad som har skett efter att Kulturrådet fick sitt regleringsbrev är ambitionerna och intentionerna de motsatta. Vi kan komma in på hur mycket pengar som går till respektive län sedan. Jag undrar vad Anneli Särnblad egentligen menade där.

Vidare står det att den moderatledda regeringen uppenbarligen helt har skrinlagt ambitionen om kultur i hela landet. Jag tycker att det är ganska starka ord, måste jag säga. Det handlar om att man har gjort en förändring i Kulturrådets bidragsgivning som motsvarar ungefär 3 promille. Det kan man väl ändå inte kalla för att man fullständigt har skrinlagt något?

Sedan undrar Anneli Särnblad också i sin interpellation om det bara är storstadsregionerna som ska växa med kulturen. Svaret visar väl att det inte riktigt är på det sättet. Tvärtom är storstäderna, åtminstone om vi talar om Stockholm, de som får minst. Men vi kan komma in på det senare och tala om de satsningar som faktiskt har gjorts som även Lars-Ivar Ericson var inne på.

Länsmusiken är viktig. Vi är absolut överens om detta. Anneli Särnblad nämnde Halland också. De har legat relativt långt ned i bidragsgivningen under väldigt lång tid. Det är ingenting nytt. Det ser mycket olika ut. Gotland, som Anneli också nämnde, ligger däremot allra högst. Det finns inga som får så mycket per invånare som Gotland. Det är över 800 kronor per person, och då talar vi om det statliga stödet.

Anneli Särnblad tog också upp att man ser att även regioner och kommuner har ett starkt ansvar. Låt oss hålla oss lite till Gotland. Jag vet att det finns en oro där. Jag tycker att det är orimligt att när det handlar om länsmusiken har 91 procent av anslaget tidigare gått via staten. Nu har man sänkt det till 88 eller 89 procent, men det är ändå vida högre än genomsnittet och vad alla andra får. Anneli Särnblad lyfter fram att det måste se mer lika ut över landet, och det instämmer jag absolut i. Här ser det väldigt olika ut. Det varierar från runt 40 procent och uppåt drygt 90 procent över landet. Så tycker vi inte att det kan se ut.

Både Anneli Särnblad och Lars-Ivar Ericson var inne på sponsorer. Nej, sponsorer kan aldrig bli lösningen. Det är, som Anneli Särnblad sade, grädde på moset. Det är det extra. Det kommer aldrig att kunna ersätta det som offentliga sektorn går in med. Det är min förhoppning att vi under mandatperioden kommer att få en lösning på den här frågan dels genom det uppdrag som Kulturutredningen har, dels genom de samtal och övriga utredningar som finns på stiftelse- och donationsområdet.

Anf. 129 ANNELI SÄRNBLAD (s):

Herr talman! Tack för svaret! Det handlar just om det regleringsbrev som kulturministern har gett till Kulturrådet. Kulturrådet har bara att gå efter det regleringsbrev som ministern har gett. Det är klart att jag blir orolig för länsmusiken runt om i landet nu när många som har sökt får en minskning. Minskningen är inte så stor, men små summor kan göra väldigt mycket när man har budgeterat eller tror att man ska få samma

summa igen. När man pratar med länsmusiken säger de att det är jättesvårt att planera. De vet inte om de ska få stöd nästa gång igen.

Man får hoppas på den utredning som sitter när det gäller vilka saker man ska ha i uppdrag och vad det är kommuner och regioner ska göra. När det gäller Gotland hoppas jag att ministern ringer sina partivänner och dem som styr på Gotland så att regionen och kommunen kan ge mer stöd till musiken.

Det finns många saker. Lars-Ivar Ericson pratar om att dämpa oron. Jag önskar att ni i den moderatledda regeringen kunde dämpa vår oro. Det finns många saker som jag hoppas att ministern tar till sig och kommer att försöka lösa. Vi har Kroumata här i Stockholm. Det är en fantastisk slagverksensemble som vi inte vet om den kommer att läggas ned. Kommer den här regionen att ta ansvar och kliva in där? Kommer man att ta ett större regionalt ansvar på Gotland som regeringen kräver?

Vi kan titta på Värmland som var uppe i debatten tidigare i kammaren. Man känner en stor oro där också för hur verksamheten ska gå ihop om man inte får ett fortsatt statligt stöd.

I dag är Kulturutredningen just på Gotland. Folket är väldigt engagerat på Gotland för just länsmusiken. Vi får hoppas att man verkligen tar till sig hur viktigt det regionala ansvaret är för framtiden.

Sveriges Orkesterförbund gick ut med att blåsmusiken var hotad just när det gäller Gotlandsmusiken. Det finns alltså väldigt många där ute som är oroad. Det tycker jag att Lars-Ivar, som tillhör den moderatledda regeringssidan, och kulturministern ska ta till sig. Det var därför det svar som jag fick av kulturministern i dag var glädjande, för jag tycker att det andas en vilja att försöka hitta lösningar på de problem som just nu finns, och jag hoppas att ni ser dem.

Det ser väldigt olika ut i regionerna, och det är därför jag frågar ministern hur hon tänker vidta åtgärder när det ser lite olika ut. En del regioner är verkligen tillväxtregioner och kan kanske satsa mycket mer pengar, men vad händer med dem som inte har hög tillväxt och kanske inte har möjlighet att satsa lika mycket pengar på kulturpolitiken?

Jag hoppas verkligen att kulturministern efter i dag och efter det svar hon har gett mig försöker att på något sätt dämpa den oro och hitta lösningar på den problematik som finns just nu. Det är allvar. Det handlar om kort tid. När det gäller Kroumata så är det inte många veckor kvar, ministern. När det gäller Gotlands framtid vore det tragiskt att rösta ned den fantastiska länsmusik som vi har runt om i vårt land.

Anf. 130 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m):

Herr talman! Anneli Särnblad talar mycket om den oro som finns. Det uppstår naturligtvis alltid oro när det blir förändringar och när det handlar om förändringar som gäller olika prioriteringar, som nu Kulturrådet gör, delvis därför att regleringsbrevet har givit Kulturrådet större möjligheter att själva göra de här prioriteringarna. Även om det finns mycket kunskap på Kulturdepartementet – det gör det – så är i allmänhet kunskapen i många stycken väldigt mycket större hos Kulturrådet, som är ute regelbundet i hela landet och också har fler anställda än vad Kulturdepartementet har. Det är deras bedömningar som ligger bakom de förändringar som görs och som borde ha skett tidigare.

Prot. 2007/08:72

4 mars

Svar på
interpellationer

Det gläder mig alldeles extra att även Anneli Särnblad har noterat det starka stöd som länsmusiken har på Gotland. Därmed borde både hennes och min oro vara mindre. Det är inte rimligt att staten går in med 91 procent av budgeten för, som nu varit fallet, länsmusiken på Gotland. Finns detta starka engagemang så kommer man absolut att klara situationen, även om det råkar bli en neddragning med ett par procent.

Det kommer att bli förändringar. Kulturutredningen tar ju i stor utsträckning avstamp i detta, dels i direktiven, dels i de resor och besök man gör runt om i Sverige.

Jag tyckte att Anneli sade att det inte har förts någon form av dialog, men jag vet att Kulturutredningens företrädare har träffat oppositionen vid precis lika många tillfällen som man har träffat alliansgruppen i kulturutskottet. Det är säkert inga problem om det skulle vara så att man från oppositionen vill ha en extra kontakt med Kulturutredningen. Jag vet att det är många som tar kontakt med den självmant, och det kan säkert Anneli Särnblad också göra.

När det gäller Kroumata har vi i budgeten satt av 2 miljoner för nästa år, och jag vet att det pågår förhandlingar och diskussioner inom Kulturrådet. Man ska komma med en rapport senare under mars månad. Min förhoppning är att man löser det här nu när Rikskonserter har funnit att man inte kan hysa Kroumata på det sätt som man har hyst dem tidigare.

Trots allt, när det gäller den oro som Anneli Särnblad ofta återkommer till, kan man väl ändå glädjas åt, tycker jag – det gjorde också Lars-Ivar Ericson – de satsningar som har skett på kulturens område sedan vi fick en ny regering. Jag vill friska upp minnet lite grann.

Bara i den senaste budgeten fanns Skapande skola, 55 miljoner kronor som verkligen kommer elever i hela landet till godo. Det är inte något riktat storstadsstöd. Access-satsningen skulle ha upphört vid årsskiftet men får nu en uppföljning med 75 miljoner i år och 25 miljoner året därpå. Ett par miljoner går till hembygdsrörelsen för det viktiga arbete de gör för att kunna skapa ett bättre basverk, om man får kalla det så, för det arbete de bedriver för att nå sina närmare en halv miljon medlemmar. Försvar i förvar får pengar som vi har fått från Försvarsdepartementet, 30 miljoner, för att visa flera av de försvarsanläggningar som man lokalt har ett väldigt starkt engagemang i. Allianserna byggs ut med 30 miljoner, bland annat går det till skapandet av Musikalliansen. Det har hänt väldigt mycket, tycker jag.

Att det blir omprioriteringar därför att det finns andra delar av kulturen som växer, exempelvis dansen, tycker jag är fullständigt rimligt och självklart och egentligen ingenting att oro sig för. Det kan inte vara en självklarhet, inte ens om man är en institution, att man ska få exakt samma belopp som man har fått året innan.

Anf. 131 ANNELI SÄRNBLAD (s):

Herr talman! Tack, ministern! Politik är att vilja – politik är att välja.

Vi kommer naturligtvis att föra dialog med olika aktörer ute i kulturverksamheterna, men egentligen tycker jag, ministern, att Kulturutredningen skulle ha varit parlamentarisk så att vi hade fört en dialog i de politiska partierna här i Sveriges riksdag. Då hade vi kunnat föra en framtidsdiskussion och kanske kommit överens om en del hållbara lösningar inför framtiden.

Ministern har tidigare i talarstolen sagt att skattesänkningar är överordnade allt annat, precis som alla ministrar i övrigt står och säger. Ja, då är det klart att det blir en oro. Det kommer att finnas mycket mindre pengar i framtiden till olika områden. Det är ju självklart.

Jag tänker på dem som känner sig bekymrade runt om i vårt land, till exempel i länsmusiken på Gotland. Vad händer om inte Gotland får stöd och man får lägga ned allting? Vad händer om de andra aktörerna inte kliver in – sponsorer eller vad ni nu tror på? Jag tycker att ni ska ge besked här i dag. Det är inte i morgon om ett år saker kommer inträffa. Om några veckor kommer Kroumata inte att finnas kvar. Det är borta för alltid. Det blir väldigt svårt att bygga upp igen. Gotlands kapacitet, kunskap och kompetens kanske är borta om man inte får stöd.

Skapande skola – ja, vi ville ha en bredare satsning på det området. När jag lyssnar på folk när jag är ute och lyssnar på Skapande skola och dem som ska söka pengar hos Kulturrådet hör jag många säga: Tänk om det ändå hade varit en bredare satsning!

Jag tycker att ministern kan ge besked till dem som känner den här oron som ministern inte tycker att någon ska behöva känna. Den finns. Gotlandsfallet finns, och Kroumata finns. Vad händer, ministern?

Anf. 132 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m):

Herr talman! Det är säkert möjligt att det finns oro på sina håll, men jag tycker mig ändå kunna se väldigt mycket tillförsikt, inte minst genom att Kulturutredningen faktiskt genom sin blotta existens har satt i gång många processer, och det är viktigt nog.

Anneli tog upp skattesänkningar. Det har inte jag gjort den här gången, men jag kan naturligtvis gärna göra det. Det var kanske dumt av mig att glömma detta. Det ligger ju också väldigt mycket i detta att varje människa ska få mer pengar kvar i plånboken för att också kunna tillgodogöra sig kultur – den kultur som han eller hon vill.

Vad gäller Gotland har de det största stödet i hela Sverige per person. 816 kronor per invånare var stödet för ett drygt år sedan. I botten ligger bland annat Stockholms län, som får under 200 miljoner. Stockholm har mycket annat, det medger jag, men det är inte så att Gotland är förfördelat.

Jag får upprepa det som jag sagt ett par gånger tidigare, för det verkar inte riktigt som om Anneli Särnblad lyssnat. Det är en minskning med 5 procent till Länsmusiken på Gotland. Redan den förra regeringen, den som Anneli Särnblad röstade på, insåg för över tio år sedan att man måste göra en omfördelning. Det är inte rimligt att det går så olika summer, belopp, procentsatser till olika konstarter i Sverige. Det var på tiden. Det är bara att beklaga att det inte skedde tidigare, för många kanske har invaggats i någon form av falsk trygghet och tror att det här är något som rullar på.

Det är glädjande att även Kulturrådet insett att dansen är en konstform som i mångt och mycket varit oprioriterad men som har en verklig framtid i stora delar av Sverige dit den inte nått tidigare.

Jag delar alltså inte Anneli Särnblads oro.

Överläggningen var härmed avslutad.

14 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades
Propositioner
2007/08:59 till finansutskottet
2007/08:70 till socialutskottet

Skrivelse
2007/08:103 till konstitutionsutskottet

Redogörelse
2007/08:RS2 till konstitutionsutskottet

Motioner
2007/08:Ub2 till utbildningsutskottet
2007/08:Sk25 och Sk26 till skatteutskottet
2007/08:Ju18–Ju20 till justitieutskottet

15 § Förnyad bordläggning

Föredrogs och bordlades åter
Finansutskottets betänkanden 2007/08:FiU12, FiU15 och FiU16
Civilutskottets betänkanden 2007/08:CU17 och CU9
Skatteutskottets betänkanden 2007/08:SkU19, SkU20 och SkU22
Försvarsutskottets betänkande 2007/08:FöU5
Miljö- och jordbruksutskottets betänkanden 2007/08:MJU7 och MJU9
Näringsutskottets betänkande 2007/08:NU6

16 § Beslut om motionsrätt och förlängd motionstid

Skrivelse
2007/08:103 Kommittéberättelse 2008

Kammaren biföll talmannens förslag att motioner fick väckas på denna skrivelse.

Kammaren biföll talmannens förslag att motionstiden skulle förlängas till *onsdagen den 26 mars*.

17 § Bordläggning

Anmälades och bordlades
Framställningar
2007/08:RRS24 Riksrevisionens styrelses framställning angående krisberedskap i betalningssystemet
2007/08:RRS27 Riksrevisionens styrelses framställning angående regeringens och Sidas hantering av budgetstöd

Redogörelser
2007/08:RRS23 Riksrevisionens styrelses redogörelse angående statligt
bildade stiftelsers årsredovisningar
2007/08:RRS26 Riksrevisionens styrelses redogörelse angående fem
stiftelsers kapitalförvaltning och regeringens roll som stiftare

Prot. 2007/08:72
4 mars

Utbildningsutskottets betänkanden
2007/08:UbU6 Studiestöd
2007/08:UbU7 Förskolan

Försvarsutskottets betänkande
2007/08:FöU7 Vissa frågor rörande Försvarsmaktens personal

18 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmälades att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 4 mars

2007/08:881 De äldres ohälsa

av *Désirée Liljevall* (s)
till socialminister Göran Hägglund (kd)

2007/08:882 E 22:ans behov av upprustning

av *Désirée Liljevall* (s)
till statsrådet Åsa Torstensson (c)

2007/08:883 Ökat antal obetalda skulder

av *Birgitta Eriksson* (s)
till finansminister Anders Borg (m)

2007/08:884 Skuldsatta minderåriga

av *Birgitta Eriksson* (s)
till finansminister Anders Borg (m)

2007/08:885 Förföljelsen av kristna grupper i Irak

av *Yilmaz Kerimo* (s)
till utrikesminister Carl Bildt (m)

2007/08:886 Osäkra bankkort

av *Eva Sonidsson* (s)
till statsrådet Mats Odell (kd)

2007/08:887 Begränsad fastighetsavgift för vissa grupper

av *Marie Engström* (v)
till finansminister Anders Borg (m)

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll
tisdagen den 11 mars.

Förhandlingarna leddes
av förste vice talmannen från sammanträdet början till ajourneringen kl.
15.57,
av andre vice talmannen därefter till och med 9 § anf. 94 (delvis) och
av förste vice talmannen därefter till sammanträdet slut.

Vid protokollet

ULF CHRISTOFFERSSON

/Eva-Lena Ekman

1 §	Avsägelse.....	1
2 §	Anmälan om val av vice ordförande i finansutskottet.....	1
3 §	Information från regeringen om regeringens handelspolitik	1
Anf. 1	Statsrådet EWA BJÖRLING (m)	1
Anf. 2	CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s)	9
Anf. 3	Statsrådet EWA BJÖRLING (m)	10
Anf. 4	CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s)	10
Anf. 5	Statsrådet EWA BJÖRLING (m)	11
Anf. 6	HANS LINDE (v)	11
Anf. 7	Statsrådet EWA BJÖRLING (m)	12
Anf. 8	HANS LINDE (v)	12
Anf. 9	Statsrådet EWA BJÖRLING (m)	12
Anf. 10	LAGE RAHM (mp).....	13
Anf. 11	Statsrådet EWA BJÖRLING (m)	13
Anf. 12	LAGE RAHM (mp).....	14
Anf. 13	Statsrådet EWA BJÖRLING (m)	14
Anf. 14	MARIE WEIBULL KORNIAS (m).....	14
Anf. 15	Statsrådet EWA BJÖRLING (m)	14
Anf. 16	MARIE WEIBULL KORNIAS (m).....	15
Anf. 17	Statsrådet EWA BJÖRLING (m)	15
Anf. 18	JAN ANDERSSON (c)	15
Anf. 19	Statsrådet EWA BJÖRLING (m)	16
Anf. 20	JAN ANDERSSON (c)	16
Anf. 21	Statsrådet EWA BJÖRLING (m)	16
Anf. 22	CARL B HAMILTON (fp)	16
Anf. 23	Statsrådet EWA BJÖRLING (m)	17
Anf. 24	CARL B HAMILTON (fp)	17
Anf. 25	Statsrådet EWA BJÖRLING (m)	18
Anf. 26	LARS LINDÉN (kd)	18
Anf. 27	Statsrådet EWA BJÖRLING (m)	19
Anf. 28	LARS LINDÉN (kd)	19
Anf. 29	Statsrådet EWA BJÖRLING (m)	19
Anf. 30	GUNNAR ANDRÉN (fp)	20
Anf. 31	Statsrådet EWA BJÖRLING (m)	20
Anf. 32	GUNNAR ANDRÉN (fp)	21
Anf. 33	Statsrådet EWA BJÖRLING (m)	21
4 §	Anmälan om fördröjda svar på interpellationer.....	21
5 §	Svar på interpellation 2007/08:340 om förbud mot kompletterande sjukförsäkringar.....	23
Anf. 34	Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m).....	23
Anf. 35	PATRIK BJÖRCK (s).....	23
Anf. 36	Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m).....	24

Anf. 37 PATRIK BJÖRCK (s).....	25
Anf. 38 HANS WALLMARK (m).....	26
Anf. 39 FINN BENGTTSSON (m).....	27
Anf. 40 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m).....	28
Anf. 41 PATRIK BJÖRCK (s).....	29
Anf. 42 FINN BENGTTSSON (m).....	29
Anf. 43 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m).....	30
6 § Svar på interpellation 2007/08:361 om försämring av anställningsskyddet för sjuka	31
Anf. 44 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m).....	31
Anf. 45 PATRIK BJÖRCK (s).....	32
Anf. 46 FINN BENGTTSSON (m).....	33
Anf. 47 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m).....	33
Anf. 48 PATRIK BJÖRCK (s).....	34
Anf. 49 FINN BENGTTSSON (m).....	35
Anf. 50 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m).....	36
Anf. 51 PATRIK BJÖRCK (s).....	37
Anf. 52 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m).....	38
7 § Svar på interpellation 2007/08:413 om upprustning av järnvägssträckan Emmaboda–Karlskrona	38
Anf. 53 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c)	38
Anf. 54 DÉsirÉE LILJEVALL (s).....	39
Anf. 55 LARS-IVAR ERICSON (c).....	40
Anf. 56 PETER JEPPSSON (s).....	41
(forts.).....	41
Ajournering.....	42
Återupptagna förhandlingar	42
7 § (forts.) Svar på interpellation 2007/08:413 om upprustning av järnvägssträckan Emmaboda–Karlskrona	42
Anf. 57 ANDERS ÅKESSON (c).....	42
Anf. 58 KARIN NILSSON (c).....	43
Anf. 59 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c)	44
Anf. 60 DÉsirÉE LILJEVALL (s).....	44
Anf. 61 LARS-IVAR ERICSON (c).....	45
Anf. 62 PETER JEPPSSON (s).....	46
Anf. 63 ANDERS ÅKESSON (c).....	46
Anf. 64 KARIN NILSSON (c).....	47
Anf. 65 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c)	47
Anf. 66 DÉsirÉE LILJEVALL (s).....	48
Anf. 67 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c)	48
8 § Svar på interpellation 2007/08:369 om de fortsatta neddragningarna i skånsk sjukvård	49

Anf. 68	Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd).....	49	Prot. 2007/08:72
Anf. 69	MORGAN JOHANSSON (s).....	50	4 mars
Anf. 70	LARS-IVAR ERICSON (c).....	51	
Anf. 71	HANS WALLMARK (m).....	52	
Anf. 72	HILLEVI LARSSON (s).....	53	
Anf. 73	Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd).....	54	
Anf. 74	MORGAN JOHANSSON (s).....	55	
Anf. 75	LARS-IVAR ERICSON (c).....	56	
Anf. 76	HANS WALLMARK (m).....	56	
Anf. 77	HILLEVI LARSSON (s).....	57	
Anf. 78	FINN BENGTSSON (m).....	57	
Anf. 79	Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd).....	58	
Anf. 80	MORGAN JOHANSSON (s).....	59	
Anf. 81	FINN BENGTSSON (m).....	60	
Anf. 82	Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd).....	61	
9 §	Svar på interpellation 2007/08:377 om barnfrid.....	62	
Anf. 83	Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd).....	62	
Anf. 84	MONICA GREEN (s).....	63	
Anf. 85	ROSITA RUNEGRUND (kd).....	64	
Anf. 86	FINN BENGTSSON (m).....	64	
Anf. 87	Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd).....	65	
Anf. 88	MONICA GREEN (s).....	66	
Anf. 89	ROSITA RUNEGRUND (kd).....	67	
Anf. 90	FINN BENGTSSON (m).....	68	
Anf. 91	HILLEVI LARSSON (s).....	68	
Anf. 92	Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd).....	69	
Anf. 93	MONICA GREEN (s).....	70	
Anf. 94	Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd).....	71	
10 §	Svar på interpellation 2007/08:381 om psykvården.....	72	
Anf. 95	Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd).....	72	
Anf. 96	ELINA LINNA (v).....	73	
Anf. 97	LARS-IVAR ERICSON (c).....	74	
Anf. 98	Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd).....	74	
Anf. 99	ELINA LINNA (v).....	75	
Anf. 100	LARS-IVAR ERICSON (c).....	76	
Anf. 101	FINN BENGTSSON (m).....	76	
Anf. 102	Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd).....	78	
Anf. 103	ELINA LINNA (v).....	79	
Anf. 104	FINN BENGTSSON (m).....	79	
Anf. 105	Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd).....	80	
11 §	Svar på interpellation 2007/08:397 om offentlig insyn i friskolor och skolor drivna i aktiebolagsform	81	
Anf. 106	Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp).....	81	
Anf. 107	PETER HULTQVIST (s).....	81	
Anf. 108	FINN BENGTSSON (m).....	82	
Anf. 109	Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp).....	82	
Anf. 110	PETER HULTQVIST (s).....	83	
Anf. 111	FINN BENGTSSON (m).....	85	

Anf. 112	Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp).....	85
Anf. 113	PETER HULTQVIST (s).....	86
Anf. 114	Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp).....	87
12 §	Svar på interpellation 2007/08:426 om förslaget om en treårig begränsningsregel för sfi-studerande	88
Anf. 115	Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp).....	88
Anf. 116	MATS PERTOFT (mp).....	89
Anf. 117	MARIE GRANLUND (s).....	89
Anf. 118	Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp).....	90
Anf. 119	MATS PERTOFT (mp).....	92
Anf. 120	MARIE GRANLUND (s).....	93
Anf. 121	Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp).....	93
Anf. 122	MATS PERTOFT (mp).....	94
Anf. 123	ELISABETH SVANTESSON (m)	95
Anf. 124	Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp).....	95
13 §	Svar på interpellation 2007/08:396 om musik i hela landet	96
Anf. 125	Kulturminister LENA ADELSON	
	LILJEROTH (m).....	96
Anf. 126	ANNELI SÄRNBLAD (s).....	97
Anf. 127	LARS-IVAR ERICSON (c).....	98
Anf. 128	Kulturminister LENA ADELSON	
	LILJEROTH (m).....	98
Anf. 129	ANNELI SÄRNBLAD (s).....	99
Anf. 130	Kulturminister LENA ADELSON	
	LILJEROTH (m).....	100
Anf. 131	ANNELI SÄRNBLAD (s).....	101
Anf. 132	Kulturminister LENA ADELSON	
	LILJEROTH (m).....	102
14 §	Hänvisning av ärenden till utskott	103
15 §	Förnyad bordläggning.....	103
16 §	Beslut om motionsrätt och förlängd motionstid.....	103
17 §	Bordläggning.....	103
18 §	Anmälan om frågor för skriftliga svar	104
19 §	Kammaren åtskildes kl. 22.00.	105

Tryck: Elanders, Vällingby 2008